

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

О. В. Попова

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ КИТАЙСЬКОЇ
МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Одеса – 2016

Попова О. В.

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ КИТАЙСЬКОЇ
МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Навчальний посібник

ОДЕСА – 2016

УДК: 378+81'246.3=581=111=161.2=161.1+371.13

ББК: 74.58+81.07+81.711я73

П57

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 5 від 1 грудня 2015 р.)*

Рецензенти:

Бігич О. Б. – доктор педагогічних наук, професор кафедри методики викладання іноземних мов й інформаційно-комунікаційних технологій Київського національного лінгвістичного університету;

Каренко О. Ю. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Попова О. В.

П 57 Підготовка майбутніх перекладачів китайської мови у вищій школі : навч. посібник / О. В. Попова. – Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2016. – 273 с.

Навчальний посібник складається з трьох підрозділів, тематика яких розкриває сутність перекладацької діяльності фахівця-східнознавця та специфіку підготовки майбутніх перекладачів китайської мови на філологічних факультетах.

Навчальний посібник може бути в нагоді студентам гуманітарних факультетів вищих навчальних закладів, зокрема тих, хто навчається за спеціальностями «Філологія (переклад з англійської, китайської українською)», «Середня освіти (мова і література (англійська, китайська))», практикуючим учителям державної та іноземних мов, фахівцям в сфері міжкультурної комунікації.

УДК: 378+81'246.3=581=111=161.2=161.1+371.13

ББК: 74.58+81.07+81.711я73

ISBN

© Попова О. В., 2016

© ПНПУ імені К. Д. Ушинського,
2016

ЗМІСТ

Попереднє слово.....	6
Тема 1. Сутність і характеристика перекладацької діяльності.....	8
<i>1.1. Типологізації видів переклад.....</i>	<i>8</i>
<i>1.2. Морально-етичні норми професії і закони професійної поведінки перекладача.....</i>	<i>14</i>
<i>1.3. Умови реалізації перекладацької діяльності.....</i>	<i>18</i>
Питання для самоконтролю.....	54
Література.....	55
 Тема 2. Специфіка підготовки майбутніх перекладачів китайської мови на філологічних факультетах.....	 58
<i>2.1. Освітньо-нормативні стандарти філологічної освіти в Україні.....</i>	<i>58</i>
<i>2.2. Функціонально-стильова спрямованість змісту навчання.....</i>	<i>63</i>
<i>2.3. Питома вага виробничо-практичної підготовки студентів.....</i>	<i>68</i>
Питання для самоконтролю.....	83
Література.....	84
 Тема 3. Самостійна робота в системі професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови у ВНЗ.....	 85
<i>3.1. Сутність педагогічного феномена «самостійна робота студента».....</i>	<i>85</i>
<i>3.2. Класифікаційні ознаки самостійної роботи.....</i>	<i>94</i>
<i>3.3. Самостійна робота як допоміжний фундаментальний засіб формування професійно-мовленнєвої компетентності майбутнього перекладача китайської мови.....</i>	<i>97</i>
Питання для самоконтролю.....	106
Література.....	107

ВИСНОВКИ.....	109
<i>Практикум</i>	117
Комплекс I.....	118
Комплекс II.....	150
Комплекс III.....	174
Комплекс IV.....	201
Комплекс V.....	236

ПЕРЕДМОВА

Тематика навчального посібника «Специфіка підготовки майбутніх перекладачів китайської мови у вищій школі» розкриває сутність перекладацької діяльності фахівця-східнознавця та специфіку підготовки майбутніх перекладачів китайської мови на філологічних факультетах.

Головною метою посібника є розвиток вмінь та навичок майбутніх перекладачів-полілінгвів здійснювати всі види перекладу з урахуванням функціонально-стильової спрямованості тексту оригіналу, декодувати імпліцитний зміст лінгвістичних й екстралінгвістичних засобів оформлення тексту.

У посібнику описано сутність перекладацької діяльності з різних ракурсів, як-от: - типологізації видів перекладу (художній переклад та інформативний (спеціальний) переклад та ін.); - психологічних особливостей здійснення перекладу; - морально-етичних норм професії і законів професійної поведінки перекладача / тлумача; - професійних вимог до фахівця перекладу та умов реалізації перекладацької діяльності тощо.

Поданий змістовний компонент професійно-мовленнєвої підготовки спрямований на виявлення специфіки перекладацької діяльності (письмового перекладача та тлумача) з точки зору засобу сприйняття тексту оригіналу та засобу його відтворення мовою перекладу (психолінгвістичних характеристик): писемно-писемний, усно-усний (послідовний та синхронний), писемно-усний (переклад з аркуша), усно-писемний (відтворення у письмовій формі відео- та аудіотекстів); визначено значущість машинного (комп'ютеризованого) перекладу як різновиду писемного перекладу; значущість скоропису як допоміжного засобу перекладу.

Майбутні перекладачі мають можливість ознайомитися з основними правилами перекладацької етики; базовими якостями, що зумовлюють професійну придатність перекладача-китаїста; труднощами перекладу та природою їх виникнення під час здійснення писемної та усної перекладацької діяльності в таких мовних парах: китайська↔українська, китайська↔російська, китайська↔англійська (переклад у межах двох іноземних мов).

Увагу приділено описанню режимів реалізації усного синхронного перекладу, алгоритму дій синхронного перекладача-синолога, процесуальній структурі професійно-мовленнєвої діяльності перекладача китайської мови.

Сучасна професійно-мовленнєва підготовка майбутніх перекладачів китайської мови представлена в контексті освітньо-нормативної бази України: визначено кількісний і якісний зміст навчальних планів спеціальності за освітніми рівнями «бакалавр» і «магістр»; описано значущість усіх видів виробничої практики (педагогічної, перекладацької, переддипломної, асистентської); проаналізовано сутність та змістовий компонент самостійної роботи студентів у репрезентації учених-педагогів; встановлено специфічні класифікаційні типи самостійної роботи майбутніх перекладачів китайської мови.

Автор сподівається, що цей навчальний посібник стане в нагоді викладачам вищезазначеної галузі та зробить заняття цікавішими та кориснішими для студентів.

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ І ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Типологізації видів перекладу

1.2. Морально-етичні норми професії і закони професійної поведінки перекладача

1.3. Умови реалізації перекладацької діяльності

1.1. Типологізації видів перекладу

Специфіка перекладацької діяльності передбачає врахування багатьох лінгвістичних та екстралінгвістичних чинників: різновиду перекладу та форми його презентації, вимог до здійснення перекладу в плані точності та повноти, функціонально-стильової або жанрово-стилістичної спрямованості тексту / дискурсу, ступеня володіння перекладачем / тлумачем фаховою термінологією та його орієнтації в межах певного дискурсу, індивідуальних психологічних особливостей фахівця перекладу, його віку, інтелектуально-мисленнєвих здібностей, швидкості пам'яті, уміння адаптуватися до професійної ситуації, уміння користуватися технічним забезпеченням перекладу і т. ін.

Сутність перекладацької діяльності досліджували вчені з різних ракурсів, як-от: - типологізації видів перекладу; - психологічних особливостей здійснення перекладу; - морально-етичних норм професії і законів професійної поведінки перекладача / тлумача; - професійних вимог до фахівця перекладу та умов реалізації перекладацької діяльності тощо.

Типологізація видів перекладу здійснюється за різними критеріями. Відповідно до жанрово-стилістичної класифікації (Л. Бархударов, Л. Латишев, В. Сдобніков, О. Петрова та ін.) переклад класифікується на два функціональні види перекладу – художній та інформативний (спеціальний)

переклад. Під час здійснення художнього перекладу перекладач дотримуватимуся правил зберігання художньо-естетичної (поетичної) функції тексту оригіналу [20, с. 96–103].

Переклад спеціальних текстів має на меті відтворити інформативність тексту оригіналу (інформативна функція), тобто повідомити, проінформувати реципієнта. До інформативного перекладу автори відносять переклад матеріалів наукового, ділового, суспільно-політичного, побутового та ін. характеру. В. Н. Комісаров до інформативних текстів додає детективні оповідання, описи мандрівок, нариси і подібні твори, де переважають виключно інформативні оповідання [10, с. 97]. Далі передбачено розподіл інформативного перекладу на підвиди залежно від належності оригіналу до певного функціонального стилю: суспільно-політичний переклад, переклад газетно-інформаційних матеріалів, науково-технічний переклад, офіційно-діловий переклад, військовий переклад, переклад рекламних матеріалів і т. ін. Означений підхід, конвертований в педагогічну систему професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх фахівців перекладу, сприяє розвитку «всесфернообізнаності» майбутнього перекладача у межах рідної та іноземної (іноземних) мов.

В основу класифікації перекладу Р. Якобсон поклав співвідношення знаку (signum) та значення (signatum) та розрізняв три способи інтерпретації вербального знаку, який можна перевести в інші знаки тієї ж мови, на іншу мову або в іншу, невербальну систему символів. Ці три види перекладу науковець назвав таким чином: **1)** внутрішньомовний переклад (або перейменування) – інтерпретація вербальних знаків за допомогою інших знаків; **2)** міжмовний переклад (або власне переклад) – інтерпретація вербальних знаків засобами будь-якої іншої мови; **3)** міжсеміотичний переклад (або трансмутація) – інтерпретація вербальних знаків засобами невербальних знакових систем [26, с. 16–24]. В. Сдобніков та О. Петрова

доповнили започатковану класифікацію четвертим видом перекладу – внутрішньосеміотичним [20, с. 101–103].

Реалізація перекладацької діяльності залежить від засобу сприйняття тексту оригіналу та засобу його відтворення мовою перекладу, тобто засобу створення тексту перекладу. Вищезазначені особливості зумовлюють підпорядкування професійної діяльності перекладача мовленнєвим діям, а саме їх психолінгвістичним характеристикам. З огляду на означене, розглянемо функціонування перекладача-східнознавця в умовах здійснення письмового та усного видів перекладу. Характеристику кожного виду специфікуємо згідно із запропонованою Л. С. Бархударовим психолінгвістичною класифікацією видів перекладацької діяльності: писемно-писемний, усно-усний, писемно-усний, усно-писемний [3, с. 46–49.].

Писемно-писемний переклад, іншими словами письмовий переклад письмового тексту. Перекладач використовує дві мови в писемній формі.

Усно-усний переклад – усний переклад усного тексту. Дві мови актуалізуються в усній формі. Цей вид перекладу охоплює два підвиди: послідовний та синхронний. Сутність послідовного перекладу (власне послідовного перекладу монологічного мовлення) полягає у здійсненні перекладу після вимовляння всього тексту оригіналу або в паузах між реченнями / абзацами (абзацно-фразовий переклад) у виконанні промовця. Синхронний переклад реалізується одночасно із вимовлянням оригіналу оратором або через 2-3 секунди після / до початку вимовляння (фазовий зсув) тексту оригіналу. Писемно-усний переклад – усний переклад письмового тексту (переклад з аркуша). Цей вид перекладу здійснюється одночасно з читанням оригіналу про себе або послідовно. Розрізняють підготовлений і непідготовлений переклад з аркуша. Усно-писемний – писемний переклад усного тексту, який часто використовується з навчальною метою (написання диктанту-перекладу) та відтворення у

письмовій формі аудіо-текстів. Уважаємо репрезентовану класифікацію універсальною та базовою в системі професійно-мовленнєвої підготовка майбутніх фахівців перекладу.

І. Алексєєва виокремила такий різновид усного синхронного перекладу – синхронізація відеотексту, який передбачає «живий» синхронний переклад через мікрофон того, про що говорять у цей момент герої кінофільму або диктор (документальний фільм) з відтворенням (або не відтворюючи) емоційного заряду кінодії засобами інтонації [1, с. 13–25]. Авторка акцентувала увагу на одному із найсучасніших напрямів у розвитку діяльності усних перекладачів – комунальний переклад, тобто задля допомоги іноземцям швидше подолати міжкультурний бар'єр, соціалізуватися та полегшити їм контакт з владою комунальний перекладач має володіти діалектами паралельно з мовою суду, медицини, мовою офіційних закладів, а також демонструвати толерантність, витриманість та психічну стійкість (крім знань та професійних умінь). Ця галузь є специфічною і потребує спеціальної комбінованої підготовки.

Учені (І. Алексєєва, О. Кулагіна, І. Корунець, О. Петрова, В. Сдобніков, М. Суханова та ін.) класифікують переклад за критерієм залучення / незалучення людини-перекладача в процес перекладу та специфікують машинний (комп'ютеризований) переклад як різновид писемного перекладу, оскільки, незважаючи на те, що переклад здійснює машина (засобами спеціальної комп'ютер-програми), а людина його редагує, в результаті ми отримуємо письмовий текст. Науковці специфікують процедуру здійснення машинного перекладу (МП), базуючись на оригінальну ідею засновника підходу до МП американського вченого Уоррена Уївера та його послідовників (Е. Бут, Д. Бриттен, Р. Річенс).

Д. Андрієвський удосконалив класифікацію МП за ступенем участі людини в цьому процесі, за якою серед найважливіших методів комп'ютерного перекладу виокремлює такі: 1) прямий комп'ютерний

переклад (переклад окремих слів у заданій послідовності з подальшим пристосуванням порядку слів до відповідної мови перекладу); 2) трансфер (аналіз, трансфер, генерування: аналіз граматичної структури вихідного речення → визначення семантичної структури → перенос цих структур у відповідну мову → генерація-перетворювання структур на речення з урахуванням граматичних правил); 3) інтерлінгва (попереднє вираження граматичної інформації вихідного тексту на нейтральній мові «інтерлінгва» з подальшим утворенням граматичної інформації відповідної мови); 4) EBMT (Example-Based Machine Translation, машинний переклад, базований на прикладі: генерування перекладу засобом перекладу і комбінування схожих речень на базі подібних прикладів, які містяться у блоці пам'яті системи); 5) SBMT (Statistics-Based Machine Translation – машинний переклад, на основі статистики: аналіз широкого корпусу двомовних текстів з виявленням спільних змістовно близьких слів і граматичних форм та частоти їх використання → генерація словника та основних граматичних правил → переклад текстів їх основі); 5) HAMT (Human-Aided Machine Translation, машинний переклад за допомогою людини: змішаний тип («контрольована мова») з втручанням перекладача для скорочення складних речень, уникнення двозначних неясних слів та граматичних конструкцій, вибору адекватних лексичних одиниць в мові перекладу тощо); 6) MANT (Machine-Aided Human Translation, комп'ютеризований переклад: людина перекладає, а комп'ютер автоматично перевіряє тим часом термінологію, шукаючи її у словнику і порівнюючи її з іншими перекладами, наявними у пам'яті) [30]. На сучасному етапі на ринку праці володіння інформаційними технологіями задля здійснення перекладу є невід'ємною складовою професійних вимог, що висувуються до перекладача, саме тому навчання студентів – майбутніх перекладачів машинному та комп'ютеризованому перекладу посідає одне з провідних місць у системі професійно-мовленнєвої підготовки фахівців перекладу.

Український науковець-перекладач І. В. Корунець дослідив специфіку професійно-перекладацької діяльності фахівців перекладу у межах здійснення двох базових видів: усного і писемного, а саме розвів фахові відмінності перекладача та тлумача як різні форми однієї і тієї ж діяльності. Керуючись визначенням терміну і поняття «переклад», під яким розуміється поєднання в собі різних форм передачі значення / змісту мовних одиниць різних типів мови-джерела відповідними типами змістових одиниць мови-перекладу, вчений розрізнив фахи «перекладача як людини (чи машини), що передає значення / зміст мовних одиниць мови-джерела в писемній формі, і тлумача, який передає / відтворює значення мовних одиниць усним мовленням, чи, за сучасною технологією – дискурсивно» [11, с. 101–123]. Тлумач і перекладач має можливість змінювати режим праці. У свою чергу, науковець розподілів усний переклад (тлумачення) за критерієм професійної / непрофесійної (або її відсутності взагалі) підготовки його здійснювача, а також специфіки ситуації міжкультурної комунікації на фахове і нефахове тлумачення. Автор вважає нефаховим режим праці лінійного тлумача, людини принагідної, а часом і випадкової, оскільки, на думку вченого, лінійним тлумачем часто може працювати будь-хто (фахівець інших мовних чи немовних галузей), якщо він здатний «більш-менш дохідливо й зрозуміло» відтворити іноземною мовою зміст розмови співрозмовника з іноземцем. До фахового типу тлумачення-перекладу перекладознавець відносить перекладацьку діяльність послідовного тлумача, тлумача-гіда, фахівця у сфері здійснення тлумачення з аркуша, тлумача-нашіптувача, тлумача-синхроніста. Отже, професійно здійсненим перекладом вважаємо результат перекладацької діяльності фахівця в сфері усного (тлумачення) і писемного перекладу, який пройшов спеціальну підготовку і в змозі змінювати режим професійної діяльності залежно від умов праці.

1.2. Морально-етичні норми професії і закони професійної поведінки перекладача

У будь-якій професії, крім загальноприйнятих якостей (обов'язковість, чесність, професійна взаємодопомога, професійна честь і порядність), є свої морально-етичні норми, закони професійної поведінки, які не можна порушувати. Питання моралі перекладача / тлумача розглядали відомі зарубіжні і вітчизняні теоретики і практики перекладу: І. Алексєєва, М. Боуен, І. Корунець, Р. Міньяр-Белоручев, Г. Мірам, О. Паго, П. Палажченко, А. Чужакін та ін. Серед основних правил перекладацької етики виокремлено такі:

- перекладач є транслятором (ні співрозмовником або опонентом), який перетворює зміст усного чи писемного тексту оригіналу іншою мовою;
- текст є недоторканим для перекладача, якщо не ставляться додаткові завдання замовником скоротити-адаптувати його, розширити зміст і т. д.;
- перекладач має зберегти функціональні домінанти першотвору в максимальній мірі в тексті перекладу (інваріанті);
- перекладач має попередити керівництво або замовника про недостатню компетентність у певній галузі; виправляти помилки в разі їх виникнення;
- перекладач має дбати про своє здоров'я, фізичний стан та режим праці та ін. [1, с. 26–36].

Під час реалізації усного перекладу тлумач повинен керуватися моральними принципами усної комунікації:

- перекладач / тлумач зобов'язаний дотримуватися етики усного спілкування, шанувати свободу особистості клієнта, не обмежуючи його гідність;

- перекладач / тлумач (в процесі виконання усного послідовного і синхронного видів перекладу в умовах міжнародних контактів, зокрема на вищому рівні) має (може) виконувати дипломатичні повноваження: має право порушити точність змісту першоджерела для підтримки дипломатичних відносин та запобігання непорозумінь і конфліктів;

- перекладач / тлумач не має вправа втручатися у відносини сторін та висловлювати власну позицію з приводу змісту тексту оригіналу;

- перекладач / тлумач не має права реагувати емоційно на індивідуальні дефекти в мовленні промовця, проте повинен їх (дефекти) нейтралізувати і трансформувати в тексті перекладу згідно з літературною нормою мови перекладу;

- перекладач / тлумач повинен дотримуватися пристойності та охайності в одязі та зовнішньому вигляді (зачіска, макіяж тощо).

Писемний перекладач має дотримуватися таких професійно-етичних правил:

- оформляти текст перекладу, зберігати формат першотвору, забезпечуючи коректне відношення до замовника;

- зберігати конфіденційність інформації, що перекладалась, у разі необхідності та ін.

Крім згаданих вимог, відзначимо специфічні якості перекладача-східнознавця: • відчуття витонченої природи китайців та здатність гнучко орієнтуватися в ситуації спілкування; • з повагою ставитися до філософсько-педагогічної спадщини Китаю; • бути готовими очікувати певний час відповіді від китайської сторони та «пристосовуватися» до їх манери викладення інформації, тобто розуміти імпліцитний зміст повідомлення, і відповідно варіювати під час перекладі відповіді з урахуванням інтересів своєї сторони.

Отже, моральні принципи, які покладені в основу професійної діяльності тлумача, синхроніста (усний переклад) та перекладача, який

здійснює переклад у писемній формі, є запорукою успішної перекладацької діяльності та фундаментом професійної придатності.

Учені-перекладознавці (І. Алексєєва, Н. Зінукова, І. Корунець, Р. Міньяр-Белоручев, М. Цвіллінг, Л. Черноватий, А. Чужакін та ін.) визначили базові якості, що зумовлюють професійну придатність перекладача: мовленнєва реактивність, добра пам'ять, (навички) переключення, психічна стійкість, контактність, інтелігентність. Під мовленнєвою реактивністю розуміють здатність швидко сприймати чуже мовлення та створювати власне. Перекладацька пам'ять – це професійно організована гнучка пам'ять, що дозволяє фахівцю як зберігати великий об'єм інформації, так і забувати непотрібне. Переключення – специфічний швидкий перехід-переключення з однієї мови на іншу, з цифрового кодування – на вербальне за умови наявності у свідомості перекладача не просто двох мовних тезаурусів, які існують самостійно, єдиного двобічного утворення, створеного шляхом взаємодії та «зрощення» обох систем [16, с. 106]. Психічна стійкість передбачає витриманість, волеволі якості, вміння долати труднощі, знаходити вихід із складної ситуації – все це на тлі природно толерантної натури (до тривалості мовлення комунікантів, необхідністю довго стежити за чужими думками, не висловлювати свої і т. ін.). Контактність – свідомо психологічна настанова на контакт з метою активного налагодження контакту між сторонами. Інтелігентність – швидкість, творчий та динамічний склад розуму, що дає змогу використовувати потрібні фонові знання, коли виникає певна необхідність. Означені якості сприяють фахової реалізації тлумача / перекладача відповідно до професійних вимог, що висуваються до представників цієї професії-ремесла.

Деталізуємо загальні професійні вимоги до перекладача / тлумача (див. табл. 1.1.1.).

Загальні професійні вимоги до фахівців перекладу

Професійні вимоги до тлумача	Загальні професійні вимоги до тлумача й перекладача
• володіння професійно поставленим голосом, умінням його доцільно використовувати, знання засобів його «відновлювання» у разі перенапруження; • наявність чистої чіткої дикції (без будь-яких дефектів мовлення), уміння користуватися правилами риторики; • навички володіння перекладацькою нотацією – скорописом; • навички неперевиконання часу, відведеного на усний переклад (особливо синхроністом)	• володіння технічними прийомами перекладу: мнемотехнікою (прийомами запам'ятовування); навичками переключення на різні типи кодування; навичками мовленнєвої компресії, мовленнєвого розгортання та адаптування тесту / мовлення; навичками застосування перекладацьких стратегій, тактик (комплексних видів трансформацій, генералізації, антонімічного перекладу, компенсації і т. ін.); • уміння користуватися лексикографічними джерелами, енциклопедичними виданнями та іншими джерелами інформації; • знання іноземної мови на рівні, близькому до білінгвізму, фонові знання – знання реалій (про культуру, традиції та національні звичаї, соціально-політичний стан, основні історичні події, цікаві географічні місця у межах країн, мови яких перекладаються); • активне володіння основними мовленнєвими жанрами тексту та функціональними стилями в межах рідної та іноземної мов; • постійне поповнення активного словникового запасу у двох мовах; • навички редагування перекладів тощо

З огляду на дослідженні класифікації видів перекладу, засобу сприйняття тексту оригіналу та засобу його відтворення мовою перекладу, в ході експериментального навчання розглядаємо сутність і характеристику перекладацької діяльності саме фахового перекладача китайської мови в умовах здійснення усного й писемного перекладу чи іншого мовного посередництва (адаптованого транскодування: скороченого, адаптованого, реферованого та анотованого видів перекладу) у різних галузях, (не) використовуючи інформаційно-технологічні засоби перекладу, в сучасному

полікультурному просторі, який генерує багаторівневі системи різноманітних сфер.

Отже, під час професійно-мовленнєвої підготовки перекладачів китайської мови в сучасному полікультурному просторі пріоритетними вважаємо такі навички та вміння: нормативне вимовляння китайських та українських звуків мовлення, сформована граматична та лексична база усного та писемного китайського та українського мовлення, навички стилістично-коректного та логічно-послідовного оформлення усних та письмових висловлювань, уміння аргументовано будувати виступи за різноманітної тематикою. Відзначимо, що означена підготовка передбачає володіння майбутніми перекладачами-східнознавцями базовим рівнем описаних умінь і навичок у межах англійської (другої іноземної мови) та російської (мова меншин певного регіону) мов, або згадані навички і вміння набуваються у процесі підготовки у вищому навчальному закладі.

1.3. Умови реалізації перекладацької діяльності

Перекладацька діяльність письмового перекладача китайської мови сутєво відрізняється від перекладацької діяльності тлумача китайської мови. Писемний переклад викликає безліч труднощів, пов'язаних з ієрогліфікою. Для здійснення успішної писемної перекладацької діяльності у перекладача має бути сформованими начертальні (моторні, графічні) навички, лексичні навички, навички зорового сприйняття-декодування писемної інформації (читання). Здійснення писемного перекладу тісно переплітається з навчанням писемного мовлення, яке передбачає оволодіння набором графічних елементів – рисами та графемами з подальшим їх комбінуванням, що приводить до складання ієрогліфів-слів.

Писемний перекладач китайської мови, який працює вдома, може

самостійно планувати свій робочий час: інтенсивність праці, об'єм перекладу, вибір технічних засобів, прийомів перекладу та різногалузевих словників (двомовні і одномовні словники, соціально-політичні, науково-технічні, торгівельно-економічні, правові, медичні, фармакологічні словники і т. ін.) і т. ін. Писемний переклад з китайської мови українською та з української китайською буде успішним завдяки проходженню певних стадій.

Першу стадію ознайомлення з текстом слід починати із скрупульозного аналізу тексту оригіналу: виявлення функціонального стилю тексту (діловий, художній, фантастичний, науково-технічний, юридичний документ), термінологіки (у разі необхідності), загального змісту тексту та стилістичними характеристиками тексту з подальшим визначенням стратегій і тактик його перекладу.

На другій стадії перекладу перекладач намагається з'ясувати й визначити всі проблемні питання, декодуються ключові елементи ієрогліфів, встановлюються зв'язки між знаком та його значенням, визначається смисл термінів чи фразеологічних словосполучень, ідентифікуються стилістичні засоби та обираються засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту.

Третя стадія передбачає практичне розв'язання означених проблем та створенням, в результаті чорнового варіанту перекладу.

Четверта стадія перекладу полягає у вдосконаленні-редагуванні чорнового перекладу: ретельному порівнянні кожного речення оригіналу з його перекладом, в ході якого здійснюється аналіз і виправлення перекладацьких помилок, внесенні уточнень, корективів. Оптимальний переклад передбачає адекватну трансляцію та адаптацію первинної інформації іншою мовою, тому важливим є виявлення та корегування помилок функціонально-нормативних, функціонально-змістових та культурологічних, за класифікацією І. Цатурової та Н. Каширіної [22]. Під

функціонально-нормативними помилками (недоліки в індивідуальному стилі перекладача, стилістичні помилки, нормативно-узуальні помилки, структурно-синтаксичні помилки) розуміємо порушення норми перекладацького мовлення; під функціонально-змістовими (перекручення, нечіткість, неясність на рівні слова, словосполучення, речення) – порушення норми еквівалентності; під культурологічними (незнання реалій, традицій, звичаїв країни, мова якої вивчається) – порушення прагматичної норми.

П'ята стадія перекладу виникає у разі, якщо чорновий виправлений текст перекладу треба переписати на чистовик. Якщо перекладач працює «в комп'ютері», ця стадія не є обов'язковою.

Для слав'яномовних студентів особливі труднощі викликають механізми написання ієрогліфів (214 ключей-детермінантів), що є надзвичайно складним в плані їх накреслення та з психологічної точки зору, а саме їх сприйняття та запам'ятання, в якому беруть участь всі види пам'яті. Отже, перекладацька діяльність перекладача-синолога починається із механізму конвертування графічних символів: «знак» - «звучання» → «знак» - «значення».

У зв'язку із цим, специфіка письмового китайсько-українського (українсько-китайського) перекладу полягає в розв'язанні перекладачем таких *проблем*:

1. Розпізнання семантики східних за написанням ієрогліфів.

Відомо, що в китайській мові існує безліч схожих за накресленням ієрогліфів, нерозпізнання смислорозрізнявальних елементів яких спричиняють невірне трактування ієрогліфу та, відповідно, порушення норм перекладацького мовлення, еквівалентності різного плану та прагматичного навантаження невірної декодованої інформації. Наприклад, слова 烏 wū (чорний) та 鸟 piāo (птаха) часто плутають, тому у складі слова 乌克兰 wūkèlán (Україна) недосвідчений перекладач транслітерує означене слово як

«Няокелань» замість «Уекалань». Важливе місце в перекладі посідають знання лексикології китайської мови: правил диференціювання складних слів та словосполучень, ідентифікування етимологічно неподільних слів; особливостей кількісно-складового складу слів та лексико-граматичних і стилістичних особливостей оформлення висловлювань; знання семантики фразеологічних словосполучень. Неприпустимою є функціонально-змістова помилка, яка спотворює оригінальний зміст китайського ієрогліфа. Наприклад, 乌药(wūyào) перекладається як «ліндера чилибухолистная», а ні «пташині ліки» [25].

2. Переклад-транскрибування власних імен.

Структура китайського та українського складів значно відрізняються. Кількісний склад звуків у китайському складі не перевищує чотирьох елементів (一 (yī), 个 (ge), 狗 (gǒu), 年 (nián)). Український склад може містити різну кількість звуків-компонентів (і, та, кінць, склад, схлип і т. ін.) у різній послідовності: голосний (у), голосний-приголосний (як), приголосний-голосний (на), приголосний-голосний-приголосний (річ), приголосний-приголосний-голосний (сто), приголосний-голосний-приголосний-приголосний (тигр), приголосний-приголосний-голосний-приголосний-приголосний (зверх) і т. ін. Китайський склад характеризується чітким порядком та сполученістю звуків. У межах одного китайського складу неможливим є сполучення приголосних, проте, на відмінок від українського складу, уможлиблюється поєднання голосних. До структури китайського складу входять: ініціаль та фіналь; фіналь складається з медіалі та субфіналі; субфіналь – з централі та терміналі. Отже, повний китайський склад передбачає таку послідовність звуків-елементів: приголосний – нескладотворчий голосний – складотворчий голосний – кінцевий напівголосний або носовий сонант (передньоязичний або задньоязичний), наприклад, tuan і tiau. Перекладач повинен знати, що ні всі звуки китайської

мови можуть сполучуватися один з одним. Наприклад, існують звуки fā (фа) та lì (лі), але немає звуку fǐ (фі); існують cǐ (си) та tā (та), не існує te (ти). Загалом, за словниками та довідниковими даними останніх років в китайській фонетичній системі кількість складів налічує 400 одиниць. Специфічною особливістю двокомпонентного китайського складу є його відкритість (приголосний-голосний), тобто він закінчується на голосний звук. Проте в китайській фонетичній системі слова-склади не починаються з голосних [o] й [u], їх «прикривають» приголосним [w], а голосні [i] та [a] – приголосним [y]: 我 wǒ (я), 五 wǔ (п'ять), 一 yī (один), 崖 yá (скеля) та ін. Наприклад, при перекладі українських прізвищ перекладач повинен користуватися фонетичними правилами китайської мови. Наприклад, кількісно-якісний склад прізвища українського українського поета, письменника, художника, громадський та політичний діяча Т. Г. Шевченка (8 звуків-графем; 3 склади) відрізняється від його китайського відтвореного 舍甫琴科(shèfǔqínkē) (9 звуків-графем, 4 складові-ієрогліфи).

З огляду на вищезазначене, складним здається ієрогліфічна транскрипція власних назв та реалій, в особливості незафіксованих в словниках, відсутність у довідкових джерелах уніфікованого варіанту перекладу власних назв, а також нульове графічне маркірування власних назв в китайській мові, що ускладнює їх ідентифікацію в китайськомовному тексті. Прізвище відомого письменника М. В. Гоголя зазнало чотири перетворення: 果歌里(guǒgēlǐ) – гогелі, 鄂郭里 (èguōlǐ) – (еголі), 郭戈里(guōgēlǐ) – гогелі, 歌郭礼(gēguōlǐ) – геголі; наразі перекладачі використовують таку ієрогліфічну транскрипцію – 果戈理(guǒgēlǐ) гогелі.

Відзнакою китайських прізвищ та імен є гендерна нейтральність та чітка послідовність – спочатку прізвище, потім і'мя; в українській мові – навпаки. Наприклад, 老子(lǎozǐ, lǎozǐ) – Лао-цзи (чоловіча стаття), 刘洁(liú jié) – Лю Цзе (жіноча стаття). Слід пам'ятати, що китайською мовою

відтворюється оригінальна послідовність: Уолт Дісней / Walt Disney – 华尔特狄斯尼 (huáěrtè dísiní) – хуаерьте дісині; Євген Онегін – 叶夫格尼奥涅金 (yèfūgēní àonièjīn) – оугень аунецзінь.

Незнання китайських історичних та географічних реалій може спричинити виникнення девіацій при перекладі власних назв: 庄子(zhuāngzi) – і'мя китайського філософа Чжуанцзи, а ні «село». Річка Амур китайською мові пишеться 黑龙江 hēilóngjiāng (Хейлунцзянь), тому китайський варіант перекладається українською мовою як Амур, проте, провінція 黑龙江 hēilóngjiāng перекладається – Хейлунцзянь.

Перекладач-східнознавець повинен знати, що вплив діалекту може відозмінити фонетичне написання іноземних власних назв в китайській мові: Sherlock Holmes (Шерлок Холмс) – 福尔摩斯 fúěrmósī (Фуермоси).

3. Членування китайського тексту.

Складним для перекладача-початківця є виявлення меж між морфемами одного слова-ієрогліфа, словами, словосполученнями, частинами реченнями, оскільки ієрогліфи пишуться на однаковій відстані один від одного. Наприклад, при перекладі китаємовних словосполучень (речень) неправильне роз'єднання / об'єднання ієрогліфів викривляє зміст китайського письмового повідомлення: 发展中国家 (fāzhǎn zhōng guójiā) означає «страни (国家), що розвиваються», неможна розірвати ієрогліфи 发展 та 中, оскільки смисл словосполучення трансформується в «Китай (中国), що розвивається».

4. Наявність веньянїзмів (文言词 – wényáncí) та діалектизмів у сучасному китайському лексиконі.

Під веньянізмами розуміють пласт предковичної лексики зі старої літературної (писемної) мови, яка використовується в сучасній китайській мові: гудити / ганити – 非难(fēinàn) поряд з 指摘(zhǐzhāi); скорочувати 裁減(cáijiǎn) одночасно із сучасними словами 缩减(suōjiǎn), 削减(xuējiǎn), 缩小(suōxiǎo), 减少(jiǎnshǎo), 精简(jīngjiǎn) та ін.

Деякі діалектизми зафіксовані в словниках: що? який? – 啥(shá (діал.) та 什么(shénme); з'єднатися через телефон – 挂(guà (діал.) та 用电话联络(yòng diànhuà liánluò).

Отже, перекладачеві необхідно зберігати функціонально-стильову спрямованість та стилістичне забарвлення вихідного китаємовного тексту засобами вірного вибору відповідних лексичних одиниць у тексті перекладу.

5. Гнучкі синонімічні та антонімічні зв'язки між китайськими словами.

Окреме китайське слово може вступати в антонімічні відносини з декількома лексичними одиницями, які функціонуватимете як синоніми [4]: рідкий (稀疏[的] xīshū) має чотири антоніми – 细密(xìmi), 稠密(chóumi), 严密(yánmi) та 浓密(nóngmi); відкривати 开(kāi) – 关(guān), 闭(bì), 闔(hé) та 合(hé) та ін.

6. Різномановість китайських фразеологічних висловів.

Перекладачу необхідно вміти ідентифіковувати сталі вирази в ієрогліфічному тексті та адекватно їх перекладати українською мовою: 铁的纪律(tiěde jìlǜ) – залізна дисципліна; 活词典(huócídián) – ходяча енциклопедія; 先见之明(xiānjiànzhīmíng) – дар передбачення і т. ін. Проте перекладач має навчитися їх розпізнавати. Особливу групу складають

чотирьохкомпонентні структурно-семантичні фразеологізми, які викликають певні труднощі при перекладі: 礼义廉耻(lǐ yì lián chǐ) – людські чесності (ввічливість – справедливість – порядність – совість); 牛鬼蛇神(niú guǐ shé shén) – потолоч, покидьки, непотріб (бик – чорт – змія – дух) і т. ін.

У китайській мові також зустрічаються кальки-фразеологізми іноземного походження (黑名单(hēimíngdān) – чорний список; 置于既成事实面前(zhì yú jìchéng shìshí miànqián) – поставити перед доведеним фактом та ін.); незнання правил лексичної валентності таких виразів спричиняють виникнення певних проблем їх виокремлення та перекладу.

Безліч труднощів виникають під час перекладу фразеологізмів-речень. Наприклад, речення «少年老成(shǎo nián lǎo chéng)» не можна перекласти «у малі роки старим став»; означене фразеоречення перекладається «не по роках дорослий»; речення «一心无愧(yī xīn wú kuì)» перекладається «совість чиста» (дослівно: усім серцем не соромно) та інші.

7. Домінативна функція синтаксису над морфологією в китайській мові.

Порядок слів у китайському реченні лінійний та фіксований, з використанням спеціальних синсемантичних та службових слів.

8. Транспозиційність (конверсивність) частин китайського мовлення.

Існує велика кількість китайських слів, які мають однаковий ієрогліфічний склад, але належать до різних частин мови: 美丽(měilì) – краса, красивий; 会(huì) – вміння, вміти; 爱(ài) – кохання, кохати; 早上(zǎoshang) – ранок, уранці та ін. Часто спостерігаються такі трансформування частин мовлення: іменник → дієслово, іменник ↔

прикметник, прикметник → прислівник та ін. Важким для перекладача стає виявлення таких елементів та визначення їх функціональних особливостей.

9. Видо-часові форми прикметників та дієслів.

Перекладачам-білінгвами, чия друга робоча іноземна мова є англійська, легше зрозуміти значення видо-часових форм китайських прикметників та дієслів: факт, що реалізувався (суфікс 了 (le) ≈ Perfect); акт здійснився у минулому (суфікс 过 (guò) ≈ Simple); тривалий процес (着 zhe ≈ Continuous); процес, що реалізується в момент мовлення (在 zài ≈ Present Continuous) та ін. Вид дієслів часто асоціюють із завершеністю / незавершеністю та підрозділяють на результативні / нерезультативні.

10. Особливості функціонування допоміжних дієслів.

До допоміжних дієслів у китайській мові відносять модальні; спонукальні (каузативи); дієслова, що визначають етапи дії; дієслова, що визначають напрямок дії. Кожна група дієслів передбачає додавання певних афіксів.

11. Наявність різноманітних часток.

Перекладачі китайської мови повинні усвідомити специфіку та особливості вживання різнокатегоріальних часток: часток-зв'язок (是 shì, 为 wéi, 乃 nǎi, 系 xì – є, сутність); сполучникових часток (也 yě (теж), 又 yòu (і, й, та), 就 jiù (у, до), 还 hái (ще, досі), 才 cái (тільки тоди) та ін.); службових слів (便 biàn (відразу ж, 且 qiě (знов-таки) та ін.); підсилювальних часток (即 jí (відразу), 乃至 nǎizhì (навіть), 也 yě (також), 给 gěi (все ж) та ін.); обмежувальних часток (只 zhǐ (лише, тільки), 仅 jǐn (тільки, ледве), 光是 guāngshì (лише), 单 dān (тільки) та ін.); негативних часток (不 bù (ні), 没 méi (ще ні), 莫 mò (непотрібно, не можна, не смій), 非 fēi (ні, не є), 无 wú (ні, немає) та ін.); узагальнювальних (皆 jiē (все), 都 dōu (все), 均 jūn (все це) та

ін.); темпоральних часток (来着 lái zhe (виражає тривалість у минулому), експресивних часток (的 de (означає впевненість у вірогідності повідомлення), 哪 nǎ (посилювач у питаннях), 着呢 zhe ne (дуже, вельми), 吧了 bā le (і тільки) та ін.).

Перекладачам-білінгвам, які вивчають англійську мову, на першій стадії ознайомлення з китайською мовою допомагає латинська транскрипція ієрогліфів – піньїнь, проте на наступних етапах студенти-майбутні перекладачі китайської мови повинні опанувати навички написання та розпізнавання конкретно взятих ієрогліфів за допомогою ключів, оскільки оригінальні китайські тексти написані ієрогліфами, а ні піньїнем.

Під час професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів-східнознавців з усного перекладу крім вищезазначених труднощів паралельно виникає низка інших складнощів, пов'язаних із аудіальним (візуальним, аудіо-візуальним) сприйняттям мовлення, його опрацюванням та відтворенням мовою перекладу.

Найбільш розповсюдженими видами усного перекладу є послідовний (інколи його розподіляють на абзацно-фразовий та власне послідовний за критерієм часу звучання мовлення), з аркуша та синхронний. Джерела сприйняття інформації різні, але механізми обробки та конвертації інформації схожі. В Льошер [29, с. 145–161] зазначає, що процес перекладу включає стратегічні фази (розпізнавання перекладацьких проблем → їх розв'язання / нерозв'язання), спрямовані на вирішення перекладацьких проблем, та тактичні, метою яких є виконання локальних завдань. Тактичні фази передбачають вичленення одиниць перекладу та їх перекладу іншою мовою (або виникнення перекладацької проблеми – неперекладу).

Між розпізнаванням перекладацької проблеми та її розв'язанням / нерозв'язанням автор виділяє 9 головних і 13 факультативних вербальних та / або ментальних дій, які розглядаються як елементи стратегії

перекладу. До головних засновник відносить: усвідомлення перекладацької проблеми, її формулювання, пошук її рішення, її розв'язання, відкладання рішення, нерозв'язання проблеми, труднощі у сприйнятті тексту оригіналу. Факультативними елементами науковець називає: переклад безпроблемних сегментів тексту оригіналу, перше читання сегментів тексту оригіналу, транспозиція слів та словосполучень, моніторинг сегментів тексту оригіналу й тексту перекладу, перефразування сегментів тексту, організація перекладацького дискурсу.

Д. Джайл (D. Gile) диференціює когнитивні дії, необхідні для здійснення усного перекладу [28] (див. табл. 1.1.2.).

Таблиця 1.1.2.

Моделі когнітивних дій, необхідних для здійснення усного перекладу

Види усного перекладу когнитивні дії	Послідовний переклад	Синхронний переклад	Переклад з аркуша
Сприйняття інформації тексту оригіналу	Через аудіювання	Через аудіювання	Через читання
Аналіз сприйнятої інформації	+	+	+
Збереження інформації	Збереження інформації, зазвичай за допомогою скороченого запису	Збереження інформації у короткочасній пам'яті	—
Відтворення інформації	Дешифрування власних записів та	Усне відтворення інформації мовою	+

мовою перекладу	усне відтворення інформації мовою перекладу	перекладу	
-----------------	---	-----------	--

Вищенаведена таблиця демонструє східність когнитивних дій під час здійснення різних видів усного перекладу. Проте існує низка відмінностей. Специфікуємо їх. Під час послідовного та синхронного перекладу інформація тексту оригіналу сприймається на слух, при перекладі з аркуша – через зоровий канал (читання), проте збереження інформації уможливлується зазвичай за допомогою скороченого запису у послідовному перекладі, синхронному перекладу притаманно збереження інформації тексту оригіналу в короточасній пам'яті. Переклад з аркуша не передбачає збереження сприйнятого повідомлення. Під час синхронного перекладу відтворення інформації здійснюється мовою перекладу, процес може ускладнюватися залученням додатковою координації та урівноваженням усіх дій, які відбуваються майже одночасно). Тривалість процесу послідовного перекладу є більшою, ніж синхронного у зв'язку із необхідністю витрачання тлумачем певного часу на декодування власних записів, зафіксованих засобами скоропису під час сприйняття тексту усного повідомлення (додаткової фази); під час синхронного перекладу тлумач обмежений часом для використання скороченого запису – можливим удається записати деякі дати, кількісні дані, власні назви; у переклад з аркуша не долучається скоропис. Найтриваліший процес – здійснення перекладу з аркуша, в якому не бере участі оратор. Незважаючи на те, що тлумач зорово сприймає текст, окремі мнемонічні дії все ж залучаються до процесу, оскільки тлумачу необхідно зберігати в пам'яті прочитану інформацію, поки він / вона не дочитає речення до кінця, а також охопити поглядом наступну частину речення з практично одночасним аналізом змісту та його перекладом певною мовою. Розглянемо окремо кожний вид усного перекладу у межах професії перекладача-східнознавця.

Усний переклад з аркуша передбачає здатність перекладача вільно сприймати зміст і смисл тексту оригіналу (ТО) при його читанні, в особливості його швидкісних видах (ознайомлювальному, переглядовому і пошуковому). Як вже зазначалося, означена професійно-мовленнєва підготовка майбутніх перекладачів-білінгвів китайської мови спрямована на здійснення гетеровалентного перекладу в таких мовних парах: китайська↔українська, китайська↔російська, китайська↔англійська; саме тому навички швидкої адекватної дешифрації ієрогліфів, набуті в ході спеціального тренування різновидам швидкого читання та перекладу, посідає найважливіше місце як в письмовому, так і в усному відтворенні китаємовних текстів іншою мовою. Здатність вільно сприймати зміст та смисл незнайомого ТО складається з таких основних її компонентів: 1) здатність до синхронізації зорової рецепції ТО і говоріння; 2) здатність розпізнавання слів-ієрогліфів та словосполучень без участі мовленнєво-рухового аналізатора, тобто без «зайвого» внутрішнього промовляння ТО, яке сповільнює процес перекладу; 3) здатність швидко розпізнавати при зоровому сприйманні синтаксичну структуру фрази та її (структури) ключові складові [13]; специфічні навички і вміння орієнтуватися в тексті оригіналу на базі навичок сегментації тексту [5].

Фази **послідовного перекладу** часто асоціюють [15; 27] з перекладацьким скорописом: сприймання ТО → фіксація його змісту за допомогою перекладацького скоропису → породження тексту перекладу (ТП) з опорою на записи. Перша і друга фази здійснюються одночасно із залученням двох видів мовленнєвої діяльності – аудіювання та письмо; третя фаза також носить складний характер, оскільки під час її реалізації задійснено два інших види – читання про себе (власних записей) та говоріння (монолог). Сприйняття тексту на слух обмежено часом та відрізняється одноразовістю його звучання, тому важливим для тлумача-синолога є вміння миттєво ідентифікувати в ньому головні члени речення та

ключові слова; розпізнавати тональність китайських слів з метою запобігання виникнення фонологічних та лексико-семантичних помилок; прогнозувати смислове навантаження аудіоповідомлення, його лексичне та синтаксичне оформлення; компресувати прослуханий текст (частину тексту). Резюмуємо, послідовний переклад акумулює всі види мовленнєвої діяльності, вимагає швидкої реакції від тлумача для отримання та конвертації інформації – переключення з мови ТО на мову перекладу із застосуванням ідеографічного письма (кодування та декодування почутої інформації).

Уважаємо за доцільне розтлумачити зміст терміну **«перекладацький скоропис»** (Р. Міньяр-Белоручев), синонімами якого в науковій літературі є такі: «універсальний перекладацький скоропис» (А. Чужакін), «перекладацька нотація» (І. Алексеєва), «перекладацька семантографія» (О. Алікіна). Кожний термін підкреслює специфіку дії: «скоропис» акцентує на темп фіксації інформації; «універсальний» – на схожість самої процедури та основних принципів здійснення запису; «семантографія» – на семантично-змістову сторону цього процесу. У дослідженні використовуємо більш традиційний термін «перекладацький скоропис», під яким розуміємо комплексний процес фіксації-компресії інформації вербальними і невербальними (символами) засобами із збереженням змістового компонента через здійснення смислового аналізу інформації на основі оперативної та асоціативної видів пам'яті.

У перекладацькій практиці паралельно співіснують декілька різнопланових типів запису. І. Алексеєва [2] пропонує визначити мову, якою здійснюється скоропис, як критерій та виокремлює три основні типи ведення перекладацького скоропису:

- 1) запис, заснований на мові оригіналу;
- 2) запис, заснований на мові перекладу;
- 3) фіксація інформації немовними знаками.

Переваги і недоліки кожного з типів відображено в таблиці 1.1.3.

Таблиця 1.1.3.

**Переваги і недоліки основних типів ведення перекладацького
скоропису**

Характеристи ка типів Типи скоропису	Переваги	Недоліки
1	2	3
Запис, заснований на мові оригіналу	Швидкість та відсутність інтелектуальної напруги	Можлива втрата або перекручення інформації через скорочення, велика витрата часу на декодування написаного тексту та перекодування зафіксованої інформації (подвійне перекодування)
<i>Продовження таблиці 1.1.3.</i>		
1	2	3
Запис, заснований на мові перекладу	Зменшення часу на відтворення тексту мовою перекладу	Запис спонукає перекладача до виконання практично дослівного перекладу іншою мовою, що запобігає переформулюванню фрази відповідно до синтаксичних норм та узусу мови перекладу (порушення семантичної та синтаксичної сполучуваності)
Фіксація інформації немовними знаками	Орієнтація на змістовий бок повідомлення вже на етапі сприйняття, що зберігає час, відведений на декодування змісту на етапі перекодування повідомлення іншою мовою; означений запис не встановлює твердий зв'язок між змістом тексту	

	та його лінгвістичним оформленням; ефективний засіб подолання міжмовної інтерференції	
--	---	--

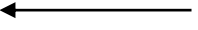
Два перші типи скоропису залучають перекладача / тлумача до залежності від мовної форми запропонованого тексту, що порушує можливість здійснення вірного дешифрування інформації носієм іншої мови і культури, який мислить в межах відмінної категоріальної ієрархії (безеквівалентні фразеологічні одиниці, реалії, інтертекстуалізми та ін.). Фіксація китайських слів ієрогліфами займає багато часу через дотримання правил та чіткості начертання певних елементів слів-ієрогліфів.

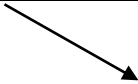
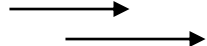
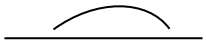
Фіксація інформації символами, знаками передбачає смисловий аналіз ТО та забезпечує мінімальні інформаційні втрати через семантичну експліцитність знаку та економії місця, відведеного для його написання.

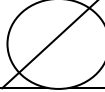
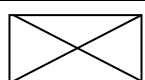
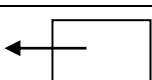
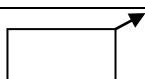
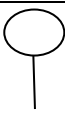
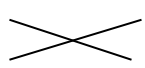
У перекладацькій практиці скоропис є системою умовних позначень, які створюються та вдосконалюються перекладачем в процесі навчання та реальної професійної діяльності на основі індивідуальної асоціативної пам'яті, логіки мислення, образних уявлень про різні явища, особливостей сприйняття інформації та ін. Проте, існує низка загальноприйнятих символів: стрілок, математичних знаків, знаків пунктуації та інших малюнків-символів (див. приклади в табл. 1.1.4.).

Таблиця 1.1.4.

Використання символів у перекладацькому скоропису

Символи	Трактування символів
Стрілки	
	(по)їхати, (по)летіти, відправлятися, здійснити грошовий переказ, віддати, послати і т. д.
	приїхати, отримати, одержати, прийняти, залучати, наближатися і т. д.
	поліпшувати, підвищувати, нарощувати, посилювати, розвиватися

	зменшуватися, знижуватися, погіршитися, скорочуватися, втрачати, упадати, опускатися і т. д.
	поступово збільшуватися, повільно рости, йти угору
	поступово зменшуватися, повільно упадати
	зштовхуватися, наближатися, вступати в конфронтацію
	перемагати
	програвати
	відставати
	обганяти, випереджати
Математичні знаки	
=	бути, являти собою
<	менш
<i>Продовження таблиці 1.1.4</i>	
Символи	Трактування символів
Математичні знаки	
>	більш
+	більш, крім того; у додаток до вищезазначеного; додати; позитивний
Σ	сума, загальна кількість
$\approx$	приблизно
}	об'єднати, у сукупності
t	час / температура
S	площина, площа
V	об'єм, обсяг
Знаки пунктуації	
„	сказати, виразити свою думку, виголосити тост
!	звернути увагу, акцентувати
?	спантеличити, спричинити ускладнення, створити проблему
Інші малюнки-символи	
	ранок (сонце, що сходить)
	вечір (промінь сонця за горизонтом)

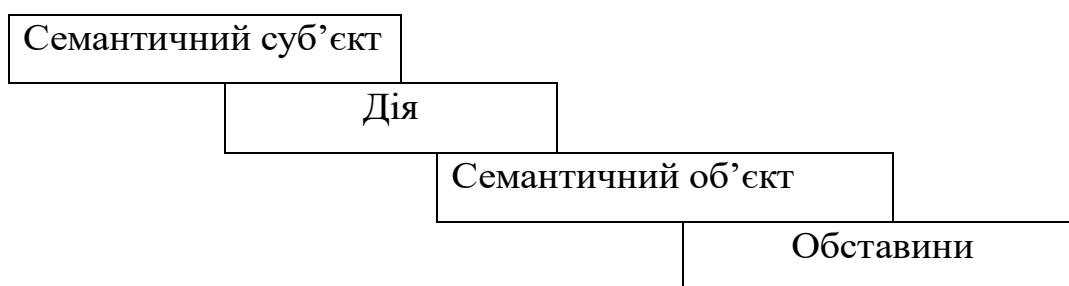
	
	літо
	планета, світ, у світовому масштабі (Земна куля з віссю)
	країна, місто, федеральна земля, республіка, держава, материк, селище (будь-яка територія, площа)
	1) інтернаціональний, міжнародний; 2) пошта
	експорт, вивіз із країни, вихід на зовнішній ринок
	імпорт, увіз, закупівля і т. д.
	країни, що розвиваються
	голова держави, президент, мер, керівник організації, начальник, шеф, депутат, учитель, завідувач, науковий керівник, екскурсовод, диригент і т. д.
	перемови, зустріч (круглий стіл)
<i>Продовження таблиці 1.1.4</i>	
Символи	Трактування символів
	війна, сварка, суперечка, конфлікт, розбіжність (схрещені шпаги)
	закон, документ, нормативний акт

Вищенаведені немовні знаки є метомовою та дозволяють абстрагуватися від мовної форми тексту та передати змістову (сміслову) компоненту повідомлення, проте вони мають багато спільного з мовними знаками: багатозначність, синонімія, вмотивованість, здатність до трансформування та комбінування [19]. Практикуючі перекладачі / тлумачі поповнюють загальноприйнятую систему перекладацького скоропису індивідуальними знаками-символами в ході вдосконалення мисленнєвих стратегій.

Великне значення має порядок розташування перекладацького запису на папері. Як один з можливих варіантів фіксації складних семантичних фрагментів у практиці перекладу використовується ступінчато-діагональне розміщення знаків-символів на папері (див. мал. 1.1.5.): смислова структура спрямована зверху вниз та зліва направо (на початку – семантичний суб’єкт; нижче праворуч – дія; під нею ще більш праворуч – семантичний об’єкт; ще нижче із зсувом управо – всі обставини).

Малюнок 1.1.5.

Ступінчато-діагональне розміщення перекладацьких знаків-символів на папері

Продемонстрована схема допомагає репрезентувати одиниці складної інформації більш наочно та логічно. Крім того, ступінчато-діагональне ведення запису дозволяє раціонально розподілити час на переміщення руки.

Зазначимо, що така схема-комбінація не є універсальною, оскільки деякі складні фрагменти речень можна заміняти символом. Наприклад китаємовне речення «下毛毛雨了» (Йшов дрібний дощ) пропонується компресувати в знак «°» (маленька крапля).

Для економії часу та зручності в ході ведення перекладацької нотації на переговорах та офіційних зустрічах перевага віддається кульковій ручці і паперу у форматі А4 або лінійованому блокноту «на спіралі» з твердою обкладенкою та вертикальним розташуванням пронумерованих аркушів. Рекомендується фіксувати інформацію невеликими символами.

Перекладацька практика припускає комбінування мовних та немовних знаків під час ведення скоропису. Отже, всі власні назви (призвища, назви

організацій, країн, міст і т. ін.) слід відтворювати цілими словами, а загальноприйняті аббревіатури – літерами (KHP, USA, UK та ін.); терміни та часто вживані слова можна скорочувати декількома способами: 1) фіксування початкових літер слова (може бути – м. б., лінгвістика / лінгвістичний – лінгв.); 2) фіксування початкових та кінцевих літер (діяльність – д-ть, організація – орг-я); 3) запис слова приголосними літерами (часто потребує часу для дешифрування означеного запису, в особливості, коли голосний знаходиться в ініціальній сильній позиції – «нфрмц» замість «інформація», «пмлк» - замість «помилка»).

Певні труднощі у фіксації інформації (точніше, вибором символу для її передавання) виникають у тлумачів-східнознавців у таких випадках:

- в результаті існуючих розбіжностей у розумінні понять і явищ в китайській мові та рідній (українській, російській) мові. Наприклад, Новий рік в Україні корелює із зимою (грудень), в Китаї – з весною (березень – початок весни);

- у сприйнятті, написанні з подальшим декодуванням двозначних та багатозначних китаємовних числівників (十五 shíwǔ – п'ятнадцять та 五十 wǔshí – п'ятдесят; промовляння 一百五(十) yī bǎi wǔ(shí) – значення сто п'ятдесят, а ні сто п'ять);

- ідентифікація та позначення статі, про кого йдеться у китаємовному повідомленні, коли автор не використовує статевий маркер 女 nǚ (Xu Lin – (пані) Сю Лін) та ін.

Отже, перекладацький скоропис може як полегшувати, так і ускладнювати роботу тлумача. Продуктивним допоміжним засобом під час виконання послідовного перекладу він (скоропис) вважається у разі доведення його до автоматизму через спеціальну теоретичну та практичну підготовку.

Усний синхронний переклад, один з найскладніших видів перекладу, має три режими реалізації: 1) синхронний переклад (голосно) із

застосуванням спеціального обладнання; 2) синхронний переклад впівголоса без застосування спеціального обладнання; 3) синхронний переклад пошептом (на зустрічах) без застосування спеціального обладнання. Характер виконання синхронного перекладу визначається ступенем підготовленості до перекодування вихідного тексту мовою перекладу: - заздалегідь підготовлений переклад (текст-оригінал одержаний у повному обов'язі від оратора); - напівпідготовлений переклад (отримана тезисно-змістовна версія доповіді; або оратор додає «вкраплення» під час виступу, які не зафіксовані в тексті доповіді); - непідготовлений / спонтанний переклад (перекладач не отримує оригінальний текст заздалегідь). Саме останні умови (спонтанність професійно-мовленнєвої діяльності перекладача) вимагають високої концентрації знань, умінь і навичок з боку фахівця синхронного перекладу для здійснення своїх професійних обов'язків, тому в започаткованому дослідженні описано специфіку непідготовленого (спонтанного) синхронного перекладу.

Головною особливістю синхронного перекладу є паралельне сприйняття мовлення оратора та породження мовлення мовою перекладу, що детермінує інші його характеристики: - жорсткий ліміт часу, відведений тлумачу на переклад змісту повідомлення (період промовляння тексту оратором); - дотримання, залежність, пристосування тлумача до темпу мовлення оратора; - посегментний переклад (переклад тексту по сегментах у ході їх «надходження». А. Ширяєв розглядає синхронний переклад як самостійний вид (різновид) мовленнєвої діяльності у сфері комунікативно-суспільної діяльності [24].

У структурі мовленнєвої діяльності виокремлюють три фази: 1) планування мовленнєвої дії; 2) реалізація мовленнєвої дії; 3) зіставлення і контроль [14, с. 21–28]. Ці фази підрозділяються на чотири етапи: 1) формування мовленнєвої інтенції; 2) побудова внутрішньої програми висловлювання; 3) лексико-граматична реалізація програми; 4) зовнішнє

оформлення. У процесі переходу від програми висловлювання до її лексико-граматичної реалізації в мовному коді функціонують механізми відбору слів, граматичного прогнозування, перегляд і зіставлення граматичних варіантів, закріплення «граматичних обов'язків» [12, с. 10–13].

Діяльність перекладача-синхроніста пов'язана з механізмами сприйняття, переосмислення та породження мовленнєвих висловлювань у межах двох мов, саме тому від фахівця синхронного перекладу вимагається здатність прогнозувати імовірнісний розвиток комунікативної ситуації та змістовність висловлювань. І. Фейгенберг трактує імовірнісне прогнозування як, з одного боку, активність, спрямовану на виявлення того, що може статися із ситуацією в результаті дій суб'єкта, та, з іншого боку, як підготовку-мобілізацію систем організму до реакції на ситуацію, імовірність настання якої суб'єкт вважає максимальною [21]. Дії перекладача-синхроніста полягають в миттєвому реагуванні на ситуацію, яка постійно змінюється, тобто йдеться про регулювання мовленнєвої діяльності на психофізіологічному рівні.

Психологи (Н. Бернштейн, О. Леонтьєв та ін.) виділяють чотири рівні усвідомленості, іншими словами потенційної усвідомлювальності мовленнєвих дій і операцій: 1) актуальне усвідомлювання, предметом якого є мета дії та діяльності (мета висловлювання в нашому контексті); 2) свідомий контроль, предметом якого є «свідомі операції», сформовані на базі свідомих дій (операції вибору синтаксичних та лексичних засобів); 3) несвідомий контроль, якому відповідають фонологічні, а також морфологічні й словотворчі аспекти мовленнєвих дій; 4) неусвідомленість, якій відповідає звукоутворення.

Для перекладача важливим є орієнтація під час виконання професійних дій з подальшим вірним вибором плану дій з цього приводу, що виступає результатом відповідних мовленнєво-мисленнєвих процесів, в основу яких Н. Жинкін покладає особливості функціонування механізму

мислення індивіда – його реалізацію в двох «протиспрямованих» динамічних секціях, як-от: предметно-образному коді (внутрішнє мовлення) та мовленнєворуховому коді (експресивне / зовнішнє мовлення) [6, с. 26–3.]. Автор «наділяє» код внутрішнього мовлення суб'єктивізмом, оскільки він (код) складається із знаків, образів та уявлень, що носять схематичний характер. Зв'язки між компонентами коду змістовні, ні формальні, тому мисль, актуалізована у внутрішньому мовленні, будується у вигляді кластерів або ланцюгів. Науковець трактує мовлення як перехід від натуральної мови до коду внутрішнього мовлення, проте породження висловлювання – як зворотний перехід. Саме кріз призму цієї концепції можна розглядати специфіку здійснення синхронного перекладу.

Аккумулюючи психолінгвістичні теоретичні засади породження мовленнєвої діяльності, погоджуємося з трактуванням синхронного перекладу в репрезентації А. Ширяєва, який розумів цей комплексний процес як «діяльність, що складається з послідовних взаємопов'язаних дій», кожне з яких проходить *три фази*: 1) фаза орієнтування в умовах чергового перекладацького завдання та пошуку (вибору) рішення; 2) фаза реалізації (здійснення); 3) фаза контролю [24, с. 15-19].

Першу фазу асоціюємо із ситуацією, в якій розгортається професійна діяльність фахівця синхронного перекладу. Наведемо приклад через описання типової робочої ситуації перекладача-синхроніста китайської мови в умовах міжнародної конференції Інститутів Конфуція. Компонентами цієї ситуації є міжнародна атмосфера, режим і програма роботи конференції, умови праці синхроніста в конкретній країні (Україна, Китай або інша країна світу), тематика конференції, склад (національний, статевий, віковий і т. ін.) секційної відповідальної групи, стиль комунікативної поведінки учасників конференції, зміст доповідей ораторів, індивідуальний стиль презентації доповіді автором (в особливості, на рівні композиції, фонетичного та лексико-граматичного оформлення доповіді) і т. д.

Перекладач-східнознавець миттєво аналізує екстралінгвістичне тло означеної ситуації, актуалізуючи знання про міжнародні відносини країн-учасників конференції та цілі їх представників-учасників, історію функціонування Інститутів Конфуція у світовому просторі, формат попередніх міжнародних конференцій Інститутів Конфуція та умови праці перекладача-синхроніста в їх межах та інші більш-менш детальні контекстуальні аспекти. На основі мобілізованих знань фахівець створює у своїй свідомості імовірнісну модель ораторської промови, яку він має буде перекладати. Із психологічної точки зору, процес сприйняття мовлення (до початку озвучування думки мовцем) починає реалізовуватися «принцип випереджувального віддзеркалення дійсності» [9], який передбачає висунення смислової гіпотези перед актуалізацією мовленнєвого сигналу, що зумовлено та детерміновано минулим досвідом, ситуацією спілкування та контекстом мовленнєвого повідомлення.

Ініціальним «подразником» та побудником до прийняття миттєвих дій для перекладача-синхроніста є початок мовлення оратора. У момент сприйняття першого відрізка вихідного тексту синхроніст виокремлює смислові та лінгвістичні орієнтири-детермінанти подальшої промови автора, тобто накопичує інформацію для пошуку, ідентифікації та вибору адекватного перекладацького рішення. Успішність (неуспішність) прийняття вірного (невірного) рішення безпосередньо залежить від попереднього прогнозу перекладача-синхроніста. Закінчення першої фази знаменується прийняттям рішення.

У ході *другої фази* (фази реалізації) перекладач розгортає у зовнішньому мовленні фрагмент висловлювання мовою перекладу, змодельований та побудований із спрогнозованих у першій фазі заготівок.

Тривалість першої і другої фаз – від доль секунди до декількох секунд.

Фаза контролю передбачає оцінювання синхроністом правильності / неправильності виконання перекладу, що уможлиблюється після

сприйняття декількох висловлювань оратора – мінімального ситуативного контексту.

Подібний порядок дій спостерігається впродовж всієї промови автора, з початком кожного нового фрагменту (одиниці орієнтування – термін А. Ширяєва), який необхідно кожний раз ідентифікувати, тому можна констатувати «накладання» і попередніх і наступних взаємозалежних та взаємозумовлених фаз або послідовність їх виконання. Виявлення одиниці орієнтування посідає важливе місце у схемі перекладацьких дій синхроніста. А. Ширяєв характеризує одинцю орієнтування як відрізок вихідного тексту, смислове сприйняття якого дозволяє тлумачу приступити до пошуку чи вибору чергового перекладацького рішення. Учений пояснює залежність породження мовлення мовою перекладу від особливостей процесу реалізації внутрішньої програми висловлювань, яка формується в свідомості перекладача завдяки орієнтуванню в ситуації, зокрема в мовленні оратора з поступовим поглибленням та усвідомленням його (мовлення) імпліцитного та експліцитного змісту, що визначає стратегії та тактики прийняття вірних перекладацьких рішень.

Вітчизняні вчені (В. Дайнеко, Г. Мірам, С. Іванова, П. Амплєєв та ін.) ототожнюють поняття «одиниця орієнтування», «одиниця перекладу» та «відрізки вихідного тексту» в межах процесу синхронного перекладу [17]. Науковці виокремлюють такі одиниці перекладу: • інтонаційно-смислова одиниця; • структурно-семантичний блок; • структурно-синтаксичний блок; • будь-який інший відрізок тексту, пов'язаний зі специфікою протікання мисленнєвих процесів у свідомості перекладача.

Описані детермінанти процесу синхронного перекладу надають змогу специфікувати алгоритм дій синхронного перекладача-синолога (див. малюнок 1.1.6.)

Алгоритм дій синхронного перекладача-синолога

Відзначимо, що прискорений темп мовлення оратора може порушити алгоритмовані дії. Запропонований алгоритм реалізується у повному обсязі та в означеній послідовності, якщо темп мовлення оратора є помірним, а саме:

- 1) ідентифікація тривалості мовленнєвого сегмента для перекладу;
- 2) усвідомлення семантико-сміслового та тема-рематичного навантаження фрагменту висловленої інформації;
- 3) виявлення граматичних конструкцій в межах синтаксичної структури фрагмента-одиниці перекладу;
- 4) аналіз авторського стилю на базі трьох попередніх дій;
- 5) оцінка припущенності лінійного перекладу;
- 6)* здійснення лінійного перекладу (у разі можливості);
- 7) оцінка можливості використання у перекладі фонових знань та результатів лінгвістичного досвіду (додаткових уточнювань за темою, кліше, фразеологічних одиниць і т. ін.);
- 8)* використання у перекладі означених фонових знань та результатів лінгвістичного досвіду;
- 9) оцінка можливості і ступеня компресії текстового фрагменту;
- 10) компресія вихідного текстового фрагменту мовою перекладу;
- 11) прогнозування розгортання виокремленої одиниці перекладу;
- 12) узгодження фрагменту тексту перекладу з імовірнісним продовженням.

Шоста і восьма дії не виконуються у разі відсутності можливості). Зазначені дії мають циклічний характер, тому вони повторюються після кожного наступного вичленення одиниці орієнтації.

Задля успішного здійснення перекладу в конкретній професійній ситуації (в межах різноформатних конференцій, семінарів, дискусій, прес-конференцій та інтерв'ю, презентацій, дипломатичної зустрічі, промов різногалузевих діячів і т. ін.) від перекладача-синхроніста вимагається:

- досвід роботи як синхроніста;
- багаті лінгвістичні, фонові та комунікативні знання, уміння і навички;
- швидка реакція та уміння орієнтуватися в професійній ситуації;
- хороша пам'ять;
- обізнаність у користуванні допоміжним спеціальним обладнанням;
- уміння працювати в колективі (парі);
- специфічні особистісні якості (толерантність, працездатність, гнучка адаптивність до ситуації, почуття відповідальності, організованість, зібраність і коректна поведінка, прагнення до

самовдосконалення та ін.)

Згідно із загальним алгоритмом перекладацьким дій специфікуємо деталі роботи перекладача-синхроніста в головних модусах. Нижченаведені модуси розповсюджуються на всі види професійної діяльності сучасного вітчизняного перекладача (під час здійснення письмового, усного, «змішаного» видів перекладу). Вимоги до перекладача наразі високі. Більш затребуваними та високооплачуваними є перекладачі-білінгви (із знаннями двох-трьох іноземних мов), тому українські перекладачі накопичують та вдосконалюють професійний досвід у різних модусах.

I. Переклад з рідної мови китайською мовою:

- переклад з рідної мови (української / російської) китайською мовою;
- переклад з української мови китайською мовою (для російськомовних перекладачів у полікультурному мовному середовищі України);
- переклад з російської мови китайською мовою (для україномовних перекладачів у полікультурному мовному середовищі України).

II. Переклад з китайської мови рідною мовою:

- переклад з китайської мови рідною мовою (українською, російською);
- переклад з китайської мови українською мовою (для російськомовних перекладачів у полікультурному мовному середовищі України);
- переклад з китайської мови російською мовою (для україномовних перекладачів у полікультурному мовному середовищі України).

III. Переклад у межах двох іноземних мов:

- переклад з (першої) китайської мови (другою) англійською мовою;
- переклад з (другої) англійської мови (першою) китайською мовою.

Переклад з рідної мови китайською мовою. Досвід перекладачів свідчить про те, що *перекладати з рідної мови (першою) іноземною* легше, ніж навпаки через такі причини:

- при перекладі з рідної мови труднощів з розумінням вихідного тексту не виникає;

- «компактність» та омонімічність китаємовних ієрогліфів у певній мірі полегшують вибір еквіваленту рідною мовою та скорочують час, відведений на здійснення означеного вибору;

- аналітизм лексико-граматичних китайських конструкцій дозволяє прискорити темп перекладу.

Професійно-мовленнєва підготовка майбутніх перекладачів у закладах освіти України ведеться державною мовою (українською), проте, ураховуючи властивості мовної картини деяких областей України (зокрема східних територій та Південного регіону), для певної кількості мешканців південних територій нашої країни російська мова є рідною, тому виникає попит у здійсненні двостороннього перекладу російською мовою / з російської мови. У зв'язку із цим у вищих означених територіях практикується підготовка перекладачів у модусах: «перша іноземна мова ↔ державна мова», «перша іноземна мова ↔ російська мова», «друга іноземна мова ↔ державна мова», «друга іноземна мова ↔ російська мова».

Спорідненість у багатьох лінгвістичних аспектах української та російської мов сприяє безперешкодному здійсненню переключення кодів у межах цих мов. Часто білінгвізм вітчизняних перекладачів (незалежно від території їх проживання) в плані української та російської мов досягає 100-відсоткового володіння двома мовами.

Переклад з китайської мови рідною мовою. У перекладі з рідної мови іноземною мовою та, навпаки, з іноземної мови рідною значну роль відіграє темп мовлення оратора. З підвищенням темпу оратора, як відомо, ускладняється сприйняття вихідного тексту та, відповідно, його відтворення мовою перекладу. Розгляд екстремальних умов праці перекладача-синхроніста не входять у завдання започаткованого дослідження, тому проаналізуємо стандартні умови праці (нормальний темп мовлення оратора, обізнаність із ситуацією та тематикою заходу, стандартний режим функціонування апаратури і т. ін.):

- текст перекладу будується із синтактико-семантичних блоків [17];

- аналітизм лексико-граматичних китайських конструкцій не дозволяє у повному обсязі «розгорнути» їх зміст українською / російською мовою в силу їхнього (зазначених слов'янських мов) синтетичного характеру;

- переважання компресійно-трансформаційного підходу в цілях узгодження темпу китайськомовного оратора з темпом мовлення перекладача.

Практика показує, що у процесі перекладу переключення кодів з української мови на російську (для україномовних перекладачів) та з російської мови на українську (для російськомовних перекладачів) займає більшу тривалість, ніж при перекладі з китайської мови українською / російською мовою.

Переклад у межах двох іноземних мов. Існують випадки, коли українському перекладачу доводиться перекладати китаємовний текст англійською мовою (другою іноземною мовою) та навпаки, в особливості в умовах міжнародних конференцій, офіційних зустрічей, симпозіумів і т. ін., де робочими мовами є китайська та англійська мови. Передбачається, що учені та інші діячі різних галузей в контексті Євроінтеграції володіють достатнім рівнем знань, умінь і навичок спілкування англійською (міжнародною) мовою. Крім вищезазначеного чинника, навчання англійської мови в Україні починається, в середньому, у віці п'яти років (у дитячому садочку), продовжується в середній школі як обов'язковий предмет та «шліфується» у вищих навчальних закладах. Іншими словами, англійська мова посідає особливе місце в лінгвістичному досвіді будь-якого сучасного мешканця України: вона не сприймається як складна незрозуміла «іноземна» мова; англійська мова виконує функцію допоміжного необхідного в умовах розвитку сучасного суспільства засобу ознайомлення із світом, винаходами, інноваційними технологіями в різних галузях, налагодженні зав'язків з представниками інших культур тощо. Умовою для зарахування на філологічний факультет (відділення іноземних) є успішне проходження абітурієнтами зовнішнього незалежного тестування, де профільюючим предметом є англійська мова, тому студенти – майбутні філологи

мають на цей момент достатній рівень поаспектної підготовки з англійської мови.

Отже, при перекладі з (першої іноземної) китайської мови англійською (другою іноземною) мовою «працюють» такі правила:

- текст перекладу будується із синтактико-семантичних блоків;
- переважання проєкційно-конвертаційного підходу до реалізації перекладу в межах двох мов аналітичного характеру: трансформування китайських лексико-граматичних конструкції у відповідні англійські;
- аналітизм лексико-граматичних китайських конструкцій дозволяє зберегти в перекладі завданий оратором темп мовлення.

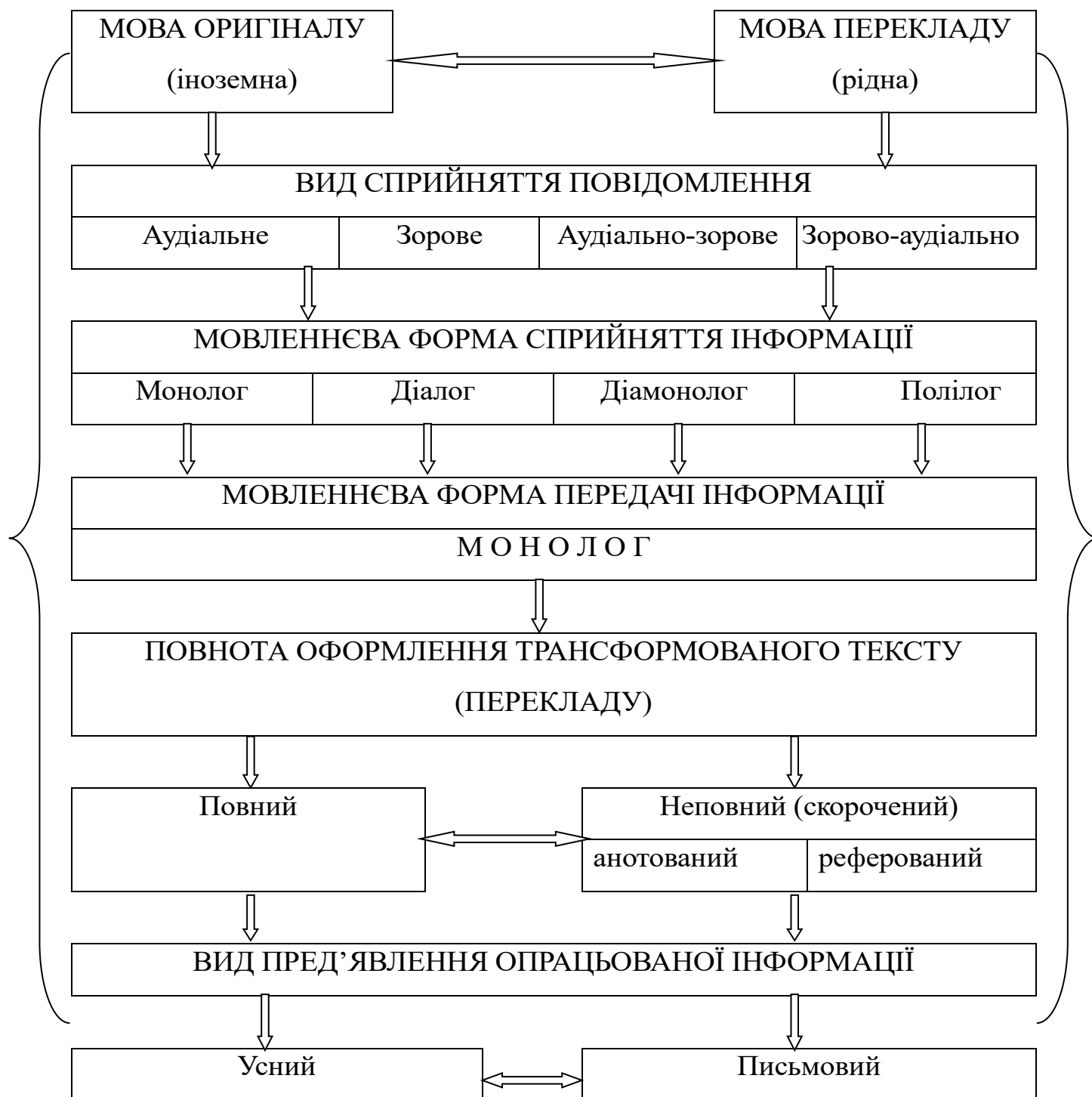
У перекладі з (другої іноземної) англійської мови (першою іноземною) китайською мовою механізм перекладу не відрізняється значною мірою, ніж при перекладі з першої іноземної мови другою іноземною мовою. Відтак, при перекладі з (другої іноземної) англійської мови (першою іноземною) китайською мовою спостерігаються такі закономірності:

- текст перекладу будується із семантико-комунікативних блоків;
- використовується денотативно-прагматичний підхід до відтворення інформації мовою перекладу;
- домінування проєкційно-конвертаційного підходу до реалізації перекладу в межах двох мов аналітичного характеру: трансформування англійських лексико-граматичних конструкції у відповідні китайські;
- аналітизм лексико-граматичних англійських конструкцій дозволяє зберегти в перекладі завданий оратором темп мовлення.

Перекладач-білінгв, фахівець в галузі синології має універсальну професіограму та є конкурентоспроможним на сучасному ринку праці.

З огляду на вищезазначене, пропонуємо узагальнену процесуальну структуру професійно-мовленнєвої діяльності перекладача китайської мови (див. схему 1.1.7.)

**Процесуальна структура професійно-мовленнєвої діяльності
перекладача китайської мови**

Аналіз процесуальної структури професійно-мовленнєвої діяльності перекладача китайської мови свідчить про значущість внутрішнього мовлення – головного механізму мовленнєвої та розумової діяльності, завдяки якому здійснюється обробка вербальної та знакової систем, або

будь-якої іншої інформації, що сприймається перекладачем-білінгвом через різні органи чуття. Психолінгвісти (Н. Жинкін та Щ. Залевська) вважають, що розуміння є результатом перетворення за допомогою універсального предметного коду (УПК) сприйнятої індивідом інформації на модель фрагмента реальності (згідно згаданої інформації), внаслідок чого виникає широкий спектр перцептивно-когнітивних та емоційно-оцінювальних характеристик згаданої моделі (денотат), який є актом розуміння [7; 8, с. 47-48.]. Таким чином, завдяки внутрішньому мовленню перекладача забезпечується логічна переробка даних органів чуття, їх усвідомлення, розуміння та підготовка до практичного використання [18] у формі кінцевого завданого тексту мовою перекладу.

Специфіка перекладацької діяльності перекладача китайської мови потребує реалізації дуже складного процесу дешифрування ієрогліфів засобами внутрішнього мовлення та передачі змісту думок мовою перекладу, що уможлиблюється за умови здійснення перекладачем-східнознавцем складної інтелектуальної діяльності. Іншими словами, результат передачі отриманої інформації перекладачем базується на логіко-поступовій розумовій діяльності дуального характеру – дешифрування та шифрування сприйнятого повідомлення на рівні внутрішнього мовлення.

З огляду на вищезазначене, виокремлюємо шість етапів реалізації процесу двостороннього перекладу китаємовних текстів мовою перекладу (українською, російською, англійською).

Перший етап (чуттєво-сприймальний) корелює з джерелом сприйняття інформації перекладачем – зорово, аудіально, комплексно (аудіально-зорово, зорово-аудіально) – та вибором тлумачем / перекладачем відповідних видів мовленнєвої діяльності для початку реалізації програми перекладу. Зорове сприйняття інформації кооперує такі види мовленнєвої діяльності – читання, говоріння і / або письмо; аудіальне сприйняття –

аудіювання, говоріння і / або письмо; аудіально-зорово та зорово-аудіально аудіювання, читання, говоріння і / або письмо.

Другий етап (розумово-ідентифікаційний) передбачає розуміння загальної концептуальної програми автора теми тексту оригіналу (ТО), а саме теми ТО, ідентифікацію змісту ТО з урахуванням норм вербальної / невербальної поведінки, використання екстралінгвістичних знань для розуміння ТО, застосування контекстуальної та ситуативної інтуїції задля виявлення всіх експліцитних та імпліцитних випадків культурної інтертекстуальності [23, с. 261.], розуміння значення слів-ієрогліфів шляхом аналізу начертальних і / або звукових образів та розпізнання імпліцитних логіко-семантичних зв'язків у ТО.

Третій етап (інтенційно-формувальний) пов'язаний з формуванням інтенції / інтенцій перекладача відповідно до концептуальної програми автора ТО та комунікативної ситуації через розробку стратегії і тактик перекладу.

Четвертий етап (структурно-трансформаційний) ґрунтується на аналізі оригінальних структур, поетапному пошуку та підборі еквівалентно-адекватних і / або трансформаційних структур у мові перекладу в межах контексту в залежності від заданої повноти оформлення трансформованого тексту перекладу (повного / неповного).

П'ятий етап (лінгвістично-оформлювальний) вимагає коректного лінгвістичного оформлення повного / неповного тексту перекладу з урахуванням змісту вищезазначених етапів та його редагування (за умови наявності можливості).

Шостий етап (репрезентативно-відтворювальний) потребує збереження «фрейму» під час репрезентації опрацьованої інформації (усний, письмовий, змішаний). Саме заданий формат передачі трансформованої інформації диктує вибір того чи того робочого режиму

перекладача / тлумача, розподіл часу на виконання певної операції та модус реалізації етапів процесу гетеровалентного перекладу.

Наприклад, в усному перекладі розумово-ідентифікаційний дії на другому етапі відбуваються в умовах жорстких часових обмежень, а в усному послідовному та синхронному перекладі передбачається одночасне виконання ще одного виду діяльності – скороченого запису змісту ТО. На відміну від письмового перекладу, усний перекладач (тлумач) практично миттєво виконує інтенційно-формульальний, структурно-трансформаційний та лінгвістично-оформлювальний етапи процесу перекладу; часто стадія редагування упускається. У письмовому перекладі згадані операції виконуються послідовно з повним усвідомленням їх мети і змісту та кінцевою перевіркою ступеня різнорівневої реалізації концептуальної програми автора ТО і прийнятності тексту перекладу у цільовій культурі [23, с. 261–262].

Висвітлена специфіка перекладацької діяльності українського перекладача китайської мови надає можливість констатувати:

- сфера діяльності фахівця охоплює такі види перекладів: письмовий, усний та змішаний (письмово-усний та усно-письмовий) з використанням зорового та аудіального каналів сприйняття інформації;

- для здійснення кожного виду перекладу реалізується певна низка нейролінгвістичних та психолінгвістичних операцій за відповідним алгоритмом;

- перекладацька діяльність безпосередньо пов'язана із мовленнєвою діяльністю (монолог, діалог, полілог, діамонолог) в плані сприймання вихідного тексту та форми його відтворення-конвертування мовою перекладу;

- професія перекладача вимагає дотримання морально-етичних норм в межах культури КНР, України, США і Великої Британії, законів професійної

поведінки перекладача / тлумача в кожній конкретно взятій ситуації та наявність певних особистісних якостей;

- сучасний вітчизняний фахівець-синолог (крім китайської мови) вільно володіє державною і російською мовою, має достатній рівень поаспектної обізнаності в галузі англійської мови.

Означені переваги перекладача-білінгва дозволяють йому «котируватися» в сфері надання перекладацьких послуг та мати високу заробітну платню за якісне виконання багатоспектрального кола професійних обов'язків у межах чотирьох мов.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. За якими критеріями здійснюється типологізація перекладу? Специфікуйте різновиди перекладу.
2. Прокоментуйте основні правила перекладацької етики та професійні якості перекладача / тлумача.
3. Назвіть специфічні якості перекладача-східнознавця та поясніть їх сутність.
4. Визначте базові якості, що зумовлюють професійну придатність перекладача.
5. Розкрийте особливості реалізації писемної перекладацької діяльності перекладачем-китаєзнавцем (стадії роботи над письмовим текстом, труднощі писемного перекладу тощо).
6. Прокоментуйте загальні моделі когнітивних дій, необхідних для здійснення різних видів усного перекладу, за Д. Джайлом.
7. Поясніть значущість перекладацького скоропису під час здійснення усного перекладу.
8. Проаналізуйте специфіку здійснення усного перекладу з аркуша тлумачем-синологом.
9. Детермінуйте процедуру реалізації послідовного перекладу тлумачем китайської мови.
10. Схарактеризуйте режими і фази реалізації синхронного перекладу тлумачем-китаєзнавцем.
11. Декодуйте алгоритм дій синхронного перекладача-синолога.
12. Опишіть деталі роботи перекладача-синхроніста в головних модусах (переклад з рідної мови китайською мовою, переклад з китайської мови рідною мовою, переклад у межах двох іноземних мов тощо).
13. Проаналізуйте узагальнену процесуальну структуру професійно-мовленнєвої діяльності перекладача китайської мови.
14. Розкрийте етапи реалізації процесу двостороннього перекладу китаємовних текстів мовою перекладу (українською, російською, англійською).
15. Назвіть специфічні лінгвістичні та екстралінгвістичні розбіжності під час здійснення перекладу китайського й англійського текстів українською та російською мовами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева И. С. Введение В Переводоведение : учебное пособие / И. С. Алексеева. – СПб. : Филологический факультет СПбГУ; М. : ИЦ "Академия", 2004. – 352 с.
2. Алексеева И. С. Профессиональный тренинг переводчика. – СПб., 2001. – 287 с.
3. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). – М. : Международные отношения, 1975. – 175 с.
4. Горелов В. И. Лексикология китайского языка : учеб. пособие [для пед. ин-тов по спец. № 2103 "Иностр. яз."]. / В. И. Горелов. – М. : Просвещение, 1984. – 216 с.
5. Жаркова Г. Г. Психолингвистическая модель перевода с листа и его методическая реализация / Г. Г. Жаркова // Переводческая лингводидактика. – М. : Флинт ; Наука, 2009. – С. 126–141.
6. Жинкин Н. И. О кодовых переходах во внутренней речи / Н. И. Жинкин // Вопросы Языкознания. – 1964. – № 6. – С. 26–38.
7. Жинкин Н. И. Речь как проводник информации / Н. И. Жинкин. – М. : Наука, 1982. – 156 с.
8. Залевская А. А. Введение в психолингвистику / А. А. Залевская. – М. : Российск. гос. гуманит. ун-т, 2000. – 382 с.
9. Зимняя И. А. Лингвопсихология речевой деятельности / И. А. Зимняя. – М. : Московский психолого-социальный институт, Воронеж : НПО «МОДЭК», 2001. – 432 с.
10. Комиссаров В. Н. Теория перевода (Лингвистические аспекты). – ученик [для ин-тов и фак. иностр. яз.]. – М. : Высш. шк., 1990. – 253 с.
11. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 512 с.

12. Кочергин И. В. Очерки методики обучения китайскому языку. – М. : Издательский дом «Муравей», 2000. – 160 с. / С. 10 – 13.
13. Латышев Л. К. Структура и содержание подготовки переводчиков в языковом вузе : учебно-методическое пособие / Л. К. Латышев, В. И. Проворотов. – М. : НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. – 136 с.
14. Леонтьев А. А. Речевая деятельность / А. А. Леонтьев // Основы теории речевой деятельности. – М., 1974 – С. 21–28.
15. Миньяр-Белоручев Р. К. Последовательный перевод / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Воениздат, 1969. – 288 с.
16. Миньяр-Белоручев Р. К. Теория и методы перевода / Р. К. Миньяр-Белоручев. – М. : Московский Лицей, 1996. – 208 с.
17. Мирам Г. Э. Курс синхронного перевода (англо-русская языковая пара) / Г. Э. Мирам, С. В. Иванова, П. В. Амплеев. – К. : Ника-Центр, 2007. – 344 с.
18. Психологічна Енциклопедія / [автор-упорядник О. М. Степанов]. – К. : Академвидав., 2006. – 424 с.
19. Сачава О. С. Переводческая скоропись : теория и практика : учеб. пособие / О. С. Сачава. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2011. – 41 с.
20. Сдобников В. В. Теория перевода : учебник [для студентов лингвистических вузов и факультетов иностранных языков] / В. В. Сдобников, О. В. Петрова. – М. : АСТ : Восток-Запад ; Владимир : ВКТ, 2008. – 448 с.
21. Фейгенберг И. М. Вероятностное прогнозирование в деятельности человека / И. М. Фейгенберг, Г. Е. Журавлева. – М. : Наука, 1977. – 394 с.
22. Цатурова И. А. Переводческий анализ текста. Английский язык : учебное пособие [с методическими рекомендациями. – 2-е изд., испр. и доп.] / И. А. Цатурова, Н. А. Каширина. – СПб. : Перспектива, Изд-во "Союз", 2008. – 296 с.

23. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник [для студ. вищих заклад. освіти за спеціальністю «Переклад»] / Л. М. Черноватий. – Вінниця : Нова книга, 2013. – 376 с.
24. Ширяев А. Ф. Синхронный перевод : Деятельность синхронного переводчика и методика преподавания синхронного перевода / А. Ф. Ширяев. – М. : Воениздат, 1979. – 183 с.
25. Щичко В. Ф. Китайский язык. Теория и Практика Перевода : ученик / В. Ф Щичко. – М. : Восточная книга, 2009. – 223 с.
26. Якобсон Р. О лингвистических аспектах перевода // Вопросы теории перевода в зарубежной лингвистике. – М., 1978. – С. 16 - 24.
27. Capaldo S. An Apology for Consecutive Interpretation / S. Capaldo // Meta. – 1980. – Vol. 25, №2. – P. 244–248.
28. Gile D. Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training / D. Gile. – Amsterdam : Benjamins, 1995. – 277 p.
29. Löscher W. Process-oriented Research into Translation and Implications for Translation Teaching / W. Löscher // TTR: Traduction, Terminologie, Redaction. – 1992. – Vol. 5, №1. – P. 145 - 161.
30. Machine-Aided Human Translation. – Режим доступу: <http://tmb.org.ua/new/index.php/i-i/4-/449-2014-09-15-06-55-19.html>.

ТЕМА 2. СПЕЦИФІКА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ НА ФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ

2.1. Освітньо-нормативні стандарти філологічної освіти в Україні

2.2. Функціонально-стильова спрямованість змісту навчання

2.3. Питома вага виробничо-практичної підготовки студентів

2.1. Освітньо-нормативні стандарти філологічної освіти в Україні

Згідно з Переліком галузей знань і спеціальностей, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266, за напрямом «020303 – Філологія. Переклад» у вищих навчальних закладах здійснюється підготовка майбутніх перекладачів китайської мови за освітніми ступенями «бакалавр» (перший рівень вищої освіти) і «магістр» (другий рівень вищої освіти). Відповідно до Національної рамки кваліфікацій у паспорті спеціальності на рівні бакалавра (6. 020303) випускникам факультетів іноземних мов присвоюється кваліфікація «перекладач»; на рівні магістра (8. 02030304) – «філолог, перекладач, викладач».

Вважаємо за доцільне пояснити термін «філологічна освіта», зафіксований в довідниково-енциклопедичних джерелах, через визначення філології. Грецьке слово *philologia* означає «любов до слова», «дослідження давніх писемних творів» і було введене засновником німецької класичної філології Ф. Вольфом (1759 – 1824) у другій половині XVIII століття. Предметом філології науковець називав сукупність відомостей і повідомлень, які знайомлять з діяннями і долями, політичним, науковим і домашнім становищем греків і римлян, їх культурою, мовами, мистецтвом і науками, звичаями, релігіями, національним характером і образом думок [5]. Змісту сучасного поняття «*філологія*» крізь призму професійної підготовки

майбутніх перекладачів китайської мови відповідає тлумачення російського літературознавця-культуролога С. Аверінцева, котрий достатньо переконливо схарактеризував феномен «філологічний простір» як «співдружність гуманітарних дисциплін – лінгвістичної, літературознавчої, історичної та інших, що вивчають історію і сутність духовної культури людства через мовний і стилістичний аналіз писемних текстів». Дослідник указував, що «філологія вбирає у свій кругозір всю ширину і глибину людського буття, перш за все буття духовного, допомагає зрозуміти іншу людину (іншу культуру, іншу епоху)» [1, с. 409]. Термін «*філологічна освіта*» вчений пояснює так: «система підготовки фахівців з мов та літератур – лінгвістів, літературознавців, викладачів, учителів, перекладачів. Її мета – озброєння студентів систематичними спеціальними знаннями, практичними навичками й уміннями роботи з текстом» [там само]. Зазначимо, що в межах нашого дослідження використовуються як синонімічні такі терміни: перекладач китайської мови, фахівець перекладу і перекладач-східнознавець.

Отже, сучасна філологічна освіта охоплює досвід та прогресивні підходи до визначення та специфікації сутності означеного освітнього феномена відповідно до стандарту вищої освіти. На підставі освітньо-професійної програми за означеною спеціальністю розробляється навчальний план із визначенням переліку та обсягу навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу з оволодіння спеціальністю «Переклад», форми поточного і підсумкового контролю. Щорічна специфікація навчального процесу відображається в робочому навчальному плані. (Робочі) навчальні плани ступенів «бакалавр» та «магістр» напряму «Філологія. Переклад» містять два основних цикли навчальних дисциплін: нормативні та вибіркові, зміст яких відповідає Закону України «Про вищу освіту» (із змінами, внесеними згідно із Законами), що «встановлює основні правові, організаційні, фінансові засади

функціонування системи вищої освіти, створює умови для посилення співпраці державних органів і бізнесу з вищими навчальними закладами на принципах автономії вищих навчальних закладів, поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях» [2]. Серед вимог до освітньої програми виокремлюються такі: 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; 2) перелік компетентностей випускника; 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; 4) форми атестації здобувачів вищої освіти; 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Загальний обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття ступеня «бакалавр» складає 590-600. Здобувач базової вищої освіти за спеціальністю «Філологія. Переклад» (кваліфікація «перекладач») повинен виконати програму підготовки згідно навчального плану, який включає: • теоретичне навчання (600 кредитів ЄКТС) за дисциплінами у вигляді аудиторних занять (лекційні, семінарські і практичні заняття) і самостійної роботи, зокрема: • написання курсових робіт (6 кредитів ЄКТС); • проходження педагогічної практики (6 кредитів ЄКТС); • проходження виробничої практики (перекладацької) (6 кредитів ЄКТС). Кредити студенту зараховуються у випадку успішного складання письмових заліків або екзаменів з навчальної дисципліни, звітів про практику та захисту курсових робіт.

Державна атестація здобувача базової вищої освіти проводиться у вигляді комплексних кваліфікаційних екзаменів з теорія і практика перекладу та порівняльної типології української та іноземних мов.

Здобувач повної освіти (магістр) спеціальності «Переклад» (кваліфікація – «філолог, перекладач китайської / англійської мови, викладач

китайської / англійської мови) повинен виконати програму підготовки згідно навчального плану (106 кредитів ECTS), який охоплює: • теоретичне навчання у вигляді аудиторних занять (лекційних та практичних занять) і самостійної роботи з дисциплін (88 кредитів ECTS); • проходження виробничої практики (асистентської) (6 кредитів ECTS); • проходження переддипломної практики (6 кредитів ECTS); • проходження виробничої практики (перекладацької) (6 кредитів ECTS).

Державна атестація проводиться у вигляді комплексних кваліфікаційних екзаменів з перекладознавчих аспектів дискурсології, науково-технічного перекладу та захисту магістерської роботи.

Кредити студенту зараховуються у випадку успішного складання письмових заліків або екзаменів з навчальної дисципліни, захисту звітів про практики та складання державної атестації.

Оцінювання якості засвоєння змісту навчальних дисциплін в Україні здійснюється з використанням кредитної трансферно накопичувальної системи. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю (усне опитування, тести, контрольні роботи, колоквіуми, робота на семінарських заняттях, виконання лабораторних робіт, есе, реферати тощо) роботи студента впродовж семестру та підсумкового контролю у формі заліку (2-х бальна шкала – «зараховано», «не зараховано») або екзамену (4-х бальна шкала – «відмінно», «добре», «задовільно», «не задовільно»). Оцінювання курсових робіт, а також результатів роботи на навчальних та виробничих практиках здійснюється комісією викладачів профільюючої кафедри у формі диференційованого заліку (4-х бальна шкала). Оцінку державної атестації виставляє комісія, головою якої є провідний фахівець з напрямку/спеціальності – представник роботодавців.

Наразі цикл нормативних навчальних дисциплін освітнього рівня «бакалавр» досліджуваної спеціальності містить такі дисципліни: «Перша

іноземна мова», «Вступ до перекладознавства», «Теорія і практика перекладу», «Історія України» (I курс); «Перша іноземна мова», «Теорія і практика перекладу», «Друга іноземна мова (і переклад)», «Історія української культури», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Філософія», «Основи наукових досліджень» (II курс); «Перша іноземна мова», «Теорія і практика перекладу», «Друга іноземна мова (і переклад)», «Методика викладання перекладу та іноземних мов», «Особистість перекладача та автора художнього тексту», «Порівняльна типологія української та іноземних мов», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», курсова робота з актуальних проблем перекладу художніх текстів, виробнича практика (середня школа) (III курс); «Перша іноземна мова», «Теорія і практика перекладу», «Друга іноземна мова», «Актуальні напрями сучасного перекладознавства», «Лінгвокраїнознавство», курсова робота з порівняльної типології української та іноземних мов, виробнича практика (перекладацька) (IV курс).

До вибірових навчальних дисциплін освітнього рівня «бакалавр» належать такі: «Педагогіка», «Світова література», «Етика та естетика», «Безпека життєдіяльності та цивільний захист», «Основи інформаційних технологій та МЗН» (I курс); «Фізичне виховання», «Педагогіка», «Світова література», «Етика та естетика», «Основи інформаційних технологій та МЗН» (II курс); «Політологія», «Основи економічної теорії» (III курс); «Спецкурс», «Основи охорони праці», «Соціологія», «Чинники успішного працевлаштування за фахом», «ІКТ у навчальному процесі» (IV курс).

Освітній рівень «магістр» означеної підготовки передбачає оволодіння такими нормативними дисциплінами: «Основи полілінгвізму», «Проблеми автоматизованого перекладу», «Теорія і практика синхронного перекладу», «Основи науково-технічного перекладу», «Перекладознавчі аспекти дискурсології», «Основи іншомовної комунікації», виробнича практика (асистентська) (I курс); «Перекладознавчі аспекти дискурсології»,

виробнича практика (перекладацька), переддипломна практика, магістерська робота (II курс);

До циклу вибірових навчальних дисциплін студента-магістранта відносяться такі: на першому році навчання «Спецкурс з основної іноземної мови», «Педагогіку вищої школи», «Психологію вищої школи», «Риторику»; на другому – «Охорону праці в галузі», «Застосування інформаційних технологій у перекладі».

Отже, професійно-мовленнєва підготовка майбутніх перекладачів китайської мови здійснюється в межах майже всіх галузей життєдіяльності, тобто на філологічних факультетах перекладачів готують працювати з текстами / дискурсами різної функціонально-стилістичної спрямованості.

2.2. Функціонально-стильова спрямованість змісту навчання

Функціонально-стильова компонента змісту навчання охоплює такі сфери: науково-технічний переклад, художній переклад, переклад офіційно-ділових паперів, переклад публіцистичних текстів, переклад наукової прози, переклад текстів суспільно-побутової спрямованості.

А. Науково-технічний переклад. Передбачається, що технічні перекладачі добре володіють спеціальною термінологією на мові оригіналу і мові перекладу, різноманітними видами технічного перекладу (повним письмовим, реферативним, анотованим, усним технічним перекладом на підприємстві). На ринку праці перевага віддається перекладачам, які крім лінгвістичної (філологічної) освіти мають спеціальну технічну освіту. Наразі науково-технічний переклад здійснюється двома способами:

1. Лінгвістами-перекладачами, які у процесі професійної діяльності нарошують термінологічну базу і технічні знання.

2. Некваліфікованими перекладачами-інженерами, тобто спеціалістами технічної галузі, які володіють іноземною мовою.

У першому випадку переклад виконують перекладачі-філологи з подальшим редагуванням фахівцями з технічною освітою. Другий підхід передбачає залучення виключно практикуючих інженерів, а корегування тексту перекладу з рідної мови іноземною виконує лінгвіст.

Б. Художній переклад (переклад художніх текстів). Під терміном «художній переклад» розуміють переклад прозових та поетичних творів художньої літератури у межах основних родів літератури:

- *епосу* - (дав.-гр. *ἔπος* – «слово», «оповідання») – оповіді про події, передбачувані у минулому (основні епічні жанри: казка, байка, балада, міф, новела, повість, оповідання, роман, роман-епопея, епопея, художній нарис);

- *лірики* – роду літератури, який звертається до внутрішнього світу людини – до станів людської свідомості, емоцій, вражень, переживань (основні ліричні жанри: ода, послання, станси, елегія, епіграма, мадригал, сонет, епітафія);

- *драми* – роду літератури, що полягає у художньому моделюванні життєвих колізій за відсутності авторських характеристик дійових осіб (основні драматичні жанри: драма, комедія, трагедія, трагікомедія, водевіль, фарс, мелодрама).

Для означеного різновиду перекладу властивою є художньо-естетична (поетична) домінанта, оскільки перекладач намагається досягнути певного естетичного впливу на реципієнта, відтворити художній образ на мову перекладу, тобто він створює новий твір. Проте, аналіз перекладів літературних творів свідчить, що перекладачі мають тенденцію відхилятися від максимально можливої смислової точності, використовуючи лексико-семантичні модифікації, граматичні трансформації, стилістичні прийоми перекладу, задля забезпечення саме художнього перекладу. У професійній підготовці фахівця цієї галузі надзвичайно важливим є формування і розвиток вміння перекладача відрізнити художньо-естетичну функцію твору від інформативної, характерною

для детективних (поліцейських) оповідань, опису мандрівок, нарисів, а також вміння застосовувати елементи як інформативного, так і художнього перекладу при перекладі «комбінованих творів».

В. Переклад офіційно-ділових паперів. Дана галузь реалізується у сфері офіційних і міжнародних відносин: юриспруденції, економіці, військовій галузі, сфері реклами, спілкуванні в офіційних закладах, урядовій діяльності. До підстилів офіційно-ділового стилю відносять такі:

- законодавчий (управління державою);
- дипломатичний (відносини між урядом та дипломатами на міжнародному рівні);
- адміністративно-канцелярський (ведення особистих ділових паперів, документів установ).

Специфіка професійно-мовленнєвої підготовки в даній галузі передбачає навчання майбутніх перекладачів композиційних, лексико-граматичних стилістичних особливостей текстів офіційно-ділової спрямованості:

- стислість, компактність викладання інформації, економічне використання мовних засобів;
- композиційна чіткість, усталені форми (посвідки, різноманітні дипломи, свідоцтва, фінансові документи і таке інше);
- широке використання термінології, кліше, специфічної лексики і фразеології, «украплення» складноскорочених слів і аббревіатур;
- оповідний характер подачі інформації, використання номінативних речень з переліченням та стійких словосполучень у функції зв'язних елементів в межах складносурядних та складнопідрядних (умови, цілі, означення та додатка) речень;
- тенденція до вживання складних речень, що відображають логічне підпорядкування одних факторів іншим;
- відсутність емоційно-оцінювальних мовних засобів;
- слабка індивідуалізація стилю.

«Занурення» майбутніх перекладачів-тлумачів у професійно-орієнтовані ситуації офіційно-ділового напрямку з паралельним (або попереднім) вивченням лінгвістичних і екстралінгвістичних факторів означеного стилю є необхідною складовою загальної підготовки.

Г. *Переклад публіцистичних текстів*. Оскільки публіцистика охоплює соціально значущі події (побутові, спортивні, культурні, економічні, політичні) інформаційної спрямованості, адресатом цього дискурсу є масова гетерогенна аудиторія (різноманітного віку, певної статі, соціального статусу, із різним колом інтересів і т.д.). Саме тому, головною ціллю перекладача є донесення до реципієнта інформації, закладеної автором первинного тексту у зміст цілого повідомлення (його емоційно-оцінювальне ставлення, переконливість у достовірності інформації, яку він бажає донести до публіки). З огляду на вищезначене, оригінальний текст може містити як нейтральні (наявність термінів, логічність викладення матеріалу, використання стилістично-нейтральних слів), так і експресивні (експресивні слова і словосполучення, виразні засоби і стилістичні прийоми) мовні засоби задля реалізації головної функції публіцистичних текстів – формування громадської думки, тобто функції впливу на адресата.

У межах публіцистичного стилю перекладачі проходять підготовку за такими напрямками:

- політико-ідеологічний;
- політико-агітаційний;
- власне публіцистичний (газетно-публіцистичний).

Політико-ідеологічний підстиль представлено партійними документами і характеризується офіційністю і відсутністю експресії; політико-агітаційний підстиль – відозвами, прокламаціями, наказами; власне публіцистичний підстиль (найбільш розповсюджений) – газетами, журналами тощо.

Студенти – майбутні перекладачі опанують лінгвістичні особливості публіцистичного стилю (лексичні, морфологічні, синтаксичні), а також прийоми і засоби перекладу означених текстів. На лексичному рівні майбутні

фахівці перекладу вивчають мовленнєві стандарти-кліше і канцеляризми; типові газетні звороти; наукову термінологію поза межами вузькоспеціалізованого вживання; соціально-забарвлені слова-синоніми; незвичайну лексичну сполучуваність та фразеологізми; слова, що відображують соціально-політичні процеси у суспільстві; неологізми; стилістично знижені слова з негативної оцінкою; розмовну лексику тощо.

На морфологічному рівні студенти ознайомлюються із складними словами та засобами їх побудови; інтернаціональними словотвірними суфіксами й іншомовними префіксами; окремими типами абстрактних іменників з певними суфіксами; словами з емоційно-експресивними афіксами; субстантивованими прикметниками та дієприкметниками тощо.

На синтаксичному рівні майбутні перекладачі-східнознавці опанують правильність побудови простих і складних речень; синтаксичні прийоми експресії (інверсію, риторичні запитання, звернення, спонукальні та окличні речення) тощо.

Д. Переклад наукової прози. Стиль наукової прози часто співвідноситься із стилем есе, який передбачає наявність достатньої кількості ілюстрацій, фактів і узагальнень для відповідних наукових висновків, всебічність і переконливість доказів, а також розгорнуте викладання. Отже, студенти – майбутні перекладачі китайської мови вивчають синтаксичну організацію речень, лексику означеного стилю та адекватні лінгвістичні засоби двостороннього перекладу китаємовних і україномовних текстів наукової спрямованості, а саме: - використання слів в основних предметно-логічних значеннях; - термінологію різноманітних сфер науки; - неологізмів і авторських термінів (включаючи засоби нововідтворень за допомогою афіксації та конверсії); - наукову фразеологію; - граматичні звороти та вставні ремарки і речення; - систему сполучникового зв'язку речень та логічність синтаксису; - принципи композиційно-логічної побудови абзаців тощо.

Е. Переклад текстів суспільно-побутової спрямованості (часто розмовний), тобто усних текстів, які зустрічаються у повсякденному

спілкуванні у побуті, родині, на виробництві, за двома під стилями: - розмовно-побутовий; - розмовно-офіційний. Майбутні перекладачі залучаються до професійно спрямованої практичної діяльності, де вони мають можливість обмінятися думками, судженнями, оцінками, почуттями у невимушеному спонтанному спілкуванні і з'ясувати побутові стосунки. Майбутні фахівці-східнознавці тренуються в коректному перекладі стилістично зниженої лексики, емоційно й експресивно забарвлених мовних одиниць (метафор, порівнянь, синонімів, слів із суфіксами суб'єктивного оцінювання і т. ін.), фразеологізмів, діалектизмів, фольклоризмів, жаргонізмів тощо; вивчають семантику і засоби перекладу вигуків, часток, вставних слів, неповних речень, повторів, неузгоджених словосполучень і т. ін. з урахуванням міміки, жестикуляції та інших паралінгвістичних засобів, що використовують мовці у формальному і неформальному спілкуванні; практикуються в розпізнанні імпліцитного змісту логічного наголосу, тембру, пауз, інтонації у цілому співрозмовника і засобах їх коректного відтворення в мові перекладу.

Означені сфери (науково-технічний переклад, художній переклад, переклад офіційно-ділових паперів, переклад публіцистичних текстів, переклад наукової прози, переклад текстів суспільно-побутової спрямованості) дозволяють майбутнім перекладачам ознайомитися із специфікою різноманітних дискурсів та перекладознавчими аспектами їх відтворення рідною та іноземною мовами.

2.3. Питома вага виробничо-практичної підготовки студентів

Набуті знання, вміння і навички в період навчання за спеціальністю «Переклад» студенти реалізують у виробничій (перекладацькій, педагогічній та асистентській) практиці. В сучасних умовах господарювання висувуються досить високі вимоги до випускників вищих навчальних закладів, які повинні

мати не тільки ґрунтовні науково-теоретичні знання, але й достатню практичну фахову підготовку. Вирішення цієї проблеми полягає у впровадженні в навчальний процес системи практичної підготовки студентів, що дасть змогу підвищити рівень професійних знань та набути практичних навичок.

Проаналізуємо доцільність означених видів практики у навчально-виховному процесі з підготовки майбутніх перекладачів-синологів на освітніх рівнях «бакалавр» та «магістр».

Освітній рівень «бакалавр» [3].

Метою практики є формування та розвиток у студентів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах перекладацького «виробництва», оволодіння сучасними методами, формами організації праці, знаряддями праці в галузі перекладознавства. Основними видами виробничої практики бакалаврату є педагогічна та перекладацька.

Виробнича (*педагогічна*) практика студентів педагогічних вузів (з китайської / англійської мови) є невід'ємною частиною підготовки учительських кадрів, спроможних вирішувати актуальні завдання загальноосвітньої школи, формувати особистість, що відповідає сучасним вимогам суспільства.

Метою виробничої (*перекладацької*) практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок, формування практичних компетенцій у студентів в межах різних видів перекладу, а також збір фактичного матеріалу для виконання дипломних проектів (робіт).

Основними завданнями *педагогічної* практики є:

а) поглибити і закріпити теоретичні знання, одержані студентами в університеті і навчитись застосовувати ці знання на практиці в навчально-виховній роботі з учнями;

б) розвивати у студентів вміння спостерігати і аналізувати навчально-виховну роботу, яку вони проводять з дітьми і підлітками;

в) навчити студентів, спираючись на знання китайської мови, проводити навчальну роботу з дітьми з урахуванням їх індивідуальних можливостей;

г) підготувати студентів до проведення різного типу уроків із застосуванням різноманітних методів навчання іноземної мови;

д) навчити студентів виконувати функції помічника класного керівника, працювати з колективом школярів, а також проводити індивідуальну виховну роботу з учнями;

е) розвивати і закріплювати у студентів любов до педагогічної професії, стимулювати до вивчення спеціальних і педагогічних дисциплін та удосконалення своїх педагогічних здібностей;

є) формувати у студентів навички уважного ставлення до збереження здоров'я школярів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні положення методики викладання китайської мови на базовому загальноосвітньому рівні;

- різноманітні методи навчання всіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письма);

- специфіку організації позакласних виховних заходів;

- ефективні психолого-педагогічні прийоми роботи із школярами;

- засоби оптимізації проведення педагогічної практики.

вміти:

- спостерігати і аналізувати навчально-виховну роботу, яку вони проводять з дітьми і підлітками;

- проводити навчальну роботу з дітьми з урахуванням їх індивідуальних можливостей;

- виконувати функції класного керівника, працювати з колективом школярів, а також проводити індивідуальну виховну роботу з учнями;

- правильно оформлювати звітну документацію з результатів педагогічної практики.

За наслідками проходження педагогічної практики студенти повинні набути наступні **вміння**:

Конструктивні:

- планувати навчальну й виховну роботу;
- відбирати, аналізувати й синтезувати навчальний програмовий матеріал, здійснювати дидактичну переробку складного матеріалу;
- творчо й обґрунтовано будувати організаційно-педагогічну і логіко-педагогічну структуру уроку;
- планувати систему перспективних ліній у розвитку окремої особистості та колективу;
- здійснювати індивідуальну програму навчання та виховання учня.

Організаторські:

- виявляти й організовувати актив класу, керувати ним у різних умовах;
- організовувати різні види колективної та індивідуальної діяльності учнів, розвивати їхню активність;
- здійснювати контроль і допомогу в розумовому розвитку учнів;
- здійснювати контроль і допомогу у виконанні доручень учнями;
- здійснювати педагогічне керівництво учнівськими організаціями;
- організовувати роботу з батьками та громадськістю.

Комунікативні:

- встановлювати педагогічне доцільні відносини з учнями, батьками, учителями;
- регулювати внутрішньоколективні та міжколективні відносини;
- знаходити потрібні форми спілкування з учнями й батьками;
- передбачати результат педагогічної дії на відносини з учнями,

Дослідницькі:

- вивчати індивідуальні особливості учнів та колективу;

- критично оцінювати свій досвід, результати своєї діяльності;
- усвідомлено вдосконалювати педагогічну майстерність, самоосвіту та самовиховання;
- використовувати в роботі психолого-педагогічні дослідження, передовий педагогічний досвід;
- прогнозувати використовувані засоби і методи роботи.

Основними завданнями виробничої (*перекладацької*) практики є:

- 1) ознайомлення студентів із системою координації діяльності перекладачів, які працюють в межах колективних перекладацьких проєктів;
- 2) закріплення професійно значущих навичок і вмінь, необхідних для успішної роботи перекладача;
- 3) закріплення й поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами по загально-професійним і спеціальним дисциплінам;
- 4) збагачення запасу спеціальної лексики.

Означена виробнича практика передбачає формування, розвиток та вдосконалення необхідних ***практичних умінь і навичок***:

- письмового перекладу з першої іноземної мови (китайської) на українську (російську) і з української (російської) мови на першу іноземну мову (китайську) текстів різної жанрово-стильової спрямованості;
- анотування й реферування китайських і українських (російських) текстів;
- редагування перекладів з першої іноземної мови (кит.) на українську (російську) і української (російської) мови на першу іноземну мову (кит.) (у тому числі з використанням комп'ютера);
- самостійного пошуку інформації в межах колективного перекладацького проєкту;
- набуття навичок складання каталогів;
- відпрацьовування комплексної технології перекладу;
- розвиток навичок організації праці перекладача;

- формування навичок аналізу і оцінки ефективності результатів своєї роботи, встановлення відповідності наміченої мети;

- відпрацьовування вмінь користуватися словниками (двомовними, тлумачними, синонімічними, галузевими, енциклопедичними та ін.).

За наслідками проходження педагогічної практики студенти повинні набути наступні **вміння**.

Конструктивні:

- визначати конкретні цілі й завдання з обліком загальних і окремих цілей перекладацької діяльності, вибирати оптимальні рішення й способи для їхнього досягнення на кожному етапі роботи;
- творчо використовувати матеріал словників, лексиконів, енциклопедій, спеціальної літератури;
- планувати роботу, її етапи;
- створювати й оформляти необхідні для виробничого процесу документи.

Організаторські:

- організовувати виконання наміченого плану заходів;
- раціонально поєднувати різні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них;
- раціонально використовувати технічні засоби у виробничому процесі.

Дослідницькі:

- вивчати виробничу діяльність, міжособистісні відносини в колективі й відношення до виробничого процесу;
- аналізувати й оцінювати мовний матеріал, що підлягає перекладу, з метою виявлення його складності, вірогідності й прогнозування можливих труднощів його перекладу;
- спостерігати, аналізувати й узагальнювати свій перекладацький досвід і досвід інших співробітників, у тому числі й з погляду наукової організації праці, переносити ефективні форми, методи й прийоми до практики своєї роботи.

Освітній рівень «магістр» [4].

Метою виробничої (*перекладацької*) практики є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок, ознайомлення безпосередньо на підприємстві, установі з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, відпрацювання вмінь і навичок з робітничої професії та спеціальності, а також збір фактичного матеріалу для виконання магістерських проектів (робіт).

Виробнича (*асистентська*) практика студентів педагогічних вузів (з китайської мови) є невід'ємною частиною підготовки викладацьких кадрів, спроможних вирішувати актуальні завдання вищої школи, формувати особистість, що відповідає сучасним вимогам суспільства.

Переддипломна практика студентів є завершальним етапом навчання і проводиться на випускному курсі з метою узагальнення і вдосконалення здобутих ними знань, практичних умінь та навичок, оволодіння професійним досвідом та готовності їх до самостійної трудової діяльності, а також збору матеріалів для магістерського проектування, успішного написання та захисту магістерської науково-дослідницької роботи студентів, оскільки основу переддипломної практики складає пошуково-дослідна робота студентів, що виконується на основі добору науково-теоретичного матеріалу, його аналітичного опрацювання і логічно обґрунтованого викладу в магістерському проекті.

У завдання *асистентської* практики студентів-магістрантів з викладання перекладацьких дисциплін входить:

1. Поглибити і закріпити теоретичні знання, одержані магістрантами в університеті і навчитись застосовувати ці знання на практиці в навчально-виховній роботі зі студентами.

2. Озброїти магістрантів умінням спостерігати і аналізувати навчально-виховну роботу, яку вони проводять зі студентами.

3. Навчити студентів-магістрантів, спираючись на знання китайської, англійської, німецької й української мов, проводити навчальну роботу зі студентами з урахуванням їх індивідуальних можливостей.

4. Підготувати студентів-магістрантів до проведення різного типу занять із застосуванням різноманітних методів навчання перекладу.

5. Навчити студентів-магістрантів виконувати функції куратора академічної групи, працювати з колективом (групою), а також проводити індивідуальну виховну роботу зі студентами.

6. Розвивати і закріплювати у студентів-магістрантів любов до професії перекладача, стимулювати до вивчення спеціальних і педагогічних дисциплін та удосконалення своїх педагогічних, професійних здібностей.

7. Прищепити магістрантам навички уважного ставлення до збереження здоров'я студентів.

У ході практичної діяльності в межах проведення навчальних занять у студентів-практикантів повинні бути сформовані вміння постановки навчально-виховних цілей, вибору типу, виду заняття, використання різних форм організації навчальної діяльності студентів; діагностики, контролю й оцінки ефективності навчальної діяльності.

У ході відвідування занять викладачів відповідних дисциплін, магістри повинні ознайомитися з різними способами активізації навчальної діяльності, особливостями професійної риторики, з різними способами й прийомами оцінки навчальної діяльності в установах професійної освіти, зі специфікою взаємодії в системі «студент-викладач».

Для реалізації означених завдань студент повинен виробити певні вміння й навички.

Конструктивно-планувальні:

- визначати конкретні цілі й завдання з обліком загальних і окремих цілей викладацької діяльності, вибирати оптимальні прийоми й способи для їхнього досягнення на кожному етапі роботи;

- творчо використовувати матеріал словників, лексиконів, енциклопедій, спеціальної літератури;
- планувати роботу, її етапи;
- створювати й оформляти необхідні для виробничого процесу документи.

Організаторські:

- організовувати виконання наміченого плану заходів;
- раціонально поєднувати різні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них;
- раціонально використовувати технічні засоби у виробничому процесі.

Дослідницькі:

- вивчати виробничу діяльність, міжособистісні стосунки в колективі й ставлення до виробничого процесу;
- аналізувати й оцінювати мовний матеріал, що підлягає перекладу, з метою виявлення його складності, вірогідності й прогнозування можливих труднощів його викладання;
- спостерігати, аналізувати й узагальнювати свій викладацький досвід і досвід інших співробітників, у тому числі й з погляду наукової організації праці, переносити ефективні форми, методи й прийоми у практику своєї роботи.

Основними завданнями виробничої (*перекладацької*) практики є:

- закріплення й поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами із загально-професійних і спеціальних дисциплін;
- набуття необхідних практичних умінь і навичок відповідно до вимог до рівня підготовки випускника ВНЗ за означеною спеціальністю;
- збагачення запасу спеціальної лексики;
- відпрацьовування комплексної технології перекладу;
- закріплення вироблених у ході практичних занять з перекладу навичок письмового перекладу;
- закріплення навичок роботи з текстом: реферування, інтерпретації, анотування;

- розвиток навичок організації праці перекладача;
- розвиток навичок писемного та усного літературного мовлення на іноземній та рідній мовах;
- аналіз і оцінка ефективності результатів своєї роботи, встановлення відповідності наміченій меті;
- відпрацьовування вмінь користуватися словниками (двомовними, тлумачними, синонімічними, галузевими, енциклопедичними та ін.).

По закінченню проходження перекладацької практики студент повинен закріпити перекладацькі компетенції, набуті ним під час теоретичної й практичної підготовки у ВНЗ. Фахівець повинен *уміти* успішно здійснювати наступні види перекладацької діяльності:

1. Виконувати письмовий переклад з першої іноземної мови (кит.) українською (російською) і з української (російської) мови першою іноземною мовою (кит.) тексти різної жанрово-стильової спрямованості.

2. Виконувати усний послідовний односторонній і двосторонній переклад промов на офіційних зустрічах, доповідей, лекцій, бесід, переговорів, дискусій.

3. Виконувати письмове анотування й реферування китайських і українських (російських) текстів.

4. Здійснювати редагування перекладів з першої іноземної (кит.) мови на українську (російську) і з української (російської) мови на першу іноземну (китайську).

5. Мати навички ведення діловодства й елементарного менеджменту (ділова переписка, телефонні переговори, організація візитів і прийомів, складання контрактів, інших ділових паперів і т.д.).

Означена виробнича практика передбачає формування, розвиток та вдосконалення необхідних *практичних умінь і навичок*:

- формування навичок перекладу текстів договорів підприємств із закордонними фірмами;

- формування навичок перекладу текстів патентних матеріалів, ділових листів і іншої документації ділового характеру;

- формування навичок перекладу юридичних і бухгалтерських документів;

- переклад текстів реклаमाцій, анотацій товарів, рекламних текстів;

- виконання перекладів - рефератів;

- виконання перекладів - анотацій;

- виконання повних перекладів;

- виконання усних перекладів різної жанрово-стильової спрямованості;

- виконання усних перекладів доповідей, переговорів, брифінгів, телефонних переговорів.

За наслідками проходження педагогічної практики студенти повинні набути наступні **вміння**.

Конструктивні:

- визначати конкретні цілі й завдання з обліком загальних і окремих цілей перекладацької діяльності, вибирати оптимальні рішення й способи для їхнього досягнення на кожному етапі роботи;
- творчо використовувати матеріал словників, лексиконів, енциклопедій, спеціальної літератури;
- планувати роботу, її етапи;
- створювати й оформляти необхідні для виробничого процесу документи.

Організаторські:

- організовувати виконання наміченого плану заходів;
- раціонально поєднувати різні форми роботи з урахуванням особливостей кожної з них;
- раціонально використовувати технічні засоби у виробничому процесі.

Дослідницькі:

- вивчати виробничу діяльність, міжособистісні стосунки в колективі й ставлення до виробничого процесу;

- аналізувати й оцінювати мовний матеріал, що підлягає перекладу, з метою виявлення його складності, вірогідності й прогнозування можливих труднощів його перекладу;
- спостерігати, аналізувати й узагальнювати свій перекладацький досвід і досвід інших співробітників, у тому числі й з погляду наукової організації праці, переносити ефективні форми, методи й прийоми до практики своєї роботи.

Основними завданнями *переддипломної* практики є:

1. Ознайомлення студентів із системою координації діяльності перекладачів, які працюють в межах колективних перекладацьких проектів.
2. Закріплення професійно значущих навичок і вмінь, необхідних для успішної роботи перекладача.
3. Закріплення й поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами із загально-професійних і спеціальних дисциплін.
4. Збагачення запасу спеціальної лексики.
5. Навчання студентів аналізу якості та адекватності перекладу.
6. Удосконалення техніки перекладацької діяльності.
7. Оформлення документації.

Означена практика передбачає вдосконалення професійно значущих умінь і навичок науково-дослідної роботи відповідно до вимог до рівня підготовки випускника ВНЗ за відповідною спеціальністю:

- навичок самостійного пошуку інформації в межах колективного перекладацького проекту: робота з каталогами сучасної вітчизняної та зарубіжної літератури з перекладознавства;
- навичок складання каталогів;
- навичок роботи з науковим текстом: реферування, інтерпретації, анотування з проблем магістерських робіт в межах колективного перекладацького проекту;
- навичок цілісного підходу до аналізу змістової структури тексту-оригіналу та перекладу на матеріалі текстів різної жанрово-стильової

спрямованості (з української мови першою іноземною мовою (кит.) і навпаки);

- навичок виявлення міри впливу перекладача на зміст і експресивність тесту перекладу;

- навичок кількісних характеристик вибору та використання лінгвістичних засобів у мові перекладу, які відповідають нормам мови, стилю і жанру (лексико-семантичних, фразеологічних, семантико-стилістичних, структурно-стилістичних і структурно-граматичних);

- навичок виокремлення авторського світогляду з тексту оригіналу та аналізу міри його трансформації в тесті перекладу;

- навичок сучасних засобів автоматизації перекладацького процесу й інформаційно-комунікативних технологій;

- навичок організації праці перекладача;

- навичок писемного літературного мовлення іноземною та рідною мовами за профілем підприємства, який організує практику;

- навичок аналізу й оцінки ефективності результатів своєї роботи, встановлення відповідності наміченої мети;

- вироблених у ході практичних занять з перекладу навичок усного та письмового перекладу (прямого й зворотного).

У процесі практики студенти повинні навчитись:

1. Орієнтуватися в системі координації діяльності перекладачів, які працюють в межах колективних перекладацьких проектів завдяки сформованих професійно значущих умінь і навичок, що сприяють успішній роботі перекладача.

2. Самостійно шукати інформацію в межах колективного перекладацького проекту: ефективно працювати з каталогами сучасної вітчизняної та зарубіжної літератури з перекладознавства та складати означені каталоги.

3. Реферувати та анотувати наукову літературу з проблем магістерських робіт колективного перекладацького проекту.

4. Аналізувати якість і адекватність перекладу.

5. Удосконалити техніки перекладацької діяльності: використання сучасних засобів автоматизації перекладацького процесу та інформаційно-комунікативних технологій.

6. Ефективно здійснювати науково-дослідницьку роботу:

а) коректно формулювати та реалізовувати завдання;

б) узагальнювати, систематизувати і теоретично осмислювати емпіричний матеріал;

в) обробляти отримані результати, аналізувати та систематизувати їх з урахуванням існуючих наукових даних; модифікувати існуючі методи та розробляти нові згідно із завданнями конкретного дослідження;

г) зіставляти адекватність перекладу; аналізувати перекладність / неперекладність мовних одиниць; аналізувати й корегувати перекладацькі помилки;

д) вести бібліографічну роботу із залученням сучасних інформаційних технологій;

е) володіти навичками й прийомами історіографічної та історіознавчої критики;

є) подавати підсумки проведеного дослідження у вигляді письмової роботи, оформленої відповідно до вимог із залученням сучасних засобів редагування та друку.

7. Оформляти звітну документацію.

Програмою переддипломної практики передбачено виконання таких організаційних заходів.

1. Організаційно-консультаційна робота:

- ознайомлення з роботою, нормативною базою та науковою темою кафедри, графіком роботи керівника дипломного проекту, визначення консультаційних годин;

- участь у науковій і методично-організаційній роботі кафедри, виробничих нарадах, семінарах;

- систематичне відвідування консультацій з науковим керівником. Робота в бібліотечних фондах університету.

2. Науково-дослідна робота:

- аналіз науково-методологічної літератури з вибраного напрямку, розробка методики та організація науково-дослідної роботи;
- опрацювання наукових матеріалів з вибраної теми;
- підготовка узагальнень, аналітичних висновків з досліджуваної проблеми;
- збір фактичного матеріалу;
- виконання індивідуального завдання.

3. Організаційно-наукова робота:

- участь у наукових студентських конференціях, організація та участь у засіданнях круглих столів, наукових семінарах;
- відвідування окремих занять викладачів кафедри, виробничих нарад, підготовка презентацій, дидактичних матеріалів тощо.

Отже, саме виробнича практика максимально наближає навчально-виховний процес з професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів-синологів до реальних умов професійної діяльності.

Таким чином, специфіка підготовки майбутніх перекладачів китайської мови на філологічних факультетах полягає в грамотному розподілі академічних аудиторних і позааудиторних годин, відведених на вивчення нормативних і вибіркових навчальних дисциплін бакалаврату та магістратури; органічної імплементації виробничої практики до навчально-виховного процесу; планомірної організації самостійної роботи студентів, яка змістовно корелює з робочими програмами навчальних дисциплін.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Розтлумачте сутність терміна «філологічна освіта».
2. Опишіть яким чином здійснюється професійна підготовка майбутніх фахівців-філологів у виші.
3. Детермініуйте зміст понять «освітньо-професійна програма», «навчальний план», «робочий навчальний план», «робоча програма».
4. Роз'ясніть, як оцінюється якість засвоєння студентами-майбутніми перекладачами китайської мови змісту навчальних дисциплін.
5. Перелічіть навчальні дисципліни, що складають цикли нормативних і вибіркових навчальних дисциплін в межах навчальних планів освітніх рівнів «бакалавр» і «магістр».
6. Деталізуйте специфіку роботи перекладача з текстами різноманітної функціонально-стильової спрямованості.
7. Які види практик передбачено освітнім стандартом у межах підготовки майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської педагогічної освіти на освітніх рівнях «бакалавр» і «магістр»? Назвіть цілі та завдання проведення різних видів виробничої практики.
8. Специфікуйте знання, вміння і навички, що майбутні перекладачі-китаєзнавці мають набути в процесі проходження педагогічної і перекладацької видів практики на освітньому рівні «бакалавр».
9. Специфікуйте знання, вміння і навички, що майбутні перекладачі-китаєзнавці мають набути в процесі проходження асистентської, перекладацької та переддипломної видів практики на освітньому рівні «магістр».
10. Наведіть приклади професійно-зорієнтованих завдань, що виконують студенти в межах перекладацької та переддипломної видів виробничої практики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Большая советская энциклопедия / Гл. ред. А. М. Прохоров. – М. : Сов. Энциклопедия, 1977. — Т. 27. – 622 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004).
3. Наскрізна програма практики за напрямом підготовки 6.020303 «Філологія. Переклад» / укладачі: Т. М. Корольова, О. В. Попова, С. В. Церна. – Одеса : ПНПУ. – 14 с.
4. Наскрізна програма практики за спеціальністю 8.02030304 «Переклад». / укладачі: Т. М. Корольова, О. В. Попова, Н. С. Жмаєва. – Одеса : ПНПУ. – 17 с.
5. Ярыгина Н. Филологическая культура как показатель качества журналистского образования // Образование. - 2001. – 28 октября (№20 (74)).
? С.6 - 7. ? [Електронний ресурс] ? Режим доступу: <<http://www.relga.rsu/n74/obraz74.htm>>.

Тема 3. Самостійна робота в системі професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови у ВНЗ

3.1. Сутність педагогічного феномена «самостійна робота студента»

3.2. Класифікаційні ознаки самостійної роботи

3.3. Самостійна робота як допоміжний фундаментальний засіб формування професійно-мовленнєвої компетентності майбутнього перекладача китайської мови

3.1. Сутність педагогічного феномена «самостійна робота студента»

Наразі запорукою успішності функціонування в професії є самостійність її суб'єктів із збереженням їхнього індивідуального стилю під час реалізації професійних обов'язків. Сучасна освічена людина вміє самостійно визначати та досягати цілі, приймати рішення, має навички самоосвіти та самовдосконалення відповідно до її покликань, інтересів і здібностей.

Провідна умова формування самостійності майбутніх фахівців створюється вищим навчальним закладом через просування академічної свободи здобувачів вищої освіти, тобто «самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом» [4].

Отже, питома увага в підготовці майбутніх фахівців у вищій школі приділяється змістовому компоненту та організації самостійної роботи студента. Звернемося до етимологічних витоків сутності поняття «самостійна робота».

Європейські та американські енциклопедично-інформаційні видання корелюють означене поняття із словами «independent» (незалежний), «autonomous» (автономний). Семантика слова «independent» в різних словникових джерелах ідентична: - «незалежна (людина) від інших людей в плані грошей, допомоги... преференція робити що-небудь самотійно» [15, с. 768]; - «поза контролем інших людей чи речей, незалежна (людина) від інших людей та речей, не знаходиться під впливом інших людей... демонструє небажання бути під контролем чи сприймати допомогу інших» [14, с. 134]; - «незалежний від поглядів, поведінки інших людей чи інших речей, той; хто не підпорядкується жодній юрисдикції чи владі – автономний; той, хто не розраховує на допомогу чи підтримку інших (відмовляється від допомоги, підтримки), діє сам» [13] та ін. У дефініціях збігаються семи «незалежний», «не підпорядкується», «діє самотійно», «поза контролем інших».

Синонімічним до поняття «independent» виявляється поняття «autonomous», яке визначається в словниках, як-от: - «не підлягає контролю ззовні; незалежний; той, що сам керує своєю діяльністю» [13]; - «незалежний; спроможний самотійно приймати рішення» [15, с. 86]; - «той, що сам керує своєю діяльністю; незалежний» [14, с. 87] та інші. Отже, значення слова «autonomous» передається через сему «незалежний».

Аналіз понять «independent» (незалежний) та «autonomous» (автономний) дозволяє дійти висновку, що зміст другого поняття «вбирає» семантичний спектр першого поняття. Поняття «autonomous» акцентує на образ дії – самотійно (незалежно від будь-чого чи будь-кого), проте поняття «independent» спрямовано на уточнення суб'єктів та об'єктів незалежності.

Сутність поняття «самотійна робота (студентів)» (СРС) у вітчизняних словникових джерелах психолого-педагогічного напрямку розглядається в широкому смислі (як активна пізнавальна діяльність студента) та в більш вузькому смислі (як один з видів навчальних занять, специфічною

особливістю якого є відсутність викладача на момент здійснення студентом навчально-пізнавальної діяльності), тобто **самостійна робота** у вітчизняному розумінні асоціює з «діяльністю індивіда, що здійснюється ним своїми власними силами без сторонньої участі», у форматі навчання самостійна робота є «специфічною формою навчальної діяльності, що виконується на класних, позакласних заняттях чи вдома під безпосереднім або опосередкованим керівництвом учителя, який передбачає конкретну мету, завдання, способи і методи її організації; робота, що забезпечує потреби особистості в діяльності без участі дорослих, яка є добровільною, виконується в позаурочний час і розглядається в контексті самоосвіти, самовдосконалення, самоствердження» [8, с. 803].

У фаховій літературі поняття «самостійна робота (студентів)» (СРС) потлумачено науковцями неоднозначно: - як форма і метод навчання, у якій залучені суб'єкт (викладач) й об'єкт (студент) навчання (О. Малихін, М. Мешков, Н. Садовнікова, В. Нагаєв та ін.); - як різновид групової чи індивідуальної пізнавальної діяльності в аудиторний і позааудиторний час (Н. Голуб, В. Казаков, Р. Нізамов, В. Ортинський, Н. Сагіна та ін.); - як система організації роботи в межах навчально-виховної діяльності, що відбувається за відсутності вчителя або викладача (В. Граф, І. Іллясов, В. Ляудіс, Н. Сагіна, О. Чиж та ін.); - як спеціальні завдання (типи завдань), призначені для самостійного виконання студентами з опосередкованою участю викладача (С. Архангельський, М. Гарунов, Л. Зоріна, Н. Нікандров П. Підкасистий, М. Скаткін та ін.).

О. Малихін визначає СРС як метод навчання, спрямований на розширення та поглиблення отриманих на заняттях знань, сприяє формуванню вмінь і навичок вивчення навчальної дисципліни (контролювальна функція), виховує самостійність, творчість, переконаність. Автор виокремлює пізнавальну, навчальну й виховну функції самостійної роботи [10, с. 35]. Науковець наголошує на дидактичну сутність самостійної

роботи, оскільки вона (робота) є «системою організації педагогічних умов, що забезпечує управління навчальною діяльністю тих, хто навчається, відбувається за відсутності викладача й без його безпосередньої участі й допомоги підтримка викладача реалізується опосередковано через організацію системи навчання в умовах самопідготовки» [10, с. 38].

На думку вітчизняного науковця В. Казакова, саме самотійна робота студентів є тим специфічним видом діяльності навчання, мета якого полягає у «формуванні самотійності суб'єкта вчитися, проте формування його вмінь, знань і навичок здійснюється опосередковано через зміст і методи всіх видів навчальних занять» [5, с. 15].

М. Князян детермінує самотійну роботу як діяльність, що складається з багатьох елементів: творчого сприйняття й осмислення навчального матеріалу під час лекцій, підготовки до занять, екзаменів, заліків, виконання курсових і дипломних робіт [6].

Н. Голуб вважає самотійну роботу різновидом пізнавальної діяльності, що реалізується в ході різнобічної підготовки фахівця до подальшого життя та спрямована на формування особистості спеціаліста будь-якої галузі, його конкурентоспроможності в суспільстві [3].

О. Коночкіна характеризує самотійну роботу як цілеспрямовану, внутрішньо мотивовану, структуровану самим суб'єктом діяльність, виконання якої потребує достатньо високого рівня обізнаності, рефлексивності, самодисципліни, особистої відповідальності, надає студентові задоволення як процес самовдосконалення й самопізнання [7].

За С. Архангельським, самотійна робота – це самотійний пошук необхідної інформації, набуття знань, використання цих знань для розв'язання навчальних наукових і професійних знань [2].

П. Підкасистий вважає самотійну роботу навчальним завданням (об'єктом діяльності студента), пропонуваним викладачем чи передбаченим програмою, посібником; з іншого боку – це форма вияву певного способу

діяльності, спрямованого на виконання відповідного навчального завдання, тобто отримання нової невідомої раніше інформації-знання (або поглиблення наявних знань) [11].

На думку Н. Кузьминої, самотійна робота є конкретним виявом самотійності розуму, оскільки вагомою ознакою самотійної роботи є наявність внутрішніх спонукань і пов'язане з ними осмислення змісту й цілей роботи [9]. А. Алексюк, продовжуючи ідею Н. Кузьминої, констатує, що самотійність у здобутті знань передбачає оволодіння багатоскладними вміннями і навичками ідентифікувати зміст та мету роботи, організовувати власну самоосвіту, вміння по-новому підходити до розв'язання питань різного ступеня складності, пізнавальну й розумову активність та самотійність, здатність до творчості [1].

Вітчизняні науковці (З. Бакум, О. Горошкіна, О. Караман, С. Караман, О. Копусь та ін.) узагальнюють сучасне трактування сутності досліджуваного багатогранного поняття та зазначають, що «самотійна робота спрямована на засвоєння нових знань, передбачає готовність до пошукової роботи, співвідноситься з творчими здібностями та формується в процесі активної інтелектуальної діяльності майбутніх фахівців» [12, с. 197–203].

Отже, **самотійна робота** розглядається з позиції суб'єкта діяльності (студента), є вищою формою цілеспрямованої зовнішньо вмотивованої реактивної навчально-пізнавальної діяльності, яка структурується й корегується суб'єктом діяльності відповідно до його індивідуальних особливостей; реалізація самотійної роботи стимулює актуалізацію набутих учнем / студентом у ході аудиторних занять знань, умінь і навичок, сприяє маніфестації самодисципліни, самосвідомості та відповідальності суб'єкта діяльності

Освітні нормативні джерела відносять самотійну роботу до одної із форм організації освітнього процесу серед таких, як-от: навчальні заняття;

практична підготовка; контрольні заходи. Самостійна робота студента тлумачиться як «основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять» [4]. Згідно із Законом України «Про вищу освіту», навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, становить не менше $1/3$ та не більше $2/3$ загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної дисципліни. Зміст самостійної роботи студента над конкретною дисципліною фіксується в робочій програмі дисципліни, навчально-методичних комплексах з її оволодіння у вигляді завдань та вказівок викладача із зазначенням рекомендованої наукової та фахової монографічної і періодичної літератури, а також наданням можливості студентам провести самоконтроль.

У межах професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни виконується в університетській бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, лінгафонних кабінетах, спеціально-обладнаних лабораторіях з наданням консультації або допомоги з боку викладача у разі необхідності, а також у домашніх умовах. Результати самостійної роботи підлягають оцінюванню – підсумкового контролю.

До основних видів навчальних занять у вищих навчальних закладах, за Закон України «Про вищу освіту», є: 1) лекція; 2) лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття; 3) консультація. Самостійна робота як форма опрацювання навчального матеріалу охоплює всі види навчальних занять; найбільший ступень проявлення самостійності виявляється під час виконання індивідуальних завдань з окремих дисциплін (рефератів, розрахункових, графічних, курсових, дипломних проєктів або робіт тощо)

Отже, в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців у вищу самостійній роботі студентів слід приділяти питому увагу, оскільки в

сучасних динамічних умовах суспільно-політичних змін та значного зростання потоку та обсягу інформації випускник закладу вищої освіти повинен уміти вдало орієнтуватися в інформаційному просторі, самостійно розширювати та накопичувати свої знання та визначати їх зміст. Корифей педагогічної освіти П. Підкасистий відзначив значущість таких знань: «Лише ті знання, до яких людина прийшла самостійно, через власний досвід, думку і дію, стають дійсно міцним її надбанням» [11].

Проблему самостійної роботи студентів досліджували науковці в різних проекціях, як-от:

1. Психологічні особливості самостійного здобуття знань учнями і студентами (Л. Виготський, П. Гальперін, І. Зимня, Є. Кабанова-Мелер, О. Леонтьєв, Н. Мечинська, С. Рубінштейн та ін.). Автори специфікували провідну роль самостійної роботи в розвитку мислення і здібностей особистості, акцентували на необхідності залучення учнів до творчої діяльності в процесі навчання, схарактеризували деякі способи формування пізнавальної активності та самостійності.

2. Самостійна робота як засіб підвищення усвідомленості, ефективності опанування та дієвості матеріалу, що вивчається (М. Данилов, І. Лернер, Н. Половнікова, О. Савченко, М. Скаткін, В. Сластьонін, Т. Шамова та ін.). Науковці окреслили підходи до практичного розв'язання організації результативної самостійної роботи.

3. Організація самостійної роботи студентів у закладах вищої освіти, пошук форм і методів її активізації в процесі навчання (В. Буряк, З. Кучер, В. Лозова, В. Луценко, О. Малихін, М. Солдатенко, А. Смирнов та ін.). Учені детально описали процесуальні етапи організації самостійної роботи студентів.

4. Планування та реалізація самостійної роботи студентів в процесі вивчення мовознавчих і лінгводидактичних дисциплін (З. Бакум, Н. Голуб, О. Горошкіна, О. Караман, С. Караман, О. Копусь, А. Нікітіна, І. Савченко,

В. Шляхова та ін.). Дослідники присвятили розвідки питанням методики самостійної роботи під час опанування риторики (Н. Голуб), сучасної української літературної мови (І. Савченко, В. Шляхова), мовознавчих дисциплін у вищій школі (О. Горошкіна, О. Караман, З. Бакум, О. Караман, О. Копусь).

4. Організація самостійної роботи в процесі вивчення іноземних мов (О. Биконя, А. Долина, І. Задорожна, А. Конишева, Р. Мартинова, О. Тарнапольський та ін.). Авторами описано специфіку розробки змістовного компонента позааудиторної та аудиторної самостійної роботи майбутніх учителів іноземних мов (А. Долина, І. Задорожна, Р. Мартинова) та різногалузевих фахівців (О. Биконя, А. Конишева, О. Тарнапольський).

5. Форми самостійної роботи з опанування певних видів усного і письмового перекладу (Н. Арістова, І. Алексеєва, В. Ігнатенко, І. Кочергін, Н. Майер, І. Халєєва, Л. Черноватий, В. Ширяєв та ін.). У наукових дослідженнях цих учених визначаються шляхи підвищення ефективності самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів з оволодіння анотативним та реферативним видами письмового перекладу, послідовного й синхронного видів перекладу.

З огляду на вищезазначене, можна дійти висновку, що **самостійна робота** – це продуктивно-аналітична діяльність студента, зміст і форми якої науково-педагогічний працівник планує, але студент її виконує під методичним керівництвом і контролем педагога; результатом такої діяльності є засвоєнні знання в певній галузі, набуті вміння та навички систематично працювати-навчатися, конструктивно й індивідуально мислити.

Опрацювання психолого-педагогічних джерел, узагальнення практичного досвіду викладачів вищої школи дають підстави до специфікації значення самостійної роботи у навчально-виховному процесі вишу, оскільки вона (самостійна робота):

- сприяє посиленню інтересу до пізнавальної діяльності та формуванню навичок автономної роботи в навчальній і професійній сферах;
- сприяє оволодінню досвідом творчої, пошуково-дослідницької аналітико-синтетичної діяльності;
- дає змогу студентам систематично поглиблювати й розширяти фахові знання;
- розвиває здатність орієнтуватися в теоретичних і практичних аспектах перекладознавства, брати на себе відповідальність за самостійне вирішення перекладацької проблеми;
- сприяє формуванню професійно-мовленнєвої компетентності майбутніх перекладачів-східнознавців;
- забезпечує інтерактивний зв'язок між студентами та викладачем;
- уможливорює встановлення об'єктивної оцінки рівня набутих знань, сформованих умінь і навичок з навчальної дисципліни, ідентифікувати шляхи професійного зростання.

Відзначимо, провідну роль викладача в організації самостійної роботи студентів, коло завдань якого охоплює такі:

- збалансувати співвідношення аудиторної та позааудиторної роботи студентів (навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, регламентується навчальним планом і становить не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного для конкретної дисципліни на денній формі навчання);
- стимулювати позитивну мотивацію до вивчення курсу;
- координувати цілеспрямовану діяльність студента;
- здійснювати об'єктивне індивідуалізоване оцінювання праці, витраченої студентом на опанування курсу [12, с. 201].

Багатоаспектне призначення самостійної роботи доповнює і «посилює» навчально-виховний процес в університетській системі підготовки здобувачів вищої освіти за різними спеціальностями.

3.2. Класифікаційні ознаки самостійної роботи

У ході навчання у вищому навчальному закладі значення самостійної роботи студентів суттєво збільшується. Так, опанування теорії і практики перекладу на першому курсі супроводжується формуванням загальнонавчальних умінь і навичок конспектування та подальшою роботою з конспектом; передбачається підготовка аргументованої відповіді з прикладами адекватних перекладацьких рішень на практичних заняттях, здійснення лексикографічного пошуку відповідників та еквівалентів у межах рідної та іноземних мов. Наприкінці курсу теорії і практики перекладу в студентів формуються вміння критично та уважно сприймати лекційний матеріал, конспектувати його та робити висновки завдяки грамотному плануванню викладачем самостійної роботи за принципами наступності та перспективності.

У педагогічній практиці вітчизняними і зарубіжними вченими (В. Буряком, Б. Єсіповим, М. Казаковим, Б. Коротяєвим, П. Підкасистим, Н. Половніковою, О. Савченко та ін.) розроблено багато класифікацій типів і видів самостійної роботи. У вищому навчальному закладі самостійна робота студентів розподіляється на види за різними критеріями:

1. За дидактичною метою:

- а) підготовчою, спрямованою на актуалізацію набутих знань, умінь для успішного оволодіння новими;
- б) усвідомлюючою, яка забезпечує формування уявлень, відтворення понять, узагальнених уявлень про сутність явищ, предметів;
- в) тренувальною, що сприяє закріпленню навчального матеріалу, оволодінню способами діяльності;
- г) узагальнююче-повторювальною, контрольною.

2. За формою організації:

- а) індивідуалізована – виконання навчального завдання без взаємодії з

іншими учасниками навчально-виховного процесу;

б) фронтальна (одночасне виконання всіма учнями / студентами одного й того самого завдання під керівництвом педагога);

в) колективна (передбачається взаємодія учнів / студентів, у процесі якої здійснюється розподіл функцій, обов'язків з урахуванням інтересів, здібностей

кожного суб'єкта діяльності, що дозволяє проявити себе у спільній діяльності);

г) групова (кожний член групи виконує конкретну функцію в межах вирішення навчальної проблеми);

д) парна (форма є оптимальною при проведенні дослідів, на заняттях у лінгафонному кабінеті).

3. За плановістю:

а) планова – передбачена навчальним планом та робочими навчальними програмами (контрольні, курсові, дипломні роботи, магістерські проекти, навчальні заняття, екзамени, заліки тощо);

б) позапланові / непланові – написання статей, участь у міжнародних проектах на отримання гранту, підготовка рецензій та анотацій, виконання завдань за межами запланованої тематики, перегляд і аналіз кінофільмів і т. д.

4. За місцем здійснення:

1) аудиторна – у навчальних кабінетах під час занять;

2) позааудиторна – за межами навчальних кабінетів після занять:

а) домашня (за місцем проживання);

б) бібліотечно-інформаційна (у бібліотечних та комп'ютерних залах).

5. За джерелом:

а) робота з навчальною книгою: навчальними посібниками, підручниками, монографіями; лексикографічними джерелами (спеціалізовані тлумачні одномовні і двомовні словники, тезауруси);

бібліографічними каталогами; методичною літературою (вказівки, рекомендації); періодичними фаховими виданнями (збірники наукових праць, журнали, газети); довідково-енциклопедичною літературою (хрестоматії, довідники) і т. ін.;

б) робота з графічними документами: схемами, графіками, таблицями, діаграмами тощо;

в) робота з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій: програмами автоматизованого перекладу; мережеві, мультимедійні технології та телекомунікації, Інтернет ресурси і т. ін.;

г) дослідно-експериментальна робота: спостереження за навчально-виховним (виробничим) процесом (діяльність різнорівневих закладів освіти, психологічних та соціальних служб і центрів, перекладацьких агенцій і т.д.); виконання експериментальної частини роботи.

На нашу думку, найбільш поширеною є класифікація типів самостійної роботи, запропонована П. Підкасистим за критерієм **характеру діяльності учнів / студентів** (репродуктивна, реконструктивна, евристична, творча. Специфікуємо її в сучасній інтерпретації:

А. Зразково-репродуктивний тип самостійної роботи передбачає виконання різноманітних вправ за зразком / моделлю, типових вправ (без елементів творчості, спрямовано на опанування матеріалу, автоматизацію певних умінь і навичок).

Б. Реконструктивно-варіабельний тип комбінує копіювання та варіативний вибір студентом способів діяльності, прийомів, конкретно ситуативних дій, функціональне відтворення (перенос) здобутих знань в навчально-пізнавальний контекст.

В. Евристичні самостійні роботи спонукають студентів до самостійного аналізу проблем, поставлених на лекціях, семінарських, лабораторних та практичних заняттях, сприяють формуванню навичок їх

формулювати, розробляти план і шляхи їх розв'язання, добирати докази тощо.

Г. Пошуково-дослідницькі роботи набувають творчого характеру, залучають студентів до створення нового водночас з використанням набутих знань і / або із засвоєнням нового через вивчення фактів, явищ, наукових здобутків.

Виявлені класифікаційні ознаки самостійної роботи дозволяють використовувати її як значущий активатор оволодіння майбутньою професією.

3.3. Самостійна робота як допоміжний фундаментальний засіб формування професійно-мовленнєвої компетентності майбутнього перекладача китайської мови

Самостійна робота, як допоміжний фундаментальний засіб формування професійно-мовленнєвої компетентності майбутнього перекладача китайської мови, спрямована на розвиток його ключових, загальнопрофесійних та предметно-фахових компетенцій, тобто знань, умінь і навичок. Швидкість, об'ємність та якість розвитку цих компетенцій визначаються індивідуальними психофізіологічними особливостями студента, рівнем його самосвідомості, ініціативністю / активністю вихованців, наявністю / відсутністю креативного стрижня в майбутніх фахівців перекладу, здатності самокорегування та самовдосконалення та інших факторів.

Отже, під час вивчення перекладознавчих дисциплін виокремлюють такі **види самостійної роботи** студентів:

- слухання і конспектування лекцій;
- відпрацювання лекційного матеріалу;

- виконання практичних і лабораторних завдань з проблем теорії і практики перекладу (усного, писемного, комплексного), участь у семінарських заняттях;

- робота з різноплановою літературою в друкованому та електронному форматах (виконання пошуково-аналітичної роботи з картотеками, базами даних; робота з бібліографічними, лексикографічними, довідково-енциклопедичними, періодичними джерелами з різногалузевих питань тощо);

- опанування сучасних систем автоматичного / машинного (Machine Translation, MT) та комп'ютеризованого (Computer Assisted Translation, CAT) перекладів: індивідуальна робота з електронними одномовними та багатомовними словниками (Контекст 3.51, ABBYY Lingvo, Яндекс. Перевод та ін.); використання програм автоматизованого перекладу (PROMT, Pragma, Language Master, Trados, WordFast, Google Translate та ін.);

- виконання самостійних завдань з використанням сучасних текстових процесорів (програм набору, оформлення текстів, текстового редагування перекладів, програмами з перевірки правопису, граматики, управління термінологією [2] FileMaker, LogiTerm, MultiTerm, Termex, TermStar та ін.); електронних програм;

- підготовка рефератів, усних доповідей і наукових статей, написання курсових проектів, дипломних і магістерських (кваліфікаційних) робіт;

- підготовка до поточного, рубіжного (модульного) та підсумкового контролю (іспитів, заліків).

Відповідність вимогам, що висуваються до професії перекладача, є критерієм професійної придатності фахівця, саме тому в межах виконання самостійної роботи провідними **завданнями** для студента – майбутнього перекладача стають такі:

- постійно поповнювати свій багаж знань (фонові знання) у галузях політики, дипломатії, культури, економіки, освіти, науки в світовому вимірі

та в контексті взаємодії рідної країни (України) й країн, мова яких вивчається (Китаю, Великої Британії / США);

- систематично поглиблювати знання та розвивати вміння й навички в межах перекладознавчих дисциплін (майбутньої спеціалізації);

- планомірно вдосконалювати навички володіння іноземною (китайською, англійською) та рідною (українською, російською) мовами як засобом крос-культурної комунікації на всіх лінгвістичних рівнях з урахуванням культурно-традиційної конотації іноземного дискурсу;

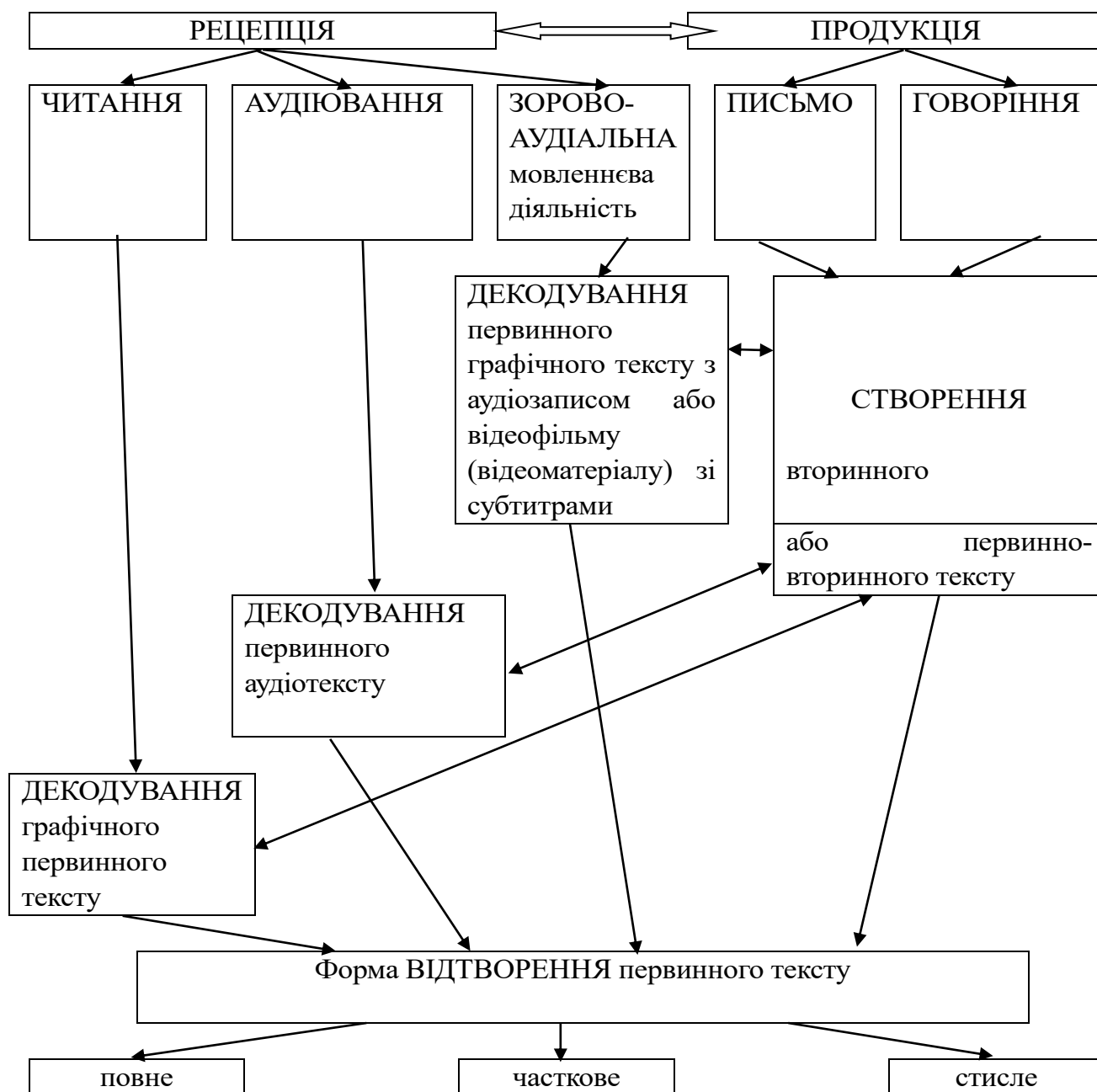
- безперервно «шліфувати» навички використання інформаційно-технологічних ресурсів в професійних цілях;

- систематично тренувати невід'ємні професійні якості перекладача – пам'ять, увагу, реактивність мислення, психічну стійкість тощо.

Професійна підготовка здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Переклад» передбачає формування професійно-мовленнєвої компетентності в аудиторний та позааудиторний час, проте саме самостійна робота уможливорює непереривність цього процесу та виконує функцію механізму постійного закріплення, полірування та прогресивного поповнення набутого фахового резерву студента.

З огляду на вищенаведені факти, в основі самостійної роботи студентів – майбутніх перекладачів китайської мови лежить сприйняття й аналіз будь-якого тексту у форматі китайської, англійської, української та російської мов та створення вторинного тексту (тексту перекладу (повного, анотованого, реферованого), опрацьованого тексту мовою оригіналу / перекладу – анотацій, тез, доповідей, рефератів, статей, рецензій тощо) на основі оригінального тексту. Працюючи над текстом певного функціонального стилю та жанру, студенти залучаються до таких видів мовленнєвої діяльності, як читання, письмо, аудіювання. Схематично (див. Схему 1.3.1.) цей процес має такий вигляд:

**Роль читання, письма, аудіювання під час створення вторинного
(трансформованого) тексту**

Розтлумачимо схему. Сприйняття інформації (рецепція) здійснюється безпосередньо через зоровий, аудіальний та зорово-аудіальний канали. Обробка-дешифрація повідомлення уможливлується завдяки таким видам мовленнєвої діяльності, як читання і аудіювання. Створення (продукція-трансформація) вторинного або первинно-вторинного тексту реалізується

через писемне мовлення та говоріння. Відтворення-презентація переробленого матеріалу (тексту перекладу) за його повнотою розподіляється на повну, часткову (вибіркову реферативну) та стислу (анотований переклад); за формою пред'явлення – усну і письмову.

Різновиди однієї ланки механізму перетворення інформації стисло можна описати так:

ПИСЬМОВИЙ ПЕРЕКЛАД:

- а) побачив → записав
- б) почув → записав
- в) побачив та почув → записав

УСНИЙ ПЕРЕКЛАД:

- а) побачив → висловив
- б) почув → висловив
- в) побачив та почув → висловив.

Назвемо основні блоки, які визначають зміст самостійної роботи майбутніх перекладачів китайської мови: лексика (словник), скоропис, аудіотексти (відеотексти) та письмові тексти різної жанрово-стильової спрямованості, а також фонові знання.

Архіскладовою завдань для самостійного опрацювання студентами є робота над їхнім активним та пасивним **словником** (вокабуляром). Рекомендується в цьому зв'язку майбутнім перекладачам-полілінгвам:

- виконувати пізнавально-пошукові завдання з використанням бібліографічних, лексикографічних, довідково-енциклопедичних, періодичних одномовних та двомовних джерел з різногалузевих питань;
- складати та регулярно перечитувати (і самостійно перекладати) картотеки та глосарії за певною тематикою рідною та іноземною мовами і / або двомовні: перелік термінів, словосполучень, фразеологізмів та ідіоматичних виразів, прислів'їв, приказок, крилатих висловив;

- підбирати різностильові синонімічні та антонімічні висловлювання до вищезазначеної лексики в межах китайської, англійської, української та російської мов;

- складати речення, міні-ситуації та тексти на базі складених картотек та глосаріїв китайською, англійською, українською та російською мов.

Скоропис є допоміжним засобом реалізації усного перекладу (послідовного і синхронного), який дозволяє уловити головні моменти висловлювання, зафіксувати дати подій, кількісні показники, власні назви, географічні факти й т. ін. Доцільними вважаємо такі завдання з оволодіння скоропису:

- прослухати аудіотекст (різної жанрово-стильової спрямованості), який містить цифрові показники, власні назви, реалії, та зафіксувати його зміст засобами скоропису; перекласти його письмово або усно (стисло, реферовано, анотовано);

- переглянути запропоновані зразки скоропису та розтлумачити їх зміст; порівняти варіант студента з оригіналом;

- скласти власний перелік знакових фігур (скоропису) за тематикою перекладу.

Самостійна робота з оволодіння навичок усного перекладу передбачає додаткове ознайомлення студентів із функціонуванням технічних засобів та Інтернет-мережі. Тематику **аудіотекстів (відеотекстів)** рекомендується обирати згідно із змістом лекційного матеріалу та інтересами студентів.

Робота з **аудіотекстами** стосується таких аспектів:

- ідентифікація труднощів перекладу та повторне прослухання аудіотексту-оригіналу;

- переказ основного змісту аудіоповідомлення мовою оригіналу та мовою перекладу (в письмовій та усній формах);

- вибірковий переказ змісту аудіоповідомлення мовою оригіналу та мовою перекладу (в письмовій та усній формах);

- стислий (анотований) змісту аудіоповідомлення мовою оригіналу та мовою перекладу (в письмовій та усній формах);

На початковому етапі обираються оригінальні (китайські) **відеотексти** із субтитрами. Завдання до відеотекстів висуваються такі:

- робота зі скриптом передбачає:
 - а) ідентифікація труднощів перекладу;
 - б) робота з незнайомою лексикою;
 - в) прослуховування тексту одночасно з перекладом;
- детальний переказ тексту мовою оригіналу та мовою перекладу (в письмовій та усній формах);
- реферований (вибірковий) переказ тексту мовою оригіналу та мовою перекладу (в письмовій та усній формах);
- анотований переказ тексту мовою оригіналу та мовою перекладу (в письмовій та усній формах);

Усна форма репрезентації змісту тексту оригіналу передбачає використання диктофону (або іншого звукозаписувального засобу) для подальшого аналізу власного перекладу, тренування пам'яті та уваги студентів, формування вимовно-артикуляційних навичок майбутніх перекладачів. Додаткового тренування потребує робота над:

- декодуванням інтонаційного оформлення іншомовного (китайського, англійського) мовлення;
- декодуванням інтонаційного оформлення рідного (українського, російського) мовлення;
- чітким вимовлянням слів, речень, текстів іноземною (китайською, англійською) та рідною (українською, російською) мовами;
- дешифровкою фемінного та маскулінного імпліцитного значення висловлювань.

Письмовий переклад текстів різної жанрово-стильової спрямованості практикується в таких формах:

- аналіз перекладів кваліфікованих спеціалістів;
- порівняння свого особистого перекладу з перекладами відомих перекладачів (в особливості перекладачів художніх творів);
- здійснення передперекладацького аналізу тексту;
- детальний (повний) переклад тексту оригіналу з наданням аналізу;
- неповний (вибірковий) переклад тексту оригіналу;
- стислий (анотований) переклад тексту оригіналу.

Відзначимо, що самотійна робота над письмовим перекладом, зокрема текстів різної жанрово-стильової спрямованості, межує з опануванням сучасних систем автоматичного / машинного (Machine Translation, MT) та комп'ютеризованого (Computer Assisted Translation, CAT) перекладів: з електронними одномовними та багатомовними словниками (Контекст 3.51, ABBYY Lingvo, Яндекс. Перевод та ін.); використанням програм автоматизованого перекладу (PROMT, Pragma, Language Master, Trados, WordFast, Google Translate та ін.). Особлива увага приділяється виконанню самотійних завдань з використанням сучасних текстових процесорів (програм набору, оформлення текстів, текстового редагування перекладів, програмами з перевірки правопису, граматики, управління термінологією [1] FileMaker, LogiTerm, MultiTerm, Termex, TermStar та ін.); електронних програм.

Накопичення **фонових знань** майбутніх перекладачів-східнознавців виступає міцним фундаментом для подальшого опанування професії. Під час самотійної роботи над текстами рекомендується виконання таких завдань:

- виявлення незнайомих (зокрема етнічно-значущих) слів-феноменів, надання їх тлумачення за одномовними та двомовними словниками, ситуативно-контекстна репрезентація цих слів мовою оригіналу та мовою перекладу, доповідь в межах тематики незнайомих феноменів мовою оригіналу та мовою перекладу;

- вивчення літератури про діяльність відомих осіб в межах таких країн, як-от: Китай, Велика Британія / США, Україна;
- регулярне ознайомлення з поточними суспільно-політичними подіями країн, мова яких вивчається.

Як позитив відзначимо, що всі вищезазначені форми та зміст самостійної роботи сприяє успішному написанню студентами курсових, дипломних та магістерських проектів, наукових статей, рефератів, доповідей, критичного аналізу текстів-оригіналів, оволодінню методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою проекту (роботи) і т. д. Саме самостійна робота уможливорює закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання, що проявляється в момент комплексного вирішення майбутніми перекладачами конкретного фахового завдання. Завдяки самостійній роботі здійснюється закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності «Переклад» та їх вдале застосування при вирішенні конкретних наукових, технічних, економічних виробничих й інших завдань.

Отже, значущість самостійної роботи в процесі професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови є вагомою, оскільки вона (самостійна робота) полегшує формування навичок самостійної перекладацької практики, самоосвіти, пошуково-аналітичної діяльності (в межах друкованої продукції та електронних ресурсів із застосуванням сучасних інформаційних технологій). Важливим вважаємо паралельне вдосконалення рідної та іноземної (іноземних) мов у ході виконання студентами самостійних та індивідуальних завдань, в результаті чого накопичуються знання лінгвістичного та екстралінгвістичного плану.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Проаналізуйте етимологічні витoki поняття «самостійна робота». Розведіть поняття «індивідуальна робота», «автономна робота», «самостійна робота».
2. Наведіть парадигму визначень поняття «самостійна робота», запропонованих вітчизняними і зарубіжними науковцями.
3. Поясніть роль самостійної роботи як одної з форм організації освітнього процесу згідно нормативних освітніх джерел.
4. В яких проекціях було досліджено проблему самостійної роботи студентів ученими?
5. Специфікуйте значення самостійної роботи у навчально-виховному процесі вишу.
6. Яку роль виконує викладач в організації самостійної роботи студентів?
7. Які класифікації типів і видів самостійної роботи існують в педагогіці? Поясніть, за якими критеріями розподіляється самостійна робота студентів.
8. Схарактеризуйте види самостійної роботи студентів під час вивчення перекладознавчих дисциплін.
9. Які завдання стають провідними для студента – майбутнього перекладача в межах виконання самостійної роботи? Чому?
10. Проаналізуйте механізм реалізації самостійної роботи майбутніх перекладачів-східнознавців. Які види мовленнєвої діяльності залучаються до створення вторинного (трансформованого) тексту?
11. Визначте й опишіть основні блоки, які детермінують зміст самостійної роботи майбутніх перекладачів китайської мови.
12. Які виникають труднощі під час виконання студентами – майбутніми перекладачами китайської мови самостійних завдань? Аргументуйте відповідь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник / А. М. Алексюк – К. : Либідь, 1998. – 560 с.
2. Архангельский С. И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы : учеб.-метод. пособие / С. И. Архангельский. – М. : Высшая школа, 2001. – 368 с.
3. Голуб Н. Б. Самостійна робота студентів з риторики : навчально-методичний посібник / Голуб Н. Б. – Черкаси : Брама, 2008. – 232 с.
4. Закон України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004).
5. Казаков В. А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение : учеб.пособие / В.А. Казаков. – Москва : Выща шк., 1990. – 247 с.
6. Князян М. О. Самостійно-дослідницька діяльність майбутнього педагога: структура, функції, засоби активізації : навчальний посібник / М. О. Князян. – Ізмаїл : Сміл, 2006. – 136 с.
7. Коночкіна О. І. Формування професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін у процесі самостійної роботи : автореф. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. І. Коночкіна. – Луганськ, 2014. – 20 с.
8. Кремень В. Г. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України, головний ред. В. Г. Кремень. 2 К. : Юрінком Інтер, 2008 2 1040 с.
9. Кузьмина Н. В. Методы системного педагогического исследования. – Л. : ЛГУ, 1980 – 172 с.
10. Маліхін О. В. Організація самостійної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів : теоретико-методологічний аспект : монографія / О. В. Малихін. – Кривий Ріг : Вид. дім, 2009. – 307 с.

11. Пидкасистый П. И. Самостоятельная познавательная деятельность школьников в обучении : теоретико-экспериментальное исследование / П. И. Пидкасистый. – М. : Педагогика, 1980. – 240 с.

12. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі : навч. посібник / О. М. Горошкіна, С. О. Караман, З. П. Бакум, та ін ; за ред. О. М. Горошкіної та С. О. Карамана. – К. : «АКМЕ ГРУП», 2015. – 250 с.

13. Словник-тезаурус. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://dictionary.reference.com/browse/independent>

14. Hornby A. S., Gatenby E. V., Wakefield H. The Advanced Learner's Dictionary of Current English / A. S. Hornby, E. V. Gatenby, H. Wakefield . – Т. 2. – Ставрополь : Сенгилей, 1992. – 511 с.

15. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners, Second Edition, 2007. – 1748 p.

ВИСНОВКИ

Психолого-педагогічні засади діяльності перекладача китайської мови розглянуто з таких позицій: - типологізація видів перекладу; - психологічні особливості здійснення перекладу; - морально-етичні норми професії і закони професійної поведінки перекладача / тлумача; - професійні вимоги до фахівця перекладу та умови реалізації перекладацької діяльності тощо.

Типологізацію видів перекладу специфіковано відповідно до жанрово-стилістичної класифікації (Л. Бархударов, Л. Латишев, В. Сдобніков, О. Петрова та ін.) – художній та інформативний (спеціальний) переклад залежно від належності оригіналу до певного функціонального стилю: суспільно-політичний переклад, переклад газетно-інформаційних матеріалів, науково-технічний переклад, офіційно-діловий переклад, військовий переклад, переклад рекламних матеріалів і т. ін.

Проаналізовано перекладацьку діяльність (письмового перекладача та тлумача) з точки зору засобу сприйняття тексту оригіналу та засобу його відтворення мовою перекладу (психолінгвістичних характеристик) за Л. С. Бархударовим: писемно-писемний, усно-усний (послідовний та синхронний), писемно-усний (переклад з аркуша), усно-писемний (відтворення у письмовій формі відео- та аудіо-текстів); визначено значущість машинного (комп'ютеризованого) перекладу.

Серед основних правил перекладацької етики виокремлено такі: - «недоторканість» перекладачем тексту і формату оригіналу у перекладі; - збереження функціональні домінанти першотвору в максимальній мірі у тексті перекладу; - компетентність у галузі, в межах якої здійснюється переклад; - здоровий фізичний та психологічний стан перекладача; - дотримання перекладачем етики усного спілкування та дрес-коду; - емоційна нейтральність перекладача під час здійснення перекладу; - збереження конфіденційності інформації, що перекладалась, у разі необхідності та ін. Як специфічні якості перекладача-східнознавця

ідентифікуємо такі: • відчуття витонченої природи китайців та здатність гнучко орієнтуватися в ситуації спілкування; • з повагою відноситися до філософсько-педагогічної спадщини Китаю; • бути готовими очікувати певний час відповіді від китайської сторони та «пристосовуватися» до їх манери викладення інформації, розуміти імпліцитний зміст повідомлення, і відповідно варіювати під час перекладі відповіді з урахуванням інтересів своєї сторони.

Визначено та деталізовано базові якості, що зумовлюють професійну придатність перекладача: мовленнєва реактивність, добра пам'ять, (навички) переключення, психічна стійкість, контактність, інтелігентність.

Виокремлено спектр труднощів під час реалізації писемної перекладацької діяльності фахівця: 1) розпізнання семантики східних за написанням ієрогліфів; 2) переклад-транскрибування власних імен; 3) членування китайського тексту; 4) наявність веньянізмів (文言文 – wényuáncí) та діалектизмів у сучасному китайському лексиконі; 5) гнучкі синонімічні та антонімічні зв'язки між китайськими словами; 6) різноплановість китайських фразеологічних висловів; 7) домінативна функція синтаксису над морфологією в китайській мові; 8) транспозиційність (конверсивність) частин китайського мовлення; 9) видо-часові форми прикметників та дієслів; 10) особливості функціонування допоміжних дієслів; 11) наявність різноманітних часток.

Усний переклад з аркуша передбачає здійснення гетеровалентного перекладу завдяки навичкам швидкої адекватної дешифрації ієрогліфів, набутих у ході спеціального тренування різновидам швидкого читання та перекладу, в таких мовних парах: китайська↔українська, китайська↔російська, китайська↔англійська (переклад у межах двох іноземних мов).

Фази **послідовного перекладу** асоціюємо з перекладацьким скорописом: сприймання ТО → фіксація його змісту за допомогою перекладацького скоропису → породження тексту перекладу (ТП) з опорою на записи. Під терміном «перекладацький скоропис» розуміємо комплексний процес фіксації-компресії інформації вербальними і невербальними (символами) засобами із збереженням змістового компонента через здійснення смислового аналізу інформації на основі оперативної та асоціативної видів пам'яті.

Специфіковано режими реалізації **усного синхронного перекладу**: 1) синхронний переклад (голосно) із застосуванням спеціального обладнання; 2) синхронний переклад впівголоса без застосування спеціального обладнання; 3) синхронний переклад пошептом (на зустрічах) без застосування спеціального обладнання; та **характер виконання** синхронного перекладу за ступенем підготовленості: - заздалегідь підготовлений переклад (текст-оригінал одержаний у повному обсязі від оратора); - напівпідготовлений переклад (отримана тезісно-змістова версія доповіді; або оратор додає «вкраплення» під час виступу, які не зафіксовані в тексті доповіді); - непідготовлений / спонтанний переклад (перекладач не отримує оригінальний текст заздалегідь).

Описано алгоритм дій синхронного перекладача-синолога: 1) ідентифікація тривалості мовленнєвого сегмента для перекладу; 2) усвідомлення семантико-смислового та тема-рематичного навантаження фрагменту висловленої інформації; 3) виявлення граматичних конструкцій в межах синтаксичної структури фрагмента-одиниці перекладу; 4) аналіз авторського стилю на базі трьох попередніх дій; 5) оцінка припущеності лінійного перекладу; 6)* здійснення лінійного перекладу (у разі можливості); 7) оцінка можливості використання у перекладі фонових знань та результатів лінгвістичного досвіду (додаткових уточнювань за темою, кліше, фразеологічних одиниць і т. ін.); 8)* використання у перекладі означених фонових знань та результатів лінгвістичного досвіду; 9) оцінка можливості і

ступеня компресії текстового фрагменту; 10) компресія вихідного текстового фрагменту мовою перекладу; 11) прогнозування розгортання виокремленої одиниці перекладу; 12) узгодження фрагменту тексту перекладу з імовірнісним продовженням.

Узагальнено процесуальну структуру професійно-мовленнєвої діяльності перекладача китайської мови за такими етапами: - перший етап (чуттєво-сприймальний) корелює з джерелом сприйняття інформації перекладачем – зорово, аудіально, комплексно (аудіально-зорово, зорово-аудіально) – та вибором тлумачем / перекладачем відповідних видів мовленнєвої діяльності для початку реалізації програми перекладу; - другий етап (розумово-ідентифікаційний) передбачає розуміння загальної концептуальної програми автора теми тексту оригіналу (ТО), а саме теми ТО, ідентифікацію змісту ТО з урахуванням норм вербальної / невербальної поведінки, використання екстралінгвістичних знань для розуміння ТО, застосування контекстуальної та ситуативної інтуїції задля виявлення всіх експліцитних та імпліцитних випадків культурної інтертекстуальності, розуміння значення слів-ієрогліфів шляхом аналізу начертальних і / або звукових образів та розпізнання імпліцитних логіко-семантичних зв'язків у ТО; - третій етап (інтенційно-формульвальний) пов'язаний з формуванням інтенції / інтенцій перекладача відповідно до концептуальної програми автора ТО та комунікативної ситуації через розробку стратегії і тактик перекладу; - четвертий етап (структурно-трансформаційний) ґрунтується на аналізі оригінальних структур, поетапному пошуку та підборі еквівалентно-адекватних і / або трансформаційних структур у мові перекладу в межах контексту в залежності від заданої повноти оформлення трансформованого тексту перекладу (повного / неповного); - п'ятий етап (лінгвістично-оформлювальний) вимагає коректного лінгвістичного оформлення повного / неповного тексту перекладу з урахуванням змісту вищезазначених етапів та його редагування (за умови наявності можливості); - шостий етап (репрезентативно-відтворювальний) потребує збереження «фрейму» під час репрезентації опрацьованої інформації (усний, письмовий,

змішаний). Саме заданий формат передачі трансформованої інформації диктує вибір того чи того робочого режиму перекладача / тлумача, розподіл часу на виконання певної операції та модус реалізації етапів процесу гетеровалентного перекладу.

Висвітлена специфіка перекладацької діяльності українського перекладача китайської мови надає можливість констатувати, що сучасний вітчизняний фахівець-синолог (крім китайської мови) вільно володіє державною і російською мовою, має достатній рівень поаспектної обізнаності в галузі англійської мови в межах письмового, усного та змішаного (письмово-усного та усно-письмового) видів перекладу.

Сучасна професійно-мовленнєва підготовка майбутніх перекладачів китайської мови охоплює досвід та прогресивні підходи до визначення та специфікації сутності означеного освітнього феномена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (згідно з (робочим) навчальним планом та формами поточного і підсумкового контролю). Навчальний план освітнього рівня «бакалавр» складає 600 кредитів ЄКТС та включає: • теоретичне навчання (572 кредити ЄКТС) за дисциплінами у вигляді аудиторних занять (лекційні, семінарські і практичні заняття) і самостійної роботи, зокрема: • написання курсових робіт (6 кредитів ЄКТС); • проходження педагогічної практики (6 кредитів ЄКТС); • проходження виробничої практики (перекладацької) (6 кредитів ЄКТС). Державна атестація здобувача базової вищої освіти проводиться у вигляді комплексних кваліфікаційних екзаменів з теорія і практика перекладу та порівняльної типології української та іноземних мов.

Навчальний план освітнього рівня «магістр» складає 106 кредитів ЄКТС та включає: • теоретичне навчання у вигляді аудиторних занять (лекційних та практичних занять) і самостійної роботи по дисциплінам (88 кредитів ECTS); • проходження виробничої практики (асистентської) (6 кредитів ECTS); • проходження переддипломної практики (6 кредитів

ECTS); • проходження виробничої практики (перекладацької) (6 кредитів ECTS). Державна атестація проводиться у вигляді комплексних кваліфікаційних екзаменів з перекладознавчих аспектів дискурсології, науково-технічного перекладу та захисту магістерської роботи.

Теоретичне навчання охоплює цикли: - нормативних (освітній рівень «бакалавр» – «Перша іноземна мова», «Вступ до перекладознавства», «Теорія і практика перекладу», «Історія України», «Друга іноземна мова (і переклад)», «Історія української культури», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Філософія», «Основи наукових досліджень», «Методика викладання перекладу та іноземних мов», «Особистість перекладача та автора художнього тексту», «Порівняльна типологія української та іноземних мов», курсова робота з актуальних проблем перекладу художніх текстів, «Актуальні напрями сучасного перекладознавства», «Лінгвокраїнознавство», курсова робота з порівняльної типології української та іноземних мов; освітній рівень «магістр» – «Основи полілінгвізму», «Проблеми автоматизованого перекладу», «Теорія і практика синхронного перекладу», «Основи науково-технічного перекладу», «Перекладознавчі аспекти дискурсології», «Основи іншомовної комунікації») та вибірових (освітній рівень «бакалавр» – «Педагогіка», «Світова література», «Етика та естетика», «Безпека життєдіяльності та цивільний захист», «Основи інформаційних технологій та МЗН», «Фізичне виховання», «Педагогіка», «Світова література», «Етика та естетика», «Політологія», «Основи економічної теорії», «Основи охорони праці», «Соціологія», «Чинники успішного працевлаштування за фахом», «ІКТ у навчальному процесі»; освітній рівень «магістр» – «Спецкурс з основної іноземної мови», «Педагогіка вищої школи», «Психологія вищої школи», «Риторика», «Охорона праці в галузі», «Застосування інформаційних технологій у перекладі») навчальних дисциплін.

Визначено галузі реалізації професійної діяльності перекладача та

функціонально-стильову спрямованість текстів для перекладу: а) науково-технічний переклад; б) художній переклад; в) переклад офіційно-ділових паперів; г) переклад публіцистичних текстів; д) переклад наукової прози; е) переклад текстів суспільно-побутової спрямованості.

Описано значущість усіх видів виробничої практики (педагогічної, перекладацької, переддипломної, асистентської) у навчально-виховному процесі з підготовки майбутніх перекладачів-синологів на освітніх рівнях «бакалавр» та «магістр»; проаналізовано сутність та змістовний компонент самостійної роботи студентів у репрезентації учених-педагогів. **Самостійну роботу** розглядаємо з позиції суб'єкта діяльності (студента), є вищою формою цілеспрямованої зовнішньо вмотивованої реактивної навчально-пізнавальної діяльності, яка структурується й корегується суб'єктом діяльності відповідно до його індивідуальних особливостей; реалізація самостійної роботи стимулює актуалізацію набутих учнем / студентом в ході аудиторних занять знань, умінь і навичок, сприяє маніфестації самодисципліни, самосвідомості та відповідальності суб'єкта діяльності.

Встановлено класифікаційні типи самостійної роботи майбутніх перекладачів китайської мови: - зразково-репродуктивний (виконання різноманітних вправ за зразком / моделлю, типових вправ без елементів творчості, спрямовано на опанування матеріалу, автоматизацію певних умінь і навичок); - реконструктивно-варіабельний (комбінує копіювання та варіативний вибір студентом способів діяльності, прийомів, конкретно ситуативних дій, функціональне відтворення (перенос) здобутих знань у навчально-пізнавальний контекст); - евристичний (самостійний аналіз проблем, поставлених на лекціях, семінарських, лабораторних та практичних заняттях, розроблення плану і шляхів їх розв'язання, добір доказів); - пошуково-дослідницькі (створення нового водночас з використанням набутих знань і / або із засвоєнням нового через вивчення фактів, явищ, наукових здобутків).

Самостійна робота студентів – майбутніх перекладачів китайської, мови передбачає сприйняття й аналіз будь-якого тексту у форматі китайської, англійської, української та російської мов та створення вторинного тексту (тексту перекладу (повного, анотованого, реферованого), опрацьованого тексту мовою оригіналу / перекладу – анотацій, тез, доповідей, рефератів, статей, рецензій тощо) на основі оригінального тексту. Схарактеризовано основні блоки, які визначають зміст самостійної роботи майбутніх перекладачів китайської мови: лексика (словник), скоропис, аудіотексти (відеотексти) та письмові тексти різної жанрово-стильової спрямованості, а також фонові знання із використанням сучасних систем автоматичного / машинного (Machine Translation, MT) та комп'ютеризованого (Computer Assisted Translation, CAT) перекладів: з електронними одномовними та багатомовними словниками (Контекст 3.51, ABBYY Lingvo, Яндекс. Перевод та ін.); використанням програм автоматизованого перекладу (PROMT, Pragma, Language Master, Trados, WordFast, Google Translate та ін.); текстових процесорів (програм набору, оформлення текстів, текстового редагування перекладів, програмами з перевірки правопису, граматики, управління термінологією [1] FileMaker, LogiTerm, MultiTerm, Termex, TermStar та ін.); електронних програм.

Виконання різнопланових самостійних завдань сприяє успішному написанню студентами курсових, дипломних робіт та магістерських проектів, наукових статей, рефератів, доповідей, критичного аналізу текстів-оригіналів, оволодінню методикою дослідження та експерименту, пов'язаних із темою проекту (роботи), закріпленню, поглибленню і узагальненню знань, одержаних студентами за час навчання.

Отже, описання психолого-педагогічних засад діяльності перекладача китайської мови було здійснено через розкриття сутності і характеристики перекладацької діяльності, уточнення специфіки підготовки майбутніх

перекладачів китайської мови на філологічних факультетах, пояснення ролі та змісту самостійної роботи в системі професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови у ВНЗ.

ПРАКТИКУМ

КОМПЛЕКС І

КИТАЄМОВНІ ТЕКСТИ

Завдання 1. Прочитайте й перекладіть китайський текст (Текст 1) українською та російською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 1

神农尝百草

神农一生下来就是个水晶肚子，五脏六腑全都能看得一清二楚。那时候，人们经常因为乱吃东西而生病，甚至丧命。神农决心尝遍所有的东

西，好吃的放在身边左边的袋子里，给人吃；不好吃的就放在身子右边的袋子里，作药用。

第一次，神农尝了一片小嫩叶。这叶片一落进肚里，就上上下下地把里面各器官擦洗得清清爽爽，象巡查似的，神农把它叫做“查”，就是后人所称的“茶”。神农将它放进右边袋子里。第二次，神农尝了朵蝴蝶样的淡红小花，甜津津的，香味扑鼻，这是“甘草”。他把它放进了左边袋子里。就这样，神农辛苦地尝遍百草，每次中毒，都靠茶来解救。后来，他左边的袋子里花草根叶有四万七千种，右边有三十九万八千种。

但有一天，神农尝到了“断肠草”，这种毒草太厉害了，他还来不及吃茶解毒就死了。他是为了拯救人们而牺牲的，人们称他为“药王菩萨”，人间以这个神话故事永远地纪念他。

Завдання 2. Прочитайте й перекладіть китайський текст (Текст 2) українською та російською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності)

в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 2

飞秒激光经微透镜阵列在石英中成丝的控制研究#

超短强激光脉冲在非线性介质中传输时，由于介质的非线性效应产生的克尔自聚焦会使激光光束聚焦，当激光功率高于介质的电离阈值时，造成介质的离化而形成等离子体。当等离子体的散焦作用和克尔自聚焦效应，以及激光光束自身的衍射之间达到动态平衡时，介质中就会形成长度远大于激光光束瑞利距离的等离子体细丝[1]。等离子体细丝本身及其表现出来的各种非线性特性具有重要的应用价值，迄今为止，已经在激光诱导闪电、激光诱导击穿光谱、激光雷达、激光微加工等很多领域得到了应用。

当初始激光能量远远大于其在这种介质中的成丝阈值时，多个等离子体细丝将会形成，这就是所谓的多丝现象。由于调制不稳定性以及激光光束横截面内的强度分布不均匀等因素，多丝的出现及其分布具有一定的随机性，这显然不利于等离子体细丝的实际应用，因此对多丝分布的优化及其控制成为国际上一直以来的热点问题。目前可以实现控制多丝的方法主要有：将初始激光光束的强度改造成椭圆分布、调整数值孔径、引入相位掩膜、利用周期性筛网改变激光振幅等，其中一个比较简单又不牺牲激光功率的方法是使用周期性光学元件使激光形成衍射图像，通过衍射图像对多丝的排布进行控制。

Завдання 3. Прочитайте й перекладіть китайський текст (Текст 3) українською та російською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 3

主题：谢尔盖·谢尔盖耶夫。建议合作

您好，谢尔盖！

我的名字是梅德彼得罗夫（俄罗斯，莫斯科）。我写这封信，提供在俄罗斯的业务合作关系。

我 - 企业家。我的商业利益 - 建筑行业。

在 2011 年底，我在个人业务在德国和了解你的公司，看看你的网站在互联网上。我很感兴趣的是你的业务的方向，尤其是印象深刻，你所提供的范围。

从网站上的信息，我看到你已经工作了一些俄罗斯市场。我认为，中部地区的市场 - 莫斯科和莫斯科地区 - 也可以为你的吸引力。

这是我的建议 - 代表你在莫斯科和莫斯科地区的利益。当你的公司或交易商的代表。我已经准备好对任何这些形式。

谢尔盖，为了使其更容易做出决定，将发表自己的看法。

1.对于我来说，这是需要这样的材料，为您提供我们可以明确的是非常高的。我经常在不同层次的建筑工地和不同阶段（准备，后续保修服务等。），我知道客户渴望拥有新的现代材料，包括地板铺装和墙面装饰领域。然后

2.谢尔盖，我设置进行合作，我很感兴趣，职业发展和体现所有发生在建筑市场，所以在我的脸上，你会得到最忠实的，积极性和移动商务伙伴的创新。

谢尔盖，我应该感谢你的回应我的建议。如果你需要一些额外的信息来评估形势，并决定 - 我愿意回答你所有的问题。

此致，梅德彼得罗夫

Завдання 4. Прочитайте й перекладіть китайський текст (Текст 4) українською та російською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту,

оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 4

京剧

清朝乾隆五十五年（1790 年），来自中国南方的四个徽剧班三庆班、四喜班、和春班、春台班（称为四大徽班）陆续来到北京。第一个进京的徽班是以唱“二黄”声腔为主的“三庆”，由于其声腔及剧目都很丰富，逐渐压倒了当时盛行于北京的秦腔。许多秦腔班演员转入徽班，形成徽秦两腔的融合。随后，另外三个徽班：“四喜班”、“春台班”和“和春班”也来到北京，使盛行多年的昆剧逐渐衰落，昆剧演员也多转入徽班。

清朝道光年间（1828 年前后），大量的湖广演员进京表演，带来了汉调（楚调、西皮），造成剧团的大融合，许多汉调艺人，加入徽班，与徽班同台演出，形成了西皮与二黄合流，形成所谓的“皮黄戏”。此时在京师里形成的皮黄戏，受到北京语音与腔调的影响，有了“京音”的特色。

Завдання 5. Прочитайте й перекладіть китайський текст (Текст 5) українською та російською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 5

基于网络的移动机器人控制技术

基于网络的机器人的思想是由 Ken Goldberg 于 1994 年春首先提出的。其最初的构想是给公众提供可通过万维网访问的遥控机器人，并支持用户对其实施远程操作。这一构想极大扩展了于 50 年前提出的遥操作概念，它使得全球的网络用户都可通过 TTP 提供的低成本且能被广泛应用的接口来访问并共享远程资源。

Ken Goldberg 很快就将这一构想应用到 Mercury Project 中。这一计划是采用安装有 CCD 摄像头和气囊系统的工业机器人手在装有沙子并埋有人造物的半圆形工作空间中实施发掘工作。Mercury Project 是第一个基于万维网的机器人。在 1994 年 8 月到 1995 年 3 月间，过 50, 000 主机访问过其在南加州大学的遥操作控制主页(<http://WWW.uSc.edu/dept/raiderS/>)。

1995 年 Mercury Project 被 Telegarden Project 所取代，计划中仍是采用装有 CCD 摄像头的机械手复合其它机构通过万维网给网络用户提供远程培植操作。

几乎同期与 Ken Goldberg 的 Mercury Project 向网络用户开放的遥控操作机器人还有西澳大利亚大学 Kenneth Taylor 研发的安装有固定摄像头并具有六自由度的机械手臂，它支持网络用户在工作空间中实施用积木建造复杂建筑的操作。

继 Ken Goldberg 和 Kenneth Taylor 的开创性工作之后，越来越多的学者投入到基于网络的机器人技术的研发工作中来。如 NASA(美国航空航天局)的一些专家开始研究通过万维网对空间飞行器实施遥控操作的可行性。

国内在基于网络的机器人控制技术领域的研究工作比较有限，其工作主要集中在通过因特网实现遥控操作技术的研发，如中科院沈阳自动化所，华南理工大学等单位。此外还有一些学者致力于网络机器人所涉及的通讯技术的研究。国内一些高科技企业也对网络机器人应用于服务业和娱乐业的前景非常看好。

Завдання 6. Прочитайте й перекладіть китайський текст (Текст 6) українською та російською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 6

我的生活

生活是一本无字的书，他即多彩有神秘，每一本书都等待着你去阅读。

我的生活很绚丽，课下和伙伴们一起玩耍，放假时还能看看电视、玩玩电脑，整天像一个快乐的小神仙，真是“少年不识愁滋味”啊！

我的生活很刺激。我曾为了求证一道数学题绞尽脑汁，费尽心思，而当我得到答案时，又是何等的喜悦；我曾在生物实验课上被玻片划伤手指，而当我在显微镜下发现洋葱上皮细胞时，又是何等的兴奋；我曾在自习课上为了探讨一道数学题的解法和朋友吵得面红耳赤，甚至伤了和气，而当我从老师那里得知我的解法正确时，又是何等的自豪。我们的竞争日益加剧，当我取得好成绩时，我是何等高兴；当我考试失败时，我又是何地沮丧。学习让我欢喜让我忧，学习丰富了我的生活。

我的生活很特别，我的家中既不穷也不富，父母对我的自主学习给予了很大的支持，所以我的生活并没有太大的压力。刚步入初中时，我对初中生活充满了新鲜之感；升入二年级后，我又对考学充满了恐惧之感。

不过，初中正是少男少女们多梦的时节，我的梦想是创建自己的汽车品牌，设计出一款石破天惊的古典的高雅之美与现代的动感之美相结合的SUV。为此，我把大部分业余时间都用在了收集汽车图片，了解汽车常识上，不断丰富自己的汽车知识。我的生活充满了希望。

我就这样在生活的道路上勇敢前进。

АНГЛОМОВНІ ТЕКСТИ

Завдання 1. Прочитайте й перекладіть англійський текст (Текст 1а) українською та російською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

TEKCT 1a***Jack London «Bald-Face»***

The Klondike King paused meditatively, and the group on the hotel porch hitched their chairs up closer.

"Talkin' of bear," he went on, "now up in the Northern Country there are various kinds. On the Little Pelly, for instance, they come down that thick in the summer to feed on the salmon that you can't get an Indian or white man to go higher than a day's journey to the place. And up in the Rampart Mountains there's a curious kind of bear called the 'side-hill grizzly.' That's because he's travelled on the side-hills ever since the Flood, and the two legs on the down-hill side are twice as long as the two on the up-hill. And he can out-run a jack rabbit when he gets steam up. Dangerous? Catch you! Bless you, no. All a man has to do is to circle down the hill and run the other way. You see, that throws mister bear's long legs up the hill and the short ones down. Yes, he's a mighty peculiar creature, but that wasn't what I started in to tell about.

"They've got another kind of bear up on the Yukon, and his legs are all right, too. He's called the bald-face grizzly, and he's jest as big as he is bad. It's only the fool white men that think of hunting him. Indians got too much sense. But there's one thing about the bald-face that a man has to learn: he never gives the trail to mortal creature. If you see him comin', and you value your skin, you get out of his path.

O. Henry «What You Want»

Night had fallen on that great and beautiful city known as Bagdad- on-the-Subway. And with the night came the enchanted glamour that belongs not to Arabia alone. In different masquerade the streets, bazaars and walled houses of the occidental city of romance were filled with the same kind of folk that so much interested our interesting old friend, the late Mr. H. A. Rashid. They wore clothes eleven hundred years nearer to the latest styles than H. A. saw in old Bagdad; but they were about the same people underneath. With the eye of faith, you could have seen the Little Hunchback, Sinbad the Sailor, Fitbad the Tailor, the Beautiful Persian,

the one-eyed Calenders, Ali Baba and Forty Robbers on every block, and the Barber and his Six Brothers, and all the old Arabian gang easily.

But let us revenue to our lamb chops.

Old Tom Crowley was a caliph. He had \$42,000,000 in preferred stocks and bonds with solid gold edges. In these times, to be called a caliph you must have money. The old-style caliph business as conducted by Mr. Rashid is not safe. If you hold up a person nowadays in a bazaar or a Turkish bath or a side street, and inquire into his private and personal affairs, the police court'll get you.

Завдання 2. Прочитайте й перекладіть англійський текст (Текст 2а) українською та російською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

TEKCT 2a***Biology Systems***

A system is simply a combination of components that function together. A biologist can study a system at any level of organization. A single leaf cell can be considered a system, as can a frog, an ant colony, or a desert ecosystem. To understand how such systems work, it is not enough to have a "parts list", even a complete one. Realizing this, many researchers are now complementing the reductionist approach with new strategies for studying whole systems. This changing perspective is analogous to moving from ground level on a street corner to a helicopter high above a city, from which you can see how variables such as time of day, construction projects, accidents, and traffic-signal malfunctions affect traffic throughout the city. The goal of systems biology is to construct models for the dynamic behavior of whole biological systems. Successful models enable biologists to predict how a change in one or more variables will affect other components and the whole system. Thus, the systems approach enables us to pose new kinds of questions. How might a drug that lowers blood pressure affect the functions of organs throughout the human body? How might increasing a crop's water supply affect processes in the plants, such as the storage of molecules essential for human nutrition? How might a gradual increase in atmospheric carbon dioxide alter ecosystems and the entire biosphere? The ultimate aim of systems biology is to answer big questions like the last one. Systems biology is relevant to the study of life at all levels. During the early years of the 20th century, biologists studying animal physiology (functioning) began integrating data on how multiple organs coordinate processes such as the regulation of sugar concentration in the blood. And in the 1960s, scientists investigating ecosystems pioneered a more mathematically sophisticated systems approach with elaborate models diagramming the network of interactions between organisms and non-living components of ecosystems such as salt marshes. Such models have already been useful for predicting the responses of

these systems to changing variables. More recently, systems biology has taken hold at the cellular and molecular levels, as we'll describe later when we discuss DNA.

Завдання 3. Прочитайте й перекладіть англійський текст (Текст 3а) українською та російською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 3а

Series No. ІНК 080158

Form ІІІ - 1

MINISTRY OF

INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE

CERTIFICATE

Information Technology Department of the Main Office of Internal Affairs of Ukraine in the Crimean Autonomous Republic

4, B. Khmelnytskogo Str., the city of Simferopol, postal code: 95034, contact telephone: (0652) 296-347

Hereby it is certified that the citizen of UKRAINE

Ms. NATALYA MYKOLAIVNA MERKULOVA,
born on **5 August 1984** in **the city of KERCH, the CRIMEAN AUTONOMOUS REPUBLIC, UKRAINE** has never been under trial or investigation; (neither any criminal proceedings have ever been instituted against her) and she is not wanted within the territory of Ukraine as on **September 24, 2008**.

The certificate is issued for FOREIGN STATES' INSTITUTIONS.

September 24, 2008

Head of the Information Technology Department
Deputy Head of the Information Technology Department

V.V. Morozov
A.G. Soanovskyi
<signature>
Signature

Official Seal of issuing Authority:

Information Technology Department
Ministry of Internal Affairs of Ukraine
Main Office of the Ministry of Internal Affairs
of Ukraine in the Crimean Autonomous Republic

APOSTILLE

(Convention de La Haye du 5 octobre 1961)

1. Ukraine

This public document

2. has been signed by *V.V. Morozov, A.G. Soanovskyi*

3. acting in the capacity of *Deputy Head of the Information Technology Department*

4. bears the seal / stamp of *the Main Office of Internal Affairs of Ukraine in the Crimean Autonomous Republic*

Certified

5. in *Odessa*

6. on *10 October 2008*

7. by *P.O. Sukhomeyko, the Second Secretary of the Consulate Service Department of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine in the city of Odessa*

8. Number No. *164 / 183*

9. Seal / Stamp

10. Signature

/signature/

P.O. Sukhomeyko

Round Seal
MINISTRY OF FOREIGN
AFFAIRS OF UKRAINE
Consulate Service Department
of the Ministry of Foreign
Affairs of Ukraine in Odessa
APOSTILLE

Завдання 4. Прочитайте й перекладіть англійський текст (Текст 4а) українською та російською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

TEKCT 4a***Americans are savers now. It is a problem for the economy***

People in the U.S. spent less in April than they did in March, according to the latest data from the Commerce Department. It is hardly a new trend. Americans have been hesitant to buy much at the store or elsewhere for months. Instead, they have been increasing their savings. The annual savings rate, now 5.6%, is higher than it was a year ago, and significantly higher than the pre-recession norm of around 3%, according to the Federal Reserve.

"Americans barely pried open their wallets in April," Jennifer Lee, senior economist at BMO Capital Markets, wrote in a note to clients. That is important because American spenders make up the majority – about 70% – of economic activity in the country. If people do not spend, the economy does not grow. Turnaround ahead? Economist expected to see some uptick in spending this spring now that more people have jobs, and they have been saving money from cheap gas prices. But the latest yardsticks show Americans still aren't confident to spend whatever money they are saving from months of low gas prices. A gallon of gas was \$3.66 a year ago. Now it is \$2.74, according to AAA. The spending numbers also indicate Americans' lack of confidence about the economy's future. People do not spend if they sense stormy skies ahead.

The personal consumption and savings figures kick off an important month for the U.S. economy. A key manufacturing barometer – the ISM – showed modest improvement Monday, but it's still at a level that is more consistent with 2% economic growth versus the 2.5% to 3% everyone wants to see this year, according to Capital Economics. An even more important look at the economy will happen on Friday when the Labor Department reveals how many American jobs were added in May. Hiring dipped in March, so economists and policymakers are looking for a strong spring pickup.

Keep a close eye on wage growth, the absent ingredient in economy's recovery. Tepid wage growth is a central reason why some Americans are not spending. If they do

not feel any better off now about their household finances, they are not going to buy more.

Завдання 5. Прочитайте й перекладіть англійський текст (Текст 5a) українською та російською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 5a

Quantum Computer Made of Standard Semiconductor Materials

Quantum bits, qubits for short, are the basic logical elements of quantum information processing (QIP) that may represent the future of computer technology. Since they process problems in a quantum-mechanical manner, such quantum

computers might one day solve complex problems much more quickly than currently possible, so is the hope of researchers.

In principle, there are various possibilities of implementing qubits: photons are an option equally as viable as confined ions or atoms whose states can be altered in a targeted manner using lasers. The key questions regarding their potential use as memory units are how long information can be stored in the system and which mechanisms might lead to a loss of information.

A team of physicists headed by Alexander Bechtold and Professor Jonathan Finley at the Walter Schottky Institute of the Technical University of Munich and the Excellence Cluster Nanosystems Initiative Munich (NIM) have now presented a system comprising a single electron trapped in a semiconductor nanostructure. Here, the electron's spin serves as the information carrier.

The researchers were able to precisely demonstrate the existence of different data loss mechanisms and also showed that stored information can nonetheless be retained using an external magnetic field.

Electrons trapped in a quantum dot

The TUM physicists evaporated indium gallium arsenide onto a gallium arsenide substrate to form their nanostructure. As a result of the different lattice spacing of the two semiconductor materials strain is produced at the interface between the crystal grids. The system thus forms nanometer-scale "hills" -- so-called quantum dots.

When the quantum dots are cooled down to liquid helium temperatures and optically excited, a single electron can be trapped in each of the quantum dots. The spin states of the electrons can then be used as information stores. Laser pulses can read and alter the states optically from outside. This makes the system ideal as a building block for future quantum computers.

Spin up or spin down correspond to the standard logical information units 0

and 1. But, on top of this come additional intermediate states of quantum mechanical up and down superpositions.

Завдання 6. Прочитайте й перекладіть англійський текст (Текст 6a) українською та російською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 6a

Toothache

I had bad toothache for several days, but just hadn't enough courage to go to the dentist. As a matter of fact I went twice but just as I got on his door-step and was going to ring the bell, the toothache seemed to have gone away, so I went home

again. But at last I had to go back and this time I rang the bell and was shown into the waiting-room. There were many magazines there and I had just got into the middle of an exciting story when the nurse came to say Mr. Puller was ready to see me. I'll have to wait for the next toothache to finish that story!

Well I went into the surgery and he told me to sit in a chair that he could move up and down, backwards and forwards and then he had a book at the inside of my mouth. He put a little mirror on a long handle inside my mouth and poked about for a while then he looked serious and said: "Yes, I'm afraid, we can't save that one, it will have to come out. It will not be necessary to give you gas for that. I'll just give you an injection".

So he filled a syringe with a liquid. I felt a little prick on the gum. And that was all. He did this in two or three places and waited for a minute or so. My mouth felt rather dead, but other wise it was all right. Then he took an instrument, got hold of my tooth, gave a twist, I could see and hear, what he did, but I couldn't feel anything, then a quick pull and the tooth was out, and he was saying: "Yes, it's all over. Spit in there and then wash your mouth out with this". He handed me a glass.

"There's the tooth, a very nasty one," said he. He was just going to throw it away, but I said: "You can certainly have it if you want it", he said. "Well", I replied, "It has worried me a good deal for the last week, and so now I am going to put it on my dressing-table and watch it ache".

УКРАЇНОМОВНІ ТЕКСТИ

Завдання 1. Прочитайте й перекладіть український текст (Текст 1у) китайською та англійською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 1у

Іван ФРАНКО «ПЕРЕХРЕСНІ СТЕЖКИ (Повість)»

– А, пан меценас! Гратулюю, гратулюю! Може тішитися наше місто, що дістало такого блискучого оборонця. О, такої оборони наш трибунал давно не чув!

Се було на вулиці, перед будинком карного суду, в однім із більших провінціональних міст. Власне вибила перша, карна розправа скінчилася, і з суду виходили купами свідки – селяни, жида, якісь ремісники, поліційні стражники. Адвокат д-р Євгеній Рафалович вийшов також, вирвавшись з-поміж своїх клієнтів, цілої купи селян, що були оскаржені за аграрний бунт і тепер, дякуючи його блискучій і вмілій обороні, не тільки увільнені трибуналом, але надто мали надію в дорозі цивільного процесу виграти те фатальне пасовисько, із-за котрого знялась була буча. Вони з слізьми в очах дякували д-ру

Рафаловичу, та сей збув їх коротко, навчив, що мають робити далі, і вийшов із темнуватого судового коридору, де, щоправда, було холодніше, ніж у залі розправ, але проте стояла курява від давно не метеної долівки, було брудно і тісно. Він пішов на вулицю, глибоко відітхнув розігрітим, але хоч трохи свіжішим повітрям і, не зупиняючись, йшов наперед, байдуже куди, щоб тільки вийти з-посеред тої купи людей, у котрій – він знав і чув се – всі звертали на нього очі, всі шептали про нього. Се ж нині був його перший адвокатський виступ у сьому місті, куди він отсе тільки що перенісся. Від нинішньої оборони мало залежати його даліше поводження на новім ґрунті, і він чув се, що нинішній виступ удався йому дуже добре. Він був дуже задоволений, але, дотримуючись старого правила «*aequam servare mentem*»¹, мав вид не то байдужно-спокійний, не то занятий чимсь і йшов не озираючись, не поспішаючи і не звертаючи уваги ні на що.

Оклик, що залунав із другого краю вулиці, вивів його з тої рівноваги. Він озирнувся і побачив, як поперек вулиці, кланяючись капелюхом і весело балакаючи, наближався до нього середнього росту підстаркуватий панок з коротко остриженим ріденьким волоссям, рудими, сивавими вусами, одягнений у чорний витертий сурдут. Д-р Рафалович мав бистре око і добру пам'ять, але не міг пригадати собі, щоб де-небудь і коли-небудь знав сього панка. Панок, видно, й сам догадався сього.

– Що, не пізнають мене пан меценас? – говорив він радісно і дуже голосно, немов бажав, щоб і прохожі чули його слова. – А, не диво, не диво! Давні часи, як ми бачились. Ще й як бачились! Ану, прошу придивитися мені добре, прошу пригадати собі, га, га, га!..

Він стояв на тротуарі всміхнений, спотілий, з капелюхом, зсуненим на потилицю...

Завдання 2. Прочитайте й перекладіть український текст (Текст 2у) китайською та англійською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 2у

Кочерган М. П. «Вступ до мовознавства»

ЗНАЧЕННЯ СЛОВА

Лексичне значення — історично закріплена в свідомості людей співвіднесеність слова з певним явищем дійсності.

Це зв'язок певного звучання з певним поняттям, почуттям, волевиявленням тощо, "відоме відображення предмета, явища чи відношення у свідомості..., яке входить до структури слова як його внутрішня сторона, відносно якої звучання слова виступає як матеріальна оболонка..." (О.І. Смирницький), або це той зміст слова, та інформація, яку воно несе.

Лексичне значення слова є продуктом мисленнєвої діяльності людини. Воно пов'язане з редукцією інформації людською свідомістю, з порівнянням, класифікацією, узагальненням. Оскільки слова називають речі, то лексичне значення нерідко називають речовим. Ядром лексичного значення є концептуальне значення (мисленнєве відображення певного явища дійсності, поняття). Так, наприклад, слово обличчя має концептуальне значення "передня частина голови людини". Крім концептуального значення (його ще називають денотативним), слово може мати конотативне значення (від лат. *con* "разом із" і *notatio* "позначення"), тобто емоційні, експресивні, стилістичні "додатки" до основного значення. Наприклад, слова морда, пика, фізіономія мають таке ж концептуальне значення, як і обличчя, але на нього нашаровуються експресивно-стилістичні відтінки (конотації). Пор. ще: кінь і шкапа, черевики і шкарбани тощо. Концептуальне й конотативне значення є загальноприйнятими, тобто належать мові й зафіксовані в словниках. Від таких значень потрібно відрізняти контекстуальні значення, тобто значення, які виникають у певних контекстах. Так, словами котик і лапочка пестливо називають дітей чи близьких, однак таке значення в цих словах не фіксується словниками. Говорячи про значення слова, необхідно мати на увазі, що слово загалом вступає в три типи відношень: предметний (слово – предмет), поняттєвий (слово – поняття) і лінгвальний (слово – слово).

Завдання 3. Прочитайте й перекладіть український текст (Текст 3у) китайською та англійською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному

(терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 3у

Положення про проведення конкурсу

Шановний Георгію Васильовичу!

Київська міська державна адміністрація у лютому-травні 2001 р. проводить міський міжвузівський конкурс на краще студентське художньо-публіцистичне есе "Як тебе не любити, Києве мій!" (Якою я бачу столицю України в ХХІ столітті і що я особисто для цього хотів(ла) б зробити?).

Надсилаємо Вам Положення про проведення зазначеного конкурсу та просимо сприяти у проведенні внутрішньовузівського та міського етапів цього заходу з відзначенням перед колективом вузу студентів — переможців конкурсу та викладачів, які роблять вагомий внесок у виховання молодого покоління.

Матеріали за підсумками внутрішньовузівського конкурсу відповідно до Положення просимо надіслати до Головного управління з питань внутрішньої

політики Київської міської адміністрації за адресою: 01044, м. Київ-44, вул. Хрещатик, 36, тел. 221-28-88, 221-27-76.

Додаток: Текст Положення та заяви учасника конкурсу на 3 аркушах.

З повагою

заступник голови А. Толстоухов

<Підпис>

Завдання 4. Прочитайте й перекладіть український текст (Текст 4у) китайською та англійською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 4у

У столиці стартує перший інтерактивний освітній фестиваль "АРСЕНАЛ ІДЕЙ"

Про це повідомляє сайт музейного комплексу "Мистецький Арсенал".

"Тема фестивалю – "Змінимо світ!" Це міждисциплінарний освітній проект для дітей та підлітків, інтерактивна виставка-презентація нових освітніх тенденцій, проектів та програм", – йдеться в повідомленні.

На відвідувачів чекають: творчі уроки з мистецтва, цікаві інтерактиви у просторі музеїв, простір науки та робототехніки, дослідницькі хакатони, кінопрограма та театральні вистави, школи юних журналістів, фотографів, кінодокументалістів, школи вокалу та хореографії.

А також чемпіонат зі складання Кубика Рубіка, майстер-класи від школи діджеїнгу, вуличний парк археологічних досліджень, спеціальна програма для дітей із особливими потребами та дипломатична гра для дітей "Моделювання ООН"!

У програмі фесту: простір музеїв, мистецький простір, літературний простір, театральна сцена, простір науки, медіа простір, простір освіти та освітнього туризму, простір музики, ігровий простір, програма для батьків, простір дозвілля та спорту та благодійна програма. У рамках заходу також пройде книжковий ярмарок від дитячих видавництв, презентації нових книжок, майстер-класи тощо.

Офіційне відкриття відбудеться 27 травня о 15:00. Фестиваль триватиме до 31 травня (27 травня з 15:00 до 21:00, 28–31 травня з 10:00 до 20:00) за адресою вулиця Лаврська, 12.

Загальна вартість вхідного квитка – 30 гривень. Абонемент на 5 днів фестивалю – 80 гривень.

Завдання 5. Прочитайте й перекладіть український текст (Текст 5у) китайською та англійською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 5у

КОНСТРУКЦІЯ ОДНОФАЗНИХ ТРАНСФОРМАТОРІВ ЖИВЛЕННЯ

Основні частини трансформаторів – обмотки, що здійснюють електромагнітне перетворення енергії, і магнітопровід (магнітна система), виконаний з феромагнітного матеріалу і призначений для локалізації магнітного потоку і посилення електромагнітного зв'язку обмоток. Магнітопроводи

трансформаторів малої потужності виготовляють з листової або стрічкової електротехнічної сталі товщиною 0,1 - 0,35 мм.

Залежно від конфігурації магнітопроводу розрізняють трансформатори стрижневого, броньового і кільцевого типів. Магнітопровід навивають з вузької стрічки на верстатах, при цьому магнітопровід броньового типу збирають з двох магнітопроводів стрижневого типу. Шари стрічки ізолюють один від одного тонким шаром оксиду, плівкою лаку або папером з метою зменшення вихрових струмів. Навиті магнітопроводи трансформаторів стержневого і броньового типів розрізають на дві половини для створення можливості монтажу на них заздалегідь намотаних обмоток. Після монтажу обмоток половини знову з'єднують і щільно стягують спеціальними обтискачами. Використання стрічки, нарізаної вздовж напрямку найбільшої магнітної проникності матеріалу, дозволяє створювати магнітопроводи, на всіх ділянках яких магнітний потік йде по шляху найменшого опору магнітного матеріалу. Ділянки магнітопроводу, на яких розташовані обмотки, називають стрижнями, інші ділянки – ярмом. Для забезпечення постійної магнітної індукції по всьому магнітопроводу у трансформаторів броньового типу ширина центрального стрижня в два рази більша, ніж бічних ділянок ярма.

Обмотка трансформатора – це сукупність витків, що утворюють електричний ланцюг, в якому підсумовується ЕРС витків. Обмотки трансформаторів стержневого і броньового типів представляють собою котушки, намотані з ізольованого дроту, в більшості випадків мідного, на ізолюючий каркас або гільзу.

Завдання 6. Прочитайте й перекладіть український текст (Текст 6у) китайською та англійською мовами за схемою:

А. Виявіть функціональний стиль тексту (науково-технічний, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, наукова проза, суспільно-побутовий) та поясніть стильові маркери;

Б. Прокоментуйте його стратегічні та тактичні детермінанти;

В. Визначте і з'ясуйте всі проблемні питання на екстралінгвістичному (культурологічна компонента, фоновий підтекст і т. ін.) та лінгвістичному (терміносистема, фразеологічні словосполучення, граматичні звороти, стилістичні засоби оформлення змісту тексту оригіналу) рівнях;

Г. Визначте стратегію і тактики перекладу автентичного тексту, оберіть засоби відтворення денотативного та конотативного смислу тексту оригіналу;

Д. Репрезентуйте чорновий варіант перекладу;

Е. Ретельно порівняйте кожне речення оригіналу з його перекладом, відредагуйте перекладацькі помилки, внесіть уточнення (у разі необхідності) в текст перекладу;

Ж. Надайте відкорегований фінальний варіант перекладу.

З.* Складіть глосарій за текстом.

ТЕКСТ 6у

ЩО Я МОЖУ ЗРОБИТИ ДЛЯ РІДНОЇ МОВИ?

Не думаю, що є на світі ще один такий народ, як наш, що вагається, якою мовою йому спілкуватися. Коли замислююсь над цим, стає боляче і страшно. Боляче, бо зневажаємо свою власну мову, до того ж одну з наймилозвучніших у світі.

Хочеться вірити, що українська мова стане державною не лише на папері, що ми не зрідка, а завжди чутимемо її на вулиці, спілкуватимемося нею, думатимемо по-українськи. Поки не прийде до нас усвідомлення необхідності рідної мови, доти не зможемо ми в повній мірі вважати себе великою європейською державою. Прикро, що наші співвітчизники повсякчас пікетують, відстоюючи інтереси російської мови. Ніхто не забороняє народам, які

проживають на українській території, розвивати національні мови. Але не слід забувати про необхідність вивчення державної мови.

Не можна не погодитись зі словами Володимира Сосюри, а любити Україну – це значить любити її мову, її культуру, її традиції. Любити свою Вітчизну – це значить усвідомлювати себе часточкою великого народу. Російський письменник М. Пришвін писав: «Я» можна сказати тільки рідною мовою».

Мені і моїм ровесникам треба навчитись поважати рідну мову, не соромитись її, бо це мова наших матерів. Освіта, наука, мистецтво, театр, побутова культура пов'язані з мовою. Обмежене спілкування рідною мовою призводить до обмеження культури. Рівність українського слова серед світових мов виборювали видатні діячі культури, які добре розуміли, що без мови немає народу.

Краще оволодіння мовою досягається завдяки вивченню літератури та історії. У той же час мова – це не тільки засіб спілкування, а й бездонна криниця, яка містить інформацію про світ, насамперед про свій народ. Перед нашим поколінням стоїть завдання повернути українській мові престиж і рівноправність не на папері, а в житті.

КОМПЛЕКС II**КИТАЄМОВНІ ТЕКСТИ**

Завдання 1. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша китайський текст (Текст 1) українською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу українською мовою.

В. Перекладіть з аркуша китайський текст (Текст 1) російською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу російською мовою.

ТЕКСТ 1**海鸥姑娘**

小海鸥十分漂亮，她特别爱美。

早晨，小海鸥拍打着翅膀飞到大海上。大海是小海鸥的镜子，她每天都到这儿来梳洗打扮。

小海鸥对着这面镜子瞧啊，照啊，她一会儿扭动身躯，一会儿梳理羽毛，自以为是天底下最美的姑娘。

正在小海鸥十分得意的时候，几句刺耳的话从海岸的岩石那边儿飞过来：“臭美：臭美：”造燕窝的小雨燕七嘴八舌地议论，“不劳动，没人喜欢你！”

“哼，你们嫉妒我！”小海鸥不服地扭过身子，继续照镜子。

中午，小海鸥飞到海礁上，啄食岸边晾晒的鱼虾。突然，海燕跑过来说：“懒家伙，不许吃，那是我们捕的鱼虾！”

小海鸥坐在岸边的礁石上哭了，哭得好伤心哟！镜子里的她一点儿也不美。

大海妈妈对她说：“劳动，是最高尚的美德，你为什么不和他们一起劳动呢？”

小海鸥点了点头。

后来，海鸟劳动者的队伍里又多了一只美丽的海鸟，她就是小海鸥。

Завдання 2. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша китайський текст (Текст 2) українською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу українською мовою.

В. Перекладіть з аркуша китайський текст (Текст 2) російською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу російською мовою.

ТЕКСТ 2

激光多丝分布随介质和微透镜阵列相对位置的变化

实验中使用的激光器是商用掺钛蓝宝石飞秒激光放大系 (Libra, Coherent Inc.)，其重复频率 1kHz、输出脉宽 50fs、中心波长 800nm，实验光路示意图如图 1 所示。实验中使用的激光最大脉冲能量为 480μJ，经直径为 11mm 的小孔光阑后入射在焦距为 218.3mm 的微透镜阵列上（微透镜阵列结构示意图见虚框插图），然后，进入长度为 20mm 的熔融石英块并在其中形成等离子体细丝，成丝后的横截面强度分布由透镜 L 成像在白屏上，其中透镜 L 的焦距为 50.8mm，白屏距离微透镜阵列 5.02m。沿激光传输方向移动 L，可观测到介质内不同位置处的成丝情况。实验中，熔融石英块放置在平移台上，通过调节石英与微透镜阵列之间的相对位置，研究不同距离下飞秒激光在石英中成丝的排布情况。另外，通过在光路中分别加入 BBO 晶体、衰减片及四分之一波片，改变入射激光的波长、能量和偏振态，研究这些物理量对激光成丝情况的影响。

将熔融石英块放置在微透镜的聚焦区域内时，得到的典型多丝分布如图 2 所示，其中(a)和(b)分别为中心波长 800nm 和 400nm 的飞秒激光在白屏上形成的激光细丝图像。由于激光光束强度为高斯分布，中心区域的激光强度大，边缘较弱，只能在微透镜中心部位的每个小透镜内形成细丝。

Завдання 3. Переклад з аркуша.

A. Перекладіть з аркуша китайський текст (Текст 3) українською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу українською мовою.

В. Перекладіть з аркуша китайський текст (Текст 3) російською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу російською мовою.

ТЕКСТ 3

亲爱的用户！

我们写这封信给你，可以帮助你你的假期，我们在夏季的工作有趣和有用的信息。

为了不打断你的假期，并节省您的时间就不用担心不支付有线电视服务，以避免夏季和重新支付连接期间的债务，你可以做一个临时牌照费，指定的机遇量你（2，3 或 4 个月）在一排“支付了不同数量的。”

有一个伟大的节日！

3 尊重和希望的富有成效的合作 - 管理 KTM

管理和业务的波尔塔瓦学苑总监

卓越的塞瓦斯托波尔州立中心的同事和国有企业，机构和组织的管理人
员，邀请有兴趣。塞瓦斯托波尔，不同基础上 - 研讨会，会议，展览等等。

加入宣传资料

3 尊重 - 导演 M. Minenko

国际政策研究中心

254070, G ..海峡。 Voloska, 8/5

联系电话。（044）462-4937

传真：（044）463-5970 电子邮件：办公@ icps.kiev.ua

Завдання 4. Переклад з аркуша.

A. Перекладіть з аркуша китайський текст (Текст 4) українською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу українською мовою.

В. Перекладіть з аркуша китайський текст (Текст 4) російською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу російською мовою.

ТЕКСТ 4

BBC 微纪录片--人生就是戏（精彩预告）

2015 年 6 月 2 日 最后更新时间：17:15

BBC 中文部团队稍早于台湾各地拍摄美丽宝岛，其间纪录了许多有关新移民生活的动人故事；

如这个图辑： 戏梦人生--当越南新住民遇到台湾歌仔戏，即纪实了台湾民间颇为盛行的传统戏曲--歌仔戏班的台前幕后。

我们并将会于近期推出一部“人生就是戏”的微纪录片，现请点选观看预告片。

在七月时，另会推出一系列以多媒体方式呈现的台湾新移民专辑--“越来越*愈台”；敬请密切注意我们的网页及各社交多媒体平台。

Завдання 5. Переклад з аркуша.

A. Перекладіть з аркуша китайський текст (Текст 5) українською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу українською мовою.

В. Перекладіть з аркуша китайський текст (Текст 5) російською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу російською мовою.

ТЕКСТ 5

数字化家庭

数字化家庭是未来智能小区系统的基本单元。所谓“数字化家庭”就是基于家庭内部提供覆盖整个家庭的智能化服务，包括数据通信、家庭娱乐和信息家电控制功能。数字化家庭设计的主要内容是通信功能的实现，包括家庭与外界的通信及家庭内部相关设施之间的通信。从现在的发展来看，外部的通信主要通过宽带接入。internet，而家庭内部的通信，笔者采用目前比较具有竞争力的蓝牙(blueetooth)无线接入技术。传统的数字化家庭采用 pc 进行总体控制，缺乏人性化。笔者根据人工情感的思想设计一种配备多种外部传感器的智能机器人，将此智能机器人视作家庭成员，通过它实现对数字化家庭的控制。本文主要就智能机器人在数字化家庭医疗保健方面的应用进行模型设计，在智能机器人与医疗仪器和控制 pc 的通信采用蓝牙技术。整个系统的成本较低，功能较为全面，扩展应用非常广阔，具有极大的市场潜力。

2 智能机器人的总体设计

2.1 智能机器人的多传感器系统

机器人智能技术中最为重要的相关领域是机器人的多感觉系统和多传感信息的集成与融合[1]，统称为智能系统的硬件和软件部分。视觉、听觉、力觉、触觉等外部传感器和机器人各关节的内部传感器信息融合使用，可使机器人完成实时图像传输、语音识别、景物辨别、定位、自动避障、目标物探测等重要功能；给机器人加上相关的医疗模块(ccd、camera、立体麦克风、图像采集卡等)和专用医疗传感器部件，再加上医疗专家系统就可以实现医疗保健和远程医疗监护功能。智能机器人的多传感器系统框图如图 1 所示。

2.2 智能机器人控制系统

机器人控制系统包含 2 部分：一是上位机，一般采用 pc，它完成机器人的运动轨迹规划、传感器信息融合控制算法、视觉处理、人机接口及远程处理等任务；二是下位机，一般采用多单片机

系统或 dsp 等作为控制器的核心部件，完成电机伺服控制、反馈处理、图像处理、语音识别和通信接口等功能。如果采用多单片机系统作为下位机，每个处理器完成单一任务，通过信息交换和相互协调完成总体系统功能，但其在信号处理能力上明显有所欠缺。

Завдання 6. Переклад з аркуша.

A. Перекладіть з аркуша китайський текст (Текст 6) українською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу українською мовою.

В. Перекладіть з аркуша китайський текст (Текст 6) російською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу російською мовою.

ТЕКСТ 6

我的家

每个人都有一个家，而且每个人都会很爱他自己的家，因此，我也不例外。

家，能给人一种温暖的感觉，能让人充满自信，从失败中振作起来。然而家在任何一个地方都是人们最重要的支柱。

我爱我家有许多的原因，最主要的原因在于我的父母和家庭的环境。"日久生情"这句话说得一点都没错，无论是人还是一样死物，只要你面对的时间一长，就会产生深厚的感情。不知不觉地，我在我家已经生活了十三年了，那里有我最敬爱的父母，最熟悉的环境，还储存了我多年的故事。

在家中，父母亲犹如我的好朋友，每天都说说笑笑地过日子，哪怕是在回家的路上多么的不高兴，只要一踏进家门，我的心就像被松绑一样的轻松、自如。

在我成长的环境中，有令我快乐的一面，也有令我悲伤的一面。在整间屋子里，我最喜爱的就是我的房间，房间里有一张书桌、一张大床、一个书柜，一张梳妆台和一台电脑……我每天在书桌上写作业，在大床上睡觉，有时候累了，就坐在电脑前轻松轻松，让工作多时的大脑松懈下来，有空的时候就翻翻书柜的书。房间里的每一物都是陪伴着我的喜、怒、哀、乐。另一个我熟悉的地方就是我家的小花园。花园里有翠绿的小草，争芬斗艳的鲜花。我还时常在花园里玩耍。我爱我家，爱家里的每一个成员，更爱我家的每一个故事。

家是每个孩子成长的摇篮，是每个孩子栖息的港湾。我就有一个温馨、幸福、和睦的家。我爱我家。

АНГЛОМОВНІ ТЕКСТИ

Завдання 1. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша англійській текст (Текст 1а) українською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу українською мовою.

В. Перекладіть з аркуша англійський текст (Текст 1а) російською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу російською мовою.

ТЕКСТ 1а

Arthur Conan Doyle “The Red Star”

The house of Theodosius, the famous eastern merchant, was in the best part of Constantinople at the Sea Point which is near the church of Saint Demetrius. Here he would entertain in so princely a fashion that even the Emperor Maurice had been known to come privately from the neighbouring Bucoleon palace in order to join in

the revelry. On the night in question, however, which was the fourth of November in the year of our Lord 630, his numerous guests had retired early, and there remained only two intimates, both of them successful merchants like himself, who sat with him over their wine on the marble verandah of his house, whence on the one side they could see the lights of the shipping in the Sea of Marmora, and on the other the beacons which marked out the course of the Bosphorus. Immediately at their feet lay a narrow strait of water, with the low, dark loom of the Asiatic hills beyond. A thin haze hid the heavens, but away to the south a single great red star burned sullenly in the darkness.

The night was cool, the light was soothing, and the three men talked freely, letting their minds drift back into the earlier days when they had staked their capital, and often their lives, on the ventures which had built up their present fortunes. The host spoke of his long journeys in North Africa, the land of the Moors; how he had travelled, keeping the blue sea ever upon his right, until he had passed the ruins of Carthage, and so on and ever on until a great tidal ocean beat upon a yellow strand before him, while on the right he could see the high rock across the waves which marked the Pillars of Hercules. His talk was of dark-skinned bearded men, of lions, and of monstrous serpents. Then Demetrius, the Cilician, an austere man of sixty, told how he also had built up his mighty wealth. He spoke of a journey over the Danube and through the country of the fierce Huns, until he and his friends had found themselves in the mighty forest of Germany, on the shores of the great river which is called the Elbe. His stories were of huge men, sluggish of mind, but murderous in their cups, of sudden midnight broils and nocturnal flights, of villages buried in dense woods, of bloody heathen sacrifices, and of the bears and wolves who haunted the forest paths. So the two elder men capped each other's stories and awoke each other's memories, while Manuel Ducas, the young merchant of gold and ostrich feathers, whose name was already known all over the Levant, sat in silence and listened to their talk. At last, however, they called upon him also for an anecdote, and leaning his cheek upon his elbow, with his eyes fixed upon the great red star which burned in the south, the younger man began to speak...

Завдання 2. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша англійській текст (Текст 2а) українською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу українською мовою.

В. Перекладіть з аркуша англійський текст (Текст 2а) російською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу російською мовою.

ТЕКСТ 2а**ON CROSS-CULTURAL COMMUNICATION: PROFESSIONAL DISCOURSE TRANSLATION**

Introduction. Communication is the exchange of ideas, information, etc. between two or more people. Communication regardless of its kind may happen between people of same culture and language or of different cultures. Each participant may interpret the other's speech according to his/her own cultural conventions and expectations. Cross-cultural communication is also frequently referred to as intercultural communication. Having gone through drastic changes in the course of its development, Translation Studies has adopted the cultural turn which, referring to a specific trend that sought to be the dominant paradigm, initially presented itself as an anti-linguistic paradigm. However, the re-orientation of the discipline in question does not solely consist in the opposition between these two approaches, whereas "it can be seen as part of a cultural turn that was taking place in the humanities generally in the late 1980s and early 1990s, and has altered the shape of many traditional subjects" (Bassnett 2007, p.16, as quoted in Sakellariou 2014). Culture is a set of beliefs, ideas, attitude, customs, behavior, festivals, cuisine and clothes style that differ from country to country. As viewed by the Greek thinker, culture is "everything, in the institution of a society, that goes beyond its ensemblistic-identitary (functional-instrumental) dimension and that the individuals

of this society positively cathect as “value” in the broadest sense of the term: in short the Greeks “paideia”. According to Castoriadis, the values of society are not received externally, nor do they originate from natural deposits. Rather, they are the fruit of a certain society, an indispensable part of its institution, serving ultimate bearings for orientation points for social making/doing and representing. When people of different languages are to communicate, they need a common language for understanding each other. Translation is a reasonable way of communicating in these cases. Translation is one of the major cross-linguistic and cross-cultural practices. We would like to highlight such key issues as equivalence in translation, translation evaluation, and intercultural communication.

Завдання 3. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша англійській текст (Текст 3а) українською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу українською мовою.

В. Перекладіть з аркуша англійський текст (Текст 2а) російською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу російською мовою.

ТЕКСТ 3а

JOINT ORGANIZATION AND STAFF FUNCTIONS

200. INTRODUCTION. Numerous governmental organizations are involved in the implementation of U.S. national security policy. This chapter focuses primarily on the organizations and agencies responsible for the planning and execution of military operations, their organizational structure, and their command relationships.

201. ORGANIZATION FOR NATIONAL SECURITY. Knowledge of relationships between elements of the national security structure is essential to

understanding the role of joint staff organizations. **Figure 2-1** illustrates the principal officials and organizations that make and execute national security decisions.

a. **National Command Authorities (NCA)**

(1) Constitutionally, the ultimate authority and responsibility for the national defense rests with the President.

(2) Since passage of the National Security Act of 1947, the President has used his Secretary of Defense as his **principal assistant** in all matters relating to the Department of Defense. The Secretary is responsible for the effective, efficient, and economical operation of the Department of Defense, and he has statutory authority, direction, and control over the military departments.

(3) The **National Command Authorities (NCA)** are the President **and** Secretary of Defense or persons acting lawfully in their stead. The term NCA is used to signify constitutional authority to direct the Armed Forces in their execution of military action. Both movement of troops and execution of military action must be directed by the NCA; by law, no one else in the chain of command has the authority to take such action except in self-defense.

b. **National Security Council (NSC)**. The National Security Council was established by the National Security Act of 1947 as the principal forum to consider national security issues that require Presidential decision. Its membership now includes only four **statutory members**: the President, the Vice President, the Secretary of State, and the Secretary of Defense. The Chairman of the Joint Chiefs of Staff (CJCS) and the Director of Central Intelligence serve as **statutory advisers** to the NSC. The history of the NSC and its organization are discussed in Chapter 5.

c. **Department of Defense (DOD)**

(2) The creation of a single executive department responsible for national defense was marked by indecision and, from some circles, open hostility. But World War II and its aftermath furnished the necessary impetus for unification of the military departments under a single cabinet-level secretary. Anticipating the needs of a peacetime military organization, an indepth review by Congressional, executive, and military groups began even before the end of the war. Overwhelmingly, the

studies were influenced by parochial Service interests reflecting the opinions of experienced wartime military and civilian leaders with vastly different views of the postwar era. Issues that dominated the search for a consensus included retention of air power in the Navy, maintenance of a separate Marine Corps, and the form and substance of the new military department of the Air Force.

Завдання 4. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша англійській текст (Текст 4а) українською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу українською мовою.

В. Перекладіть з аркуша англійський текст (Текст 2а) російською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу російською мовою.

ТЕКСТ 4а

Culture in Italy

When it comes to culture and the arts, there is not a field in which Italy has not exercised a profound influence. From music to literature, from architecture to visual arts and sculpture, from medicine to natural sciences and technology, the history of Italy has shown the weight of the country in each of these fields.\

Italy may be fighting against political instability, lack of employment and the rising of the brain drain phenomenon, but the cultural wealth of the country is still alive and very much kicking, waiting to be discovered and appreciated; sadly, it is often Italians themselves who ignore the amazing beauty of their country and the extraordinary cultural relevance it has had since the very inception of western civilization.

The articles collected in this section will present cultural and artistic subjects, some very well known, others less so, all intrinsically tied with Italy. The

country's relevance in the development of artistic movements, as its role in the general establishment of socio cultural habits around the world will be presented, discussed and, hopefully, will make you feel like to come visiting us very soon.

Of course, it is not only of learned culture we want to talk: popular Italian culture is especially important for all those who have Italian ancestry, and may have become familiar with habits, fashions and traditions from the old country by listening and watching their own parents and grandparents while they were children: how essential it is, to find comfort and strenght in one's roots and how pleasant the discovery of these roots can be! This section of our site can help you doing just that, find out a bit more about the heritage you are part of, or just like, even if there is not a single drop of Italian blood in your veins: you may also be able, by getting in touch with people in our forum, to interact with likeminded people and the authors.

Завдання 5. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша англійській текст (Текст 5а) українською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу українською мовою.

В. Перекладіть з аркуша англійський текст (Текст 2а) російською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу російською мовою.

ТЕКСТ 5а

Monsoon Floods in Myanmar

Sentinel-1A's radar scanned the disaster area on August 11, 2015, as a result of an emergency activation opened by the Copernicus Emergency Management Service (EMS) to the Rapid Emergency Activation for Copernicus Tasking

(REACT) service, managed by ESA. The images have been used by EMS to map the affected area and derive a clearer picture of the flood.

These images were compared to others captured by Landsat-8 on March 5, 2015. One of the resulting maps clearly shows the extent of the flood around the small town of Monyo. More than 278,100 hectares of farmland have been damaged throughout the entire country. Special equipment and seeds are needed for farmers to replant.

While the water has receded in some areas, many roads and bridges were destroyed in the worst affected states and regions. Transportation remains a challenge for continuing assessments and delivering assistance. Residents raced to build sandbag defenses along the Irrawaddy River, in the country's southwest, as floodwaters raised the powerful waterway. Dozens of villages are being swamped as the waters drain from further north. REACT handles requests from Copernicus users for Earth observation data over disaster areas to be acquired and delivered as soon as possible.

Sentinel-1A was the first satellite launched for Europe's Copernicus programme, in April 2014. Its radar can see through clouds and in the dark, which is particularly useful for mapping floods because they are usually accompanied by cloudy conditions.

Завдання 6. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша англійській текст (Текст 6а) українською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу українською мовою.

В. Перекладіть з аркуша англійський текст (Текст 2а) російською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу російською мовою.

TEKCT 6a
DIALOGUE

- Naomi:** Did you read that article in today's *Independent*, saying women should give up work to become housewives?
- Polly:** Yes, but that's such a middle-class idea. Most couples these days can't live on one salary.
- Matt:** They can. They just choose not to.
- Polly:** No, they don't. We couldn't live on your salary, Matt.
- Matt:** Yes, we could.
- Naomi:** Well, that's not the point. If women give up their careers to stay at home and look after the family, what do they do if things go wrong and they end up getting divorced? They're too old to start training for a job.
- Matt:** Well, um, they usually get half the husband's money so they don't have to work.
- Polly:** They do.
- Naomi:** No, women staying at home isn't the answer, Matt. Men should help round the house more.
- Polly:** Speaking of which, have you read this? *Why Men Lie and Women Cry*.
- Naomi:** No. Any good?
- Matt:** It's not bad.
- Polly:** You haven't read it, have you?
- Matt:** I have read it actually.
- Naomi:** I bet you didn't agree with any of it.
- Matt:** You're wrong, I did agree with it. Well, um, some of it anyway.
- Naomi:** I am surprised. Didn't think men read things like that.
- Matt:** Ooh, that's a bit sexist, Naomi.
- Naomi:** It isn't sexist, it's a fact. You know, men don't usually read that

stuff.

Matt: Well, I did. Basically it says that when we ... if men and women want to live together successfully, they need to understand each other better. Not rocket science, is it?

Naomi: Understand what?

Polly: Oh, you know, um, things like how men drive women crazy.

Naomi: How?

Polly: Well, er, problem-solving for one. Apparently men like to, um, sort out their own problems. They only talk about problems when they want solutions. You know what women are like, we talk about our problems over and over again. We just want sympathy, but men think they have to give us solutions, and when we don't respond to their solutions they stop listening. Men do that all the time.

Matt: No, we don't.

Polly: Of course you do, it's classic!

УКРАЇНОМОВНІ ТЕКСТИ

Завдання 1. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша українській текст (Текст 1у) китайською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу китайською мовою.

В. Перекладіть з аркуша український текст (Текст 1у) англійською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу англійською мовою.

ТЕКСТ 1у***Українські народні казки. Розум та щастя***

Ішли собі десь розум та щастя та й засперечались, Розум каже, що він сильніший, а щастя — що воно. Сперечались вони, сперечались та й розійшлись. Щастя пішло у ліс, а розум пішов та одному хлопчикові і вліз у голову. От віддає батько того хлопчика у шевці. Побув він у шевцях з тиждень — уже всьому й навчився.

— Оддайте, — каже, — тату, ще чому другому вчитись.

Віддав його батько у кравці, він і там чи побув з тиждень, уже зумів і покроїти, і пошити. Тоді віддав його батько вчитись ще годинники робити. Він і того щось скоро навчився.

От раз той його хазяїн відїжджає — а він вже на жалуванні служив — та й наказує хлопцеві, щоб він, поки той вернеться, зробив стільки там годинників, а що зостанеться припасу, то, як схоче, то і собі зробить. От він як заходився, живо поробив, ще й собі вигadaв, та такий утнув, що у двадцять п'ять років тільки раз і заводиться, та як завів, то і ключик туди усередину заховав і зачинив там.

Приїхав ось хазяїн — усе пороблено, він забрав ті годинники та й повіз десь на ярмарок, і його з собою узяв. Той же хазяїн свої годинники розпродав то панам, то іншим людям, а той хлопець свій продав самому цареві, та як забрав гроші, то й пішов десь аж за границю.

Завдання 2. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша українській текст (Текст 2у) китайською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу китайською мовою.

В. Перекладіть з аркуша український текст (Текст 2у) англійською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу англійською мовою.

ТЕКСТ 2у

Ф. С. БАЦЕВИЧ. ЛІНГВІСТИЧНА ПРАГМАТИКА: СПРОБА ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМНОГО ПОЛЯ І ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ОДИНИЦІ

У статті розглядаються проблеми організації лінгвістичної прагматики як нового напрямку досліджень живої природної мови, а також специфіки її термінологічного апарату. Вважається доцільним поділ лінгвістичної прагматики на мікро-, макро- і мегапрагматику, а також прагматику комунікативних невдач зі своїми класами термінів.

Ключові слова: сучасна лінгвістика, лінгвістична прагматика, дискурс, мовленнєвий акт, мікропрагматика, макропрагматика, мегапрагматика, комунікативний смисл.

У структурі сучасної функціонально-комунікативної, антропо- і когнітивно зорієнтованої науки про мову лінгвістична прагматика (лінгвопрагматика, праг- малінгвістика) посідає особливе місце, будучи одним із найдинамічніших напрямів її розвитку. Кількість праць, присвячених проблемам прагматики мови, мовлення і спілкування, з кожним роком зростає: видаються спеціальні журнали, існують періодичні й неперіодичні видання, створюються огляди літератури / усе частіше з'являються підручники і хрестоматії, а також спеціальні словники термінів лінгвістичної прагматики тощо. Сучасна лінгвістична прагматика тісно пов'язана з філософією мови, соціолінгвістикою, психолінгвістикою, теорією мовленнєвих актів, функціональним синтаксисом, лінгвістикою тексту, дискурсивним аналізом, конверсаційним аналізом, етнографією мовлення, когнітивною лінгвістикою, дослідженнями у сфері штучного інтелекту, комунікативною лінгвістикою та деякими іншими напрямками сучасної науки про мову.

Аналіз спеціальної літератури засвідчує, що сучасна лінгвістична прагматика постає як сфера знань з нечітко окресленим проблемним полем,

невизначеною оперативною дослідницькою одиницею, несформованими методами, методиками і прийомами аналізу і неопрацьованою метамовою опису своїх об'єктів. Як зазначає, наприклад, Л. П. Рижова, «прагматика ще не стала наукою справді впорядкованою і, тим більше, достатньо описаною. Ще не досягнуто взаєморозуміння між дослідниками стосовно її меж, гіпотез і навіть термінології. Ведуться дискусії про те, чи є прагматика наукою внутрішньо цілісною, єдиною, чи існує декілька прагматик, що являють собою різні наукові дисципліни з різними методами дослідження мовної дійсності». Зокрема, дослідники говорять про існування соціопрагматики, яка вивчає соціальні й культурні умови використання мовних засобів для виконання певних функцій, контрастивної прагматики, яка досліджує вияви прагматичного чинника, насамперед функції і побудову мовленнєвих актів, у різних мовах, міжкультурної прагматики, предметом дослідження якої є подібність, відмінність і варіативність у вираженні прагматичних значень у різних культурах в їх зумовленості культурними цінностями й уявленнями, інтермовної прагматики, що вивчає особливості формування прагматичної компетенції в процесі вивчення іноземної мови, історичної прагматики, яка досліджує мовні явища в межах мовленнєвого акту (тексту, дискурсу, мовленнєвого жанру) з позицій виявлення намірів адресанта в діяхронії та деякі інші різновиди прагматичного підходу до мови...

Завдання 3. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша українській текст (Текст 3у) китайською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу китайською мовою.

В. Перекладіть з аркуша український текст (Текст 3у) англійською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу англійською мовою.

ТЕКСТ 3у

I. Шановний абоненте!

Звертаємося до Вас із цікавою і корисною інформацією, яка могла б сприяти Вашій відпустці та нашій роботі в літній період.

Щоб не переривати власний відпочинок і заощадити час, щоб не турбуватися про несплату за послуги кабельного телебачення, уникнути заборгованості протягом літа та повторного платного підключення, Ви можете оформити попередню абонплату, вказавши можливу для Вас суму (за 2, 3 або 4 місяці) в рядку "Сплачено іншу суму".

Бажаємо Вам чудового відпочинку!

З повагою та сподіванням на плідну співпрацю

Адміністрація КТМ

II. Директорові Полтавського ліцею менеджменту і бізнесу.

Одеський Центр підвищення кваліфікації державних службовців і керівників державних підприємств, установ й організацій запрошує до проведення у м. Севастополі на базі Центру різноманітних заходів – семінарів, нарад, виставок тощо.

Рекламні матеріали додаються.

З повагою

директор М. Миненко

МІЖНАРОДНИЙ ЦЕНТР ПЕРСПЕКТИВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

254070, м. Київ, вул. Волоська, 8/5

Тел. (044) 462-4937

Факс: (044) 463-5970 E-mail: office @ icps.kiev.ua

Завдання 4. Переклад з аркуша.

A. Перекладіть з аркуша українській текст (Текст 4у) китайською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу китайською мовою.

В. Перекладіть з аркуша український текст (Текст 4у) англійською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу англійською мовою.

ТЕКСТ 4у

НБУ: Початок поетапного ослаблення адміністративних обмежень

Стабілізація ситуації на фінансовому ринку дозволяє Національному банку України розпочати поетапне ослаблення адміністративних обмежень, повідомила глава НБУ Валерія Гонтарева на зустрічі з банкірами у вівторок.

«Оголошено про початок поетапної лібералізації ринку й ослабленні деяких адміністративних обмежень», – йдеться в прес-релізі Нацбанку за підсумками зустрічі. Водночас у повідомленні відсутні додаткова інформація про те, які обмеження будуть переглянуті. «Будуть внесені зміни до постанови правління НБУ №160 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному і валютному ринках України», яка буде опублікована найближчим часом», – анонсувала прес-служба центробанку.

Вона зазначила, що представники банківської спільноти погодилися, що ситуація на грошово-кредитному ринку, в тому числі його валютному сегменті, демонструє ознаки стабілізації, а також підтвердили готовність системи загалом до впровадження заходів з лібералізації.

На зустрічі глава Нацбанку Валерія Гонтарева повідомила, що з початку року регулятор викупив на ринку понад 1,1 млрд, поповнивши чисті валютні резерви більш ніж на \$700 млн.

«Зараз як на готівковому, так і на міжбанківському ринку спостерігається перевищення пропозиції іноземної валюти над її попитом. Крім того, протягом останнього місяця зафіксовано значний приріст депозитної бази банків у національній валюті... Ми бачимо, що ситуація на валютному і депозитному ринках стабілізувалася, тому виходимо на ринок з конкретними заходами щодо

його лібералізації», – сказала Гонтарева.

Раніше банкіри – учасники зустрічі повідомили, що, ймовірно, НБУ 3 червня збільшить обсяг видачі готівкових коштів у національній валюті за депозитними рахунками клієнтів зі 150 тис. грн до 300 тис. грн на добу, проте продовжить всі валютні обмеження до 3 вересня. Очікується також, що юрособам дозволять купувати валюту, якщо у них на валютних рахунках еквівалент до \$25 тис., тоді як сьогодні ліміт – \$10 тис.

Завдання 5. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша українській текст (Текст 5у) китайською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу китайською мовою.

В. Перекладіть з аркуша український текст (Текст 5у) англійською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу англійською мовою.

ТЕКСТ 5у

Опозитний двигун внутрішнього згоряння

Опозитний двигун внутрішнього згоряння «еволюціонував» від V-образного і став його своєрідним технологічним удосконаленням, як і V-образний мотор в свою чергу, став продовженням рядного. Початком своєрідної кар'єри опозитного силової установки можна вважати 30-ті роки нашого століття. Тоді інженери Volkswagen почали проводити розробки пов'язані з модернізацією як рядних так і V-подібних двигунів. В результаті одного з дослідів інженери розвели два ряди поршнів V-образного мотора на 180 градусів, отримавши новий вид ДВС. Головною відмінністю та особливістю «опозитника» є розташування його поршнів протилежно один одному в горизонтальній площині. У такому двигуні встановлюю 4 розподільного вала, по 2 з кожної сторони, а газорозподільний механізм тут

розташовується вертикально. Така конструкція двигуна дозволила вирішити головну проблему V-образних двигунів — дисбаланс і як наслідок вібрації, що викликають дискомфорт при їзді. Перший серійний автомобіль випускався з опозитним двигуном був Volkswagen Beetle, а з 60-х років велику ставку на такі двигуни зробила компанія Subaru. Опозитное розташування циліндрів такого ДВС має масу переваг: по-перше, низький центр ваги автомобіля, що значно вплинуло на стійкість автомобілів при проходженні поворотів. Із-за специфіки розташування поршнів двигун як би «розпластаний» в підкапотному просторі, що зменшує крен автомобіля. По-друге, двигун отримав хорошу збалансовану роботу за рахунок працюючих один від одного поршнів, які є противагою, створюючи необхідний баланс. На думку фахівців, краще «опозитника» врівноважена тільки рядна «шістка». У третіх, опозитний двигун має дуже великий моторесурс, деякі виробники дають гарантію на кілька сотень тисяч пробігу. На мій погляд недолік тільки один — з-за особливостей конструкції «опозитник» дуже дорогий в обслуговуванні, чого варто тільки заміна свічок! Та й виробництво двигуна дуже дороге, що пізніше і позначається на цінніку.

Завдання 6. Переклад з аркуша.

А. Перекладіть з аркуша українській текст (Текст 6у) китайською мовою.

Б. Надайте анотований переклад тексту оригіналу китайською мовою.

В. Перекладіть з аркуша український текст (Текст 6у) англійською мовою.

Г. Надайте анотований переклад тексту оригіналу англійською мовою.

ТЕКСТ 6у

Яку сім'ю я сподіваюся мати в майбутньому

Час плине так швидко, що ми не помітимо, як щасливе та безтурботне дитинство залишиться позаду, а попереду нас уже чекає складне та важке

доросле життя. Ми закінчимо середню школу, отримаємо професію у вищих навчальних закладах, підемо працювати.

Я помітив, що останнім часом, на жаль, все більше культивується ідеологія дорослого життя як суцільної кар'єри, постійне прагнення піднятися вище по соціальних сходах. Уже в школі педагоги основний упор роблять на опрацювання, оволодіння науками, що допоможуть отримати гідну професію. Але, на жаль, вони абсолютно забувають про інші аспекти дорослого життя, адже нинішні школярі в майбутньому стануть не лише досвідченими професіоналами своєї справи, що, безумовно, дуже важливо, але й почнуть колись будувати власну сім'ю, стануть батьками.

Дуже прикро, але для цієї ролі вони абсолютно не підготовлені, адже цьому не приділяється майже ніякої уваги. Дорослі роблять вигляд, що немає ніякої потреби для приділення уваги цій проблемі.

Бути дорослими – це важко і відповідально. Адже від наших кроків у житті залежить, яке майбутнє чекає нас попереду.

Я хочу мати міцну й люблячу родину. Кажуть, що в наш час високих технологій та швидкого розвитку цивілізації прості людські почуття відходять на другий план, стаючи ніби зайвими. Але це абсолютно не так. Я переконаний, що щаслива в родині людина може зробити набагато більше, ніж нещасна й самотня.

Наші діти мають рости в міцному шлюбі, в оточенні суцільної ніжності й любові, у родині, де панують повага й спокій. Лише за таких умов вони виростуть повноцінними громадянами своєї країни і зможуть створити свою власну, не менш міцну й щасливу сім'ю.

Це не лише моє бажання, це мій високий обов'язок перед своєю країною. І я з радістю готовий його виконати.

КОМПЛЕКС III

КИТАЄМОВНІ ТЕКСТИ

Завдання 1. Прослухайте автентичний текст (Текст 1) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (китайського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з китайської мови українською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з китайської мови російською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального китайського тексту українською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального китайського тексту російською мовою.

ТЕКСТ 1

孟姜女哭长城

秦朝时候，有个善良美丽的女子，名叫孟姜女。一天，她正在自家的院子里做家务，突然发现葡萄架下藏了一个人，吓了她一大跳，正要叫喊，只见那个人连连摆手，恳求道：“别喊别喊，救救我吧！我叫范喜良，是来逃难的。”原来这时秦始皇为了造长城，正到处抓人做劳工，已经饿死、累死了不知多少人！孟姜女把范喜良救了下来，见他知书达理，眉清目秀，对他产生了爱慕之情，而范喜良也喜欢上了孟姜女。他俩儿心心相印，征得了父母的同意后，就准备结为夫妻。

成亲那天，孟家张灯结彩，宾客满堂，一派喜气洋洋的情景。眼看天快黑了，喝喜酒的人也都渐渐散了，新郎新娘正要入洞房，忽然只听见鸡飞狗

叫，随后闯进来一队恶狠狠的官兵，不容分说，用铁链一锁，硬把范喜良抓到长城去做工了。好端端的喜事变成了一场空，孟姜女悲愤交加，日夜思念着丈夫。她想：我与其坐在家里干着急，还不如自己到长城去找他。对！就这么办！孟姜女立刻收拾收拾行装，上路了。

一路上，也不知经历了多少风霜雨雪，跋涉过多少险山恶水，孟姜女没有喊过一声苦，没有掉过一滴泪，终于，凭着顽强的毅力，凭着对丈夫深深的爱，她到达了长城。这时的长城已经是由一个个工地组成的一道很长很长的城墙了，孟姜女一个工地一个工地地找过来，却始终不见丈夫的踪影。最后，她鼓起勇气，向一队正要上工的民工询问：“你们这儿有个范喜良吗？”民工说：“有这么个人，新来的。”孟姜女一听，甭提多开心了！她连忙再问：“他在哪儿呢？”民工说：“已经死了，尸首都已经填了城脚了！”

猛地听到这个噩耗，真好似晴天霹雳一般，孟姜女只觉眼前一黑，一阵心酸，大哭起来。整整哭了三天三夜，哭得天昏地暗，连天地都感动了。天越来越阴沉，风越来越猛烈，只听“哗啦”一声，一段长城被哭倒了，露出来的正是范喜良的尸首，孟姜女的眼泪滴在了他血肉模糊的脸上。她终于见到了自己心爱的丈夫，但他却再也看不到她了，因为他已经被残暴的秦始皇害死了。

Завдання 2. Прослухайте автентичний текст (Текст 2) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (китайського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з китайської мови українською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з китайської мови російською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального китайського тексту українською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального китайського тексту російською мовою.

ТЕКСТ 2

短波激光的衍射图像

为了进一步研究石英介质与微透镜阵列之间的距离对飞秒激光多丝影响，将二者之间的相对距离分别调整为 144mm, 164mm 和 180mm 进行实验测量，实验结果如图 4 所示，其中(a)和(b)为 800nm 激光的成丝图像，(c-e)为 400nm 激光的成丝图像，其激光脉冲能量分别为 480μJ 和 110μJ.从图中可以观察到，当石英玻璃与微透镜阵列的相对位置从 $z=144\text{mm}$ 变到 $z=180\text{mm}$ 时，基频光与二次谐波诱导等离子体细丝的分布和数量都发生了很大变化，不同的是二次谐波在每个小透镜内形成的多丝要比基频光成丝更稳定。

为了解释这一现象，我们使用射线追踪软件 Zemax 对 800nm, 400nm 和 248nm 激光衍射图像沿 z 轴的变化进行了分析，并与实验结果对比。设定入射激光为束腰 10mm 的高斯光束，激光束经过微透镜阵列后传输一段距离入射到石英介质表面上，在模拟中不考虑非线性效应。图 5 给出了模拟得到的三种不同波长的激光在传输过程中的衍射图像，每一幅图大小为 $1\times 1\text{mm}$ ，为石英介质入射面处的图像。图(a-e)是微透镜阵列相对于石英介质的距离从 $z=144\text{mm}$ 变化到 $z=180\text{mm}$ 时 800nm 激光衍射图像的演化，图 5(f-j)和图 5(k-o)分别为 400nm 和 248nm 激光在与 800nm 激光情况对应位置的衍射图像。

Завдання 3. Прослухайте автентичний текст (Текст 3) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (китайського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з китайської мови українською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з китайської мови російською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального китайського тексту

українською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального китайського тексту російською мовою.

ТЕКСТ 3

一、“乌克兰南方师范大学孔子学院”事业规划

“乌克兰南方师范大学孔子学院”是以开展汉语教学为主要活动内容的中国语言文化推广机构。“乌克兰南方师范大学孔子学院”将信守“一个中国”政策，维护中华人民共和国的独立和统一，遵守乌克兰的法律和法规，接受乌克兰政府的监督，不参与任何与所在国政治、宗教、种族有关的活动。

乌克兰南方师范大学孔子学院将在汉办的授权及监管下开展以下有关活动。

1.1 对乌克兰敖德萨地区的大中小学在校师生、以及希望学习汉语的社会人士提供汉语及中国文化的教学和指导服务。

1.2 面向在校师生，敖德萨各界人士开展有关中国历史、文化、思想、政治经济、现代社会介绍等与中国语言文化相关的宣传活动。

1.3 为大中小学及其他机构中担任汉语教学及中国语言文化研究的工作人员，提供相关教学理论及教学方法的培训。

1.4 开展多媒体汉语教学课程及其它汉语学习课程。

1.5 举办汉语水平考试（HSK），汉语教学能力认定考试，汉语讲演比赛。

1.6 为计划以中国为留学目的地的本地居民，并提供相应的指导和咨询服务。

1.7 开展中国语言文化研究。

1.8 翻译并出版有益于中国语言文化普及的书籍。

1.9 放映中国电影。

1.10 提供借阅有关中国语言文化普及的汉语图书。

1.11 促进乌中两国学生之间的体育和文化交流。

1.12 除开展上述符合孔子学院宗旨的各项活动外，还将开展其他涉及中国语言文化及相关的交流项目，以及其他经孔子学院总部授权或委托开展的活动。

Завдання 4. Прослухайте автентичний текст (Текст 4) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (китайського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з китайської мови українською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з китайської мови російською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального китайського тексту українською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального китайського тексту російською мовою.

ТЕКСТ 4

研究：坐办公室的应每天站着办公 4 小时

一项新的研究呼吁应该发动一场办公室革命，让员工使用坐站两用办公桌，改变坐着不动的状态。

由英格兰公共健康机构委托的一项研究说，办公室职员每天至少应该站立 2 个小时，最理想的应该逐渐增加到站立 4 小时。这是为了避免坐着不动带来的可能的健康隐患。

过长时间坐着不动对健康有害已经是共识。但这个研究第一次为英国坐办公室的职员提供了一个量化的站立时间目标。研究报告的作者来自英国、美

国和澳大利亚。他们呼吁发起一场办公室革命，提供坐/站两用办公桌以及站立和走动的工作环境。报告还建议对设施进行改变。

比如，将厕所挪到离办公室更远的地方。职员可以在电脑上装闹钟或佩带移动检测装置以便提醒他们起来活动活动。

Завдання 5. Прослухайте автентичний текст (Текст 5) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (китайського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з китайської мови українською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з китайської мови російською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального китайського тексту українською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального китайського тексту російською мовою.

ТЕКСТ 5

农业机械人的研究现状及发展

农业机器人是指在农业中能模仿人的某种活动，具备特定生产技术功能的自动化机械。农业机器人是用于农业生产的特种机器人，是一种新型多功能农业机械。可以代替人的繁重劳动或在人所不能适应的环境下代替人的工作。农业机械人的问世，是现代农业机械发展的结果，是机器人技术和自动化技术发展的产物。

农业机械人的出现和应用，改变了传统的农业劳动方式，促进了现代农业的发展。在农业中机器人已在果树接枝、测定水果品质、果品采收分级、秧苗栽插等多种技术环节中进行试验或开发应用。为了实现无人耕种研究人员利

用全球定位系统确定方位采用搭载了计算机的装置进行遥控。

农业机器人的特点（相比较工业机器人）如下：

（1）农业机器人作业对象的娇嫩性生物具有软弱易伤的特性，必须细心轻柔地对待和处理。且其种类繁多，形状复杂，在三维空间里的生长发育程度不一，相互差异很大。

（2）农业机器人的作业环境的非结构性由于农业作物随着时间和空间的不同而变化，机器人的工作环境是变化的、未知的，是开放性的环境。作物生长环境除受园地、倾斜度等地形条件的约束外，还直接受季节、大气和时间等自然条件的影响。

这就要求生物农业机器人不仅要具有与生物体柔性相对应的处理能力，而且还要能够顺应变化无常的自然环境。要求农业机器人在视觉、知识推理和判断力等方面具有相当的智能。

Завдання 6. Прослухайте автентичний текст (Текст 6) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (китайського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з китайської мови українською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з китайської мови російською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального китайського тексту українською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального китайського тексту російською мовою.

ТЕКСТ 6

寒假趣事

我想评论一下日月如梭，光阴似箭。转眼间，二十天的寒假已经过去，新的学期就要来临。在这个寒假里，有似星星的趣事铭记在我心中，抹不抹不掉。liuxue86.com 其中，我觉得最有趣的事就是和表哥一起放爆竹。

- 其实，我几年前还不敢放。而是在九岁那年，大部分像我一样大的小孩都玩起爆竹来，我不能落后，自己壮壮胆子，开始放起来。放了挺好玩，所以每到寒假我最喜欢放爆竹。

- 寒假的一天，我来到表哥家。刚到他家，表哥就在门口等着我，他拉着我来到他家后院里。我一看，惊呆了。他家院子里的田地里，有一个用泥巴做的军人打仗的基地，旁边还挖了一个小池塘，里面加满了水，水里还有一个小潜水艇，陆地上还有坦克、飞机和小人。表哥对我说，我们要用各种爆竹来炸它们，直到它们全军覆灭为止。我们先炸陆地上的。我们先用普通的爆竹来炸它们。炸了十来分钟，才倒了两三个，看来这种爆竹的杀伤力不强。我们又换了一种威力强点的来炸它们，一下子就能炸它个五六个，看来郊果是好的，但是太慢了。我们只好拿出了我们的王牌武器“火导弹”。我们把它放在地上，一点火“火导弹”就飞了出去。只听“啪”的一声，它们就炸倒了一大堆小人，就连坦克都炸得飞起来了。我们只发了五大发，陆地上的小兵全部炸倒了。接下来要炸水里的，潜水艇更是不一般，我们才发了一发“鱼雷炮”，潜水艇就炸坏了，我们胜利了。

- 寒假就在我们的欢呼声中不知不觉中过去了。

АНГЛОМОВНІ ТЕКСТИ

Завдання 1. Прослухайте автентичний текст (Текст 1a) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (англійського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з англійської мови українською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з англійської мови російською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального англійського тексту українською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального англійського тексту російською мовою.

ТЕКСТ 1a

Winter

Marrisa Mayer

Winter's toes had become ice cubes. They were as cold as space. As cold as the dark side of Luna. As cold as – "... security feeds captured him entering the AR-Central med-clinic's sublevels at 23:00 U.T.C...." Thaumaturge Aimery Park spoke with a serene, measured cadence, like a ballad. It was easy to lose track of what he was saying, easy to let all the words blur and conjoin. Winter curled her toes inside her thin-soled shoes, afraid that if they got any colder before this trial was over, they would snap off.

"... was attempting to interfere with one of the shells currently stored..." Snap off. One by one. "... records indicate the shell child is the accused's son, taken on 29 July of last year. He is now fifteen months old."

Winter hid her hands in the folds of her gown. They were shaking again. She was always shaking these days. She squeezed her fingers to hold them still and

pressed the bottoms of her feet into the hard floor. She struggled to bring the throne room into focus before it dissolved.

The throne room, in the central tower of the palace, had the most striking view in the city. From her seat, Winter could see Artemisia Lake mirroring the white palace and the city reaching for the edge of the enormous clear dome that sheltered them from the outside elements – or lack thereof. The throne room itself extended past the walls of the tower, so that when one passed beyond the edge of the mosaic floor, they found themselves on a ledge of clear glass.

Завдання 2. Прослухайте автентичний текст (Текст 2а) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (англійського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з англійської мови українською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з англійської мови російською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального англійського тексту українською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального англійського тексту російською мовою.

ТЕКСТ 2а

Economic Growth in Asia Threatens Environment

Strong economic growth in Asia has lifted millions of people out of poor economic conditions. But some environmental activists say it has also hurt the area's environment. The International Union for Conservation of Nature met in Bangkok, Thailand recently for three days. The group urged Asian countries to work together to

protect the environment. It warned that, if they fail to do so, many plants and animals will become **extinct**.

Asia produces about 40 percent of global economic activity and two thirds of global growth. About 60 percent of the world's population lives in Asia. Experts predict 3.3 billion people will live in Asian cities by 2050. About 1.9 billion live in the urban areas of Asia now.

Asia's economic development has hurt its environment. Experts say more than 1,400 plants and animals in the area are critically endangered. In other words, they could soon no longer exist. About 95 per cent of Southeast Asia's coral reefs are at risk. And, **wetlands** that once covered tens of thousands of kilometers of shorelines are disappearing faster in Asia than anywhere else in the world.

Officials with the International Union for Conservation of Nature say 2015 is a turning point for Asia. The Asia Regional director of the IUCN, Aban Marker Kabraji, says an urgent effort is needed. He says Asian countries need to take the energy that fueled 50 years of economic growth and use it to secure the well-being of both nature and humans.

Завдання 3. Прослухайте автентичний текст (Текст 3а) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (англійського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з англійської мови українською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з англійської мови російською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального англійського тексту українською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального англійського тексту російською мовою.

TEKCT 3a
SPECIFIC PERFORMANCE
Part I

I'd like to tell you something about the remedy of specific performance in Denmark. As you know, specific performance is a remedy requiring a person who's breached a contract to perform specifically what he or she had agreed to do. Danish contract law provides that where one party breaches the contract, the non-breaching party basically has two options: to claim either specific performance or damages. However, while the court *may* order the breaching party to perform under the contract, it only has limited power to enforce this. As a result, the Danish Procedural Code only requires specific performance in a limited number of cases – five types of cases, to be exact.

The whole system works like this: the court must first determine whether an order for specific performance should be granted. Of course, the breaching party can do two things: either comply or not comply with the order. In other words, the defaulting party either takes the action necessary to perform the contract or he doesn't. If he doesn't, the other party can decide to go to the judicial enforcement agent. This judicial enforcement agent is called the *foget* in Denmark. A *foget* is similar to the bailiff in common law. He basically fulfils the functions of a bailiff. The Danish Code of Procedure 17 regulates what the *foget* has to do. This code stipulates that the *foget* can convert the plaintiff's claim into money damages. So, in reality, most claims for which specific performance is granted are converted into money damages.

Part II

... granted are converted into money damages. However, there are five types of cases in which the plaintiff's claim is not converted into money damages and the defendant must actually perform his obligations under the contract in accordance with

the specific performance ordered by the court. Let me briefly tell you what these five cases are.

First of all, there's the case where objects – such as goods which have already been produced – simply need to be handed over to the plaintiff. This also includes where a person is to be put in possession of real estate.

The second type of case is where goods can be procured from a third party. The flogged can allow for a third party to perform, and if the breaching party doesn't pay for this, the flogged can seize his assets.

Third, we have the case when the only act that has to be performed is a signature on a document. All that's needed is the signature: in this case, the flogged can sign for the defendant.

In the fourth type of case, the act to be performed is the transfer of a pledged security. The flogged can seize assets from the breaching party and pass them on to the pledgee.

Finally, we have the fifth case, where breaching party must be restrained from performing certain acts that are harmful to the other party.

So, generally speaking, the flogged will convert a claim of specific performance into money, unless the acts which the defended must perform can be performed by a third party, as in the five specific cases I've just explained to you.

Завдання 4. Прослухайте автентичний текст (Текст 4а) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (англійського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з англійської мови українською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з англійської мови російською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального англійського тексту українською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального англійського тексту російською мовою.

ТЕКСТ 4a

Changing Gene in Plant Could Yield More Crops

Plants have a "biological clock" that tells them when to produce leaves, seeds and other growth. A new study says understanding that clock may help scientists develop crops that can feed a growing population in an increasingly warmer world.

Rob McClung is a scientist at Dartmouth College. He says scientists need to create ways to feed the nearly 10 billion people who will be living on Earth by the middle of the century.

He says estimates show that there will need to be an increase in the world food supply of about 50 to 60 percent in the next thirty-five years.

Scientists hope that understanding how one gene affects a plant's "biological clock" will develop crops with higher yield.

"And we're worried that the things that we've done to increase agricultural productivity may be becoming exhausted."

To find new ways to increase productivity, Mr. McClung examined the biological clocks of plants. He learned that different genes in plants affect the plant's clock.

He published his findings in the Proceedings of the National Academy of Sciences. He says he identified a gene called GIGANTEA in a common species of the plant called field mustard.

He discovered that the speed of the gene's development can affect when the plant produces. Mr. McClung says the gene also affects how the plant deals with extreme cold and high levels of salt.

"We want to be able to predict if you do this to the clock, you will do this to crop yield."

He says he hopes his research will give plant developers a molecular tool they can use to create a plant that can accept a higher level of salt or grow in a colder environment than usual.

Experts say the current growth in the production of the world's major food crops - corn, rice, wheat and soybeans -- will not be enough to feed the 9.5 billion people who will be living on Earth in 2050.

Завдання 5. Прослухайте автентичний текст (Текст 5a) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (англійського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з англійської мови українською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з англійської мови російською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального англійського тексту українською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального англійського тексту російською мовою.

ТЕКСТ 5a

New Tool Maps Buildings' Energy Efficiency

Architects, engineers and building supervisors will soon be able to quickly collect information that once took weeks to measure and process.

Scientists have developed a device to gather information about building interiors – the design and exact measurements of a building. The scientists are with the University of California, Berkeley. Their invention connects to a **backpack** that can be carried on a person's back.

The device requires only one pass through a building to create a three-**dimensional**, or 3D, model of the structure. In other words, the model shows an

object's height, width and depth. The device also is able to collect other valuable information related to the building's energy usage.

An older building may need a new, more efficient heating and cooling system. Experts say the first thing you need to know is the exact shape of all rooms in the building. You have to consider the size and position of heating and cooling equipment, windows and doors. Another consideration is the placement of electrical outlets – the areas where electrically-operated equipment can be connected to the power supply.

Weather experts use a scientific instrument called a barometer to measure pressure in Earth's atmosphere. But the device uses a barometer to estimate height. Instruments called magnetometers act as 3D **compasses**. They gather information about metallic structures.

The University of California scientists say they can create a **virtual** map with an **accuracy** of plus or minus 10 centimeters. They say the device uses a mathematical problem to add surfaces to the walls and floors. This can be used for architectural design or to run tests on energy usage.

Researchers say they are now working to lower the weight of the backpack from 15 to about 10 kilograms. But the price of the device is about \$20,000. Researchers predict the device will be available for loan at a much lower price.

Завдання 6. Прослухайте автентичний текст (Текст 6а) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (англійського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з англійської мови українською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з англійської мови російською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального англійського тексту українською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального англійського тексту російською мовою.

ТЕКСТ 6а

The busy life of a retired man

P = Philippa, T = Thomas

P: How long have you been retired now, Grandpa?

T: Oh, let me see. Uh, it's four years. Yes, I've been retired nearly four years now. I suppose I'm used to it after all this time. But, you know, I worked for Courtauld's for over forty years. Can you believe that? Forty years.

P: One job for forty years. Incredible! I remember when you retired and they gave you that gold watch. Do you like being retired? I'd get bored, I'm sure I would. Don't you get bored?

T: Well, I'm lucky. I've got my health so I can do a lot. I can get out a lot. I've just taken up golf, you know. It's a wonderful sport for an old man like me 'cos it's not really a sport at all, at least not the way your Grandpa plays it! It's just a good excuse since Rover died. I – I miss good old Rover; he and I were great friends... but I don't think I want another dog at my age. I go to the golf club twice a week. I've made some good friends there, you know. Have you met Ted and Marjorie? They're my age. They're a – oh, they're a lovely couple.

P: Er, no.. I don't think I've met them, but didn't you go on holiday with them?

T: Yes, that's right. We went to Wales together last Easter. Oh, and we had a lovely time, lovely time. I do appreciate company since your grandma died... you know I really miss your grandma. 35 years we were married, 35 years and still as much in love as the day we met. She was a wonderful lady, your grandma.

P: Oh, I know that, Grandpa. We all miss her so much. We all loved her so much.

T: So I like to keep busy. I've been on all sorts of special holidays, y'know. Package holidays for senior citizens, and I've done a bit of...

P: Well, I know you went to visit Uncle Keith in Australia. And you've just come back from a cruise round the Caribbean. You're so brown.

T: I know. My world, that was an experience. I loved every minute of it! When you're older I'll tell you about the American widow I met! ...Miriam, she was called. Oh, just a baby of fifty-five, but she seemed to like me.

УКРАЇНОМОВНІ ТЕКСТИ

Завдання 1. Прослухайте автентичний текст (Текст 1у) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення рідного (українського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з української мови китайською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з української мови англійською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального українського тексту китайською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального українського тексту англійською мовою.

ТЕКСТ 1у

М. Коцюбинський «Intermezzo»

Лишилось тільки ще спакуватись... Се було одно з тих незчисленних "треба", які мене так утомили і не давали спати. Дарма, чи те "треба" мале, чи велике, — вагу те має, що кожен раз воно вимагає уваги, що не я їм, а воно мною уже керує. Фактично стаєш невідьником сього многоголового звіра. Хоч на час увільнитись від нього, забути, спочити. Я утомився.

Бо життя безупинно і невблаганно іде на мене, як хвиля на берег. Не тільки власне, а і чуже. А врешті – хіба я знаю, де кінчається власне життя, а чуже починається? Я чую, як чуже існування входить в моє, мов повітря крізь вікна і двері, як води притоків у річку. Я не можу розминутись з людиною. Я не можу бути, самотнім. Признаюсь – заздрю планетам: вони мають свої орбіти, і ніщо не стає їм на їхній дорозі. Тоді як на своїй я скрізь і завжди стрічаю людину.

Так, ти стаєш мені на дорозі і уважаєш, що маєш на мене право. Ти скрізь. Се ти одягла землю в камінь й залізо, се ти через вікна будинків – тисячі чорних ротів – вічно дихаєш смородом. Ти бичуєш святу тишу землі скреготом фабрик, громом коліс, брудниш повітря пилом та димом, ревеш від болю, з радості, злості. Як звірина. Скрізь я стрічаю твій погляд; твої очі, цікаві, жадні, влазять у мене, і сама ти, в твоїй розмаїтості кольорів й форм, застрягаєш в моїй зіниці. Я не можу розминутись з тобою... я не можу бути самотнім... Ти на тільки йдеш поруч зо мною, ти влазиш всередину в мене. Ти кидаєш у моє серце, як до власного сховку, свої страждання і свої болі, розбиті надії і свою розпач. Свою жорстокість і звірячі інстинкти. Весь жах, весь бруд свого існування. Яке тобі діло, що ти мене мучиш? Ти хочеш бути моїм паном, хочеш взяти мене... мої руки, мій розум, мою волю і моє серце... Ти хочеш вискати мене, всю мою кров, як той вампір. І ти се робиш. Я живу не так, як хочу, а як ти мені кажеш в твоїх незліченних "треба", у безконечних "мусиш".

Я утомився.

Мене втомили люди. Мені докучило бути заїздом, де вічно товчуться оті створіння, кричать, метушаться і сміять. Повідчиняти вікна! Провітрить оселю! Викинуть разом із сміттям і тих, що сміять. Нехай увійдуть у хату чистота й спокій.

Хто дасть мені втіху бути самотнім? Смерть?

Сон?

Як я чекав їх часом!

А коли приходив той прекрасний брат смерті і брав мене до себе – люди і там чигали на мене. Вони сплітали своє існування з моїм в химерну сітку, намагались налити мої вуха та моє серце тим, чим самі були повні... Слухай-но, слухай! Ти й тут несеш до мене свої страждання? Своє мерзенство? Моє серце не може більше вмістити. Воно повне ущерть. Дай мені спокій...

Завдання 2. Прослухайте автентичний текст (Текст 2у) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення рідного (українського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з української мови китайською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з української мови англійською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального українського тексту китайською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального українського тексту англійською мовою.

ТЕКСТ 2у

Білково-нуклеїнові взаємодії

ДНК у живих системах постійно взаємодіє з великою кількістю білків. На поверхні ДНК розташовані фосфатні залишки та екзоциклічні групи азотистих основ у жолобках. Саме ці групи й залучаються до контактів з амінокислотними боковими залишками та пептидними групами на поверхні білка. Усі білки, які взаємодіють із ДНК, можна розділити на дві категорії: такі, що зв'язуються з ДНК будь-якої послідовності, і ті, що здійснюють специфічне впізнання певної послідовності пар основ. Білки, котрі здійснюють таке впізнання, як правило, взаємодіють і з будь-якою іншою послідовністю ДНК неспецифічно.

Кілька прикладів структури білково-нуклеїнових комплексів наведено на рис. 1.7. Димер гістонів H3-H4 здійснює неспецифічні електростатичні (іонні) взаємодії з фосфатами ДНК, виконуючи роль в упаковці ДНК у клітинному ядрі, про що йтиметься нижче. Інші білки, зображені на рис. 1.7, виконують роль регуляторів генної активності, специфічно впізнаючи певні ділянки послідовності.

Головною умовою реалізації контактів між ДНК і білком є взаємна підгонка структури взаємодіючих елементів унаслідок відповідних конформаційних перетворень: шляхом певних структурних перебудов (іноді невеликих, іноді досить значних) подвійної спіралі хімічні групи ДНК "підводяться" під контакти з білковими хімічними групами. Тобто для ефективного впізнання необхідна певна конформація подвійної спіралі та/або певні зміни цієї конформації. І те, й інше визначається послідовністю пар основ.

Завдання 3. Прослухайте автентичний текст (Текст 3у) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення рідного (українського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з української мови китайською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з української мови англійською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального українського тексту китайською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального українського тексту англійською мовою.

ТЕКСТ 3у

Конституція України

Стаття 17. Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.

Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України.

Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом.

Збройні Сили України та інші військові формування ніким не можуть бути використані для обмеження прав і свобод громадян або з метою повалення конституційного ладу, усунення органів влади чи перешкоджання їх діяльності.

Держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей.

На території України забороняється створення і функціонування будь-яких збройних формувань, не передбачених законом.

На території України не допускається розташування іноземних військових баз.

Стаття 20. Державними символами України є Державний Прапор України, Державний Герб України і Державний Гімн України.

Державний Прапор України - стяг із двох рівновеликих горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів.

Великий Державний Герб України встановлюється з урахуванням малого Державного Герба України та герба Війська Запорізького законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.

Головним елементом великого Державного Герба України є Знак Княжої Держави Володимира Великого (малий Державний Герб України).

Державний Гімн України - національний гімн на музику М. Вербицького із словами, затвердженими законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.

Опис державних символів України та порядок їх використання встановлюються законом, що приймається не менш як двома третинами від конституційного складу Верховної Ради України.

Столицею України є місто Київ.

Завдання 4. Прослухайте автентичний текст (Текст 4у) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення рідного (українського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з української мови китайською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з української мови англійською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального українського тексту китайською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального українського тексту англійською мовою.

ТЕКСТ 4у

НБУ продовжив основні валютні обмеження на три місяці

Дію антикризових заходів Національного банку України (НБУ), раніше введених постановою правління від 3 березня 2015 року №160 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному і валютному ринках України», буде продовжено на три місяці – до 3 вересня 2015 року,

повідомив заступник голови НБУ Олег Чурій на прес-конференції в Києві в середу.

Водночас він повідомив про наміри регулятора пом'якшити деякі обмеження на грошово-кредитному ринку, зокрема заплановано підвищити ліміт на видання готівкових коштів у національній валюті через каси та банкомати з 150 тис. грн до 300 тис. грн на добу на одного клієнта.

Анонсовані зміни також торкнуться заборони банкам купувати іноземну валюту за дорученням клієнтів-резидентів (крім фізичних осіб), які мають на рахунках у банках кошти в іноземній валюті. Така заборона відтепер стосуватиметься тих клієнтів, які мають на рахунках у банку понад \$25 тис. США (в еквіваленті за офіційним курсом відповідної валюти на дату подання клієнтом заяви про купівлю іноземної валюти), тоді як раніше такий ліміт становив \$10 тис.

Крім того, НБУ планує спростити порядок здійснення контролю уповноваженими банками за операціями резидентів з оплати робіт, послуг, прав інтелектуальної власності шляхом підвищення порогу документального підтвердження відповідності кон'юнктурі ринку контрактних цін на таку операцію з EUR25 тис. до EUR50 тис., внівши зміни до постанови правління Нацбанку від 30 грудня 2003 року №597 «Про переказування коштів у національній та іноземній валюті на користь нерезидентів за певними операціями».

Очікується, що анонсовані зміни буде внесено відповідною постановою правління НБУ, яку опублікують і яка набере чинності найближчими днями.

Завдання 5. Прослухайте автентичний текст (Текст 5у) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення рідного (українського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з української мови китайською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з української мови англійською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального українського тексту китайською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального українського тексту англійською мовою.

ТЕКСТ 5у

Лінії електропередач

Будова повітряних ліній електропередачі може мати різні форми залежно від типу лінії. Каркасом може служити простий дерев'яний стовп, що має одну чи більше поперечок для підтримки проводу.

ЛЕП у кабельному виконанні найчастіше застосовується у населених пунктах та при необхідності перетину таких перешкод, як залізнична колія або автодорога. Високовольтні КЛ прокладаються на глибині понад 0,7 м та складаються з однофазних ізолюваних кабелів при напрузі понад 35 кВ та трифазних – при нижчих напругах. Кожна лінія електропередач фактично є металевим провідником з розподіленими параметрами. Найточнішим представленням лінії є врахування одиничних параметрів, розподілених по всій довжині лінії. Однак практично для рівнів напруги до 330 кВ при довжині до 300 км, що використовуються на сьогодні, достатнім є використання П-подібної схеми заміщення з нерозподіленими параметрами. Фактична похибка при використанні цієї схеми є несуттєвою та фактично не впливає на результат. Зміст фізичних параметрів:

Активний опір – параметр описує опір металевого провідника, з якого виконана лінія. Реактивний опір – величина, що виникає під дією ЕРС

самоіндукції та ЕРС взаємодіючої, що протидіє самоіндукції. Залежить у значній мірі від розташування фаз (прямо пропорційно) та радіусу проводів (обернено пропорційно). Також залежить від матеріалу, що застосовується. Має індуктивний характер. У кабельних ліній менше у 2-3 рази, ніж у повітряних через меншу відстань між провідниками. Активна провідність – величина, що обумовлюється втратами активної енергії через недосконалість ізоляції та на коронний розряд. Фактично може не враховуватись за нормальної вологості в мережах до 110 кВ та за будь-яких умов для мереж напругою менше 35 кВ через незначну величину.

Завдання 6. Прослухайте автентичний текст (Текст 6у) один раз. Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення рідного (українського) мовлення.

А. Група 1. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з української мови китайською мовою.

Б. Група 2. Надайте послідовний (абзацно-фразовий) переклад тексту оригіналу з української мови англійською мовою.

В. Напишіть реферований переклад оригінального українського тексту китайською мовою.

Г. Напишіть реферований переклад оригінального українського тексту англійською мовою.

ТЕКСТ 6у

ЧОЛОВІК І ЖІНКА У СУЧАСНОМУ СВІТІ

З давніх-давен проблема стосунків чоловіка і жінки вирішувалася за допомогою національних традицій, виховання, релігійних переконань тощо. Та й саме життя ніби підказувало, як мають складатися ці стосунки: Адам

орав, Єва пряла. На жінці завжди трималася хата, діти. А чоловік мав здобувати їжу на кожен день.

Нині жінка не обмежує свою діяльність лише родиною. З'ясувалося, що сучасна жінка може бути не тільки чарівною, вихованою, освіченою, але й здатною виконувати традиційно чоловічу роботу інтелектуально, а у деяких випадках вона виявилася більш стриманою, дипломатичною і в той же час більш цілеспрямованою. І все ж залишаються серйозні питання. Адже в жінки була і є велична роль – народжувати і виховувати дітей.

Чоловіки не квапляться підставити плече навіть у тому, що вони могли б робити на допомогу жінці – у хатньому господарстві, у вихованні дітей. І сучасна жінка, яка вирішила працювати, опинилась у досить скрутному становищі: вона й на роботі працює, і вдома працює, ще й діти на її совісті і плечах. Чоловіки заперечують: за все слід платити, за кар'єру і самореалізацію особистості теж. Тож так може міркувати лише відсторонений холодний розум. У житті ж це протиріччя має розв'язання. Воно лежить у сфері людських стосунків тих, кого об'єднало в родину щире почуття любові і поваги.

Мабуть, потрібне буде ще не одне десятиліття для того, щоб перебудувати традиційні уявлення про роль чоловіка і жінки у суспільстві, у сім'ї. Та й чи завжди є в цьому потреба! Досить послухати думку тих жінок, які вважають найвищою метою свого життя виховання гідних дітей у сім'ї, створення сімейного затишку і спокою. Це зовсім не легко. І на цьому шляху жінці доводиться не тільки коритися і терпіти, але й бути послідовною, терплячою, наполегливою. Жінка завжди була берегинею сімейного вогнища, душею родини. Отже, кожній жінці і кожному чоловікові у суспільстві належить зробити свій вибір. Але пам'ятати, що від цього вибору врешті-решт залежатиме не тільки життя двох людей, але ціле життя на землі.

КОМПЛЕКС IV

КИТАЄМОВНІ ТЕКСТИ

Завдання 1. Синхронний переклад.

А. Робота в парі. Прослухайте оригінальний китаємовний текст (Текст 1). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (китайського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з китайської мови українською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з китайської мови українською мовою. Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з китайської мови українською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з китайської мови українською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з китайської мови російською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 1

兔子的新娘

从前有个妇人，她带着女儿住在一座漂亮的花园里，院子里种了许多卷心菜。冬天，有只兔子来到院子里偷吃卷心菜，妈妈对女儿说：“去把那兔子赶走。”小姑娘就出来对兔子说：“喂！兔子，你快把我们家的卷心菜吃光了。”兔子对小姑娘说：“小姑娘，来坐到我尾巴上来吧，我带你上我家去。”

小姑娘不肯。

第二天，兔子又来吃卷心菜了。妈妈又对女儿说：“到院子里去把那只兔子赶走。”小姑娘就出来对兔子说：“喂！兔子，你快把我们家的卷心菜吃光了。”兔子对小姑娘说：“小姑娘，来坐到我尾巴上来吧，我带你上我家去。”小姑娘还是拒绝了。

第三天，兔子又来了，坐在卷心菜上面。妈妈对女儿说：“去把那兔子赶走。”小姑娘就出来对兔子说：“喂！兔子，你快把我们家的卷心菜吃光了。”兔子对小姑娘说：“小姑娘，来坐到我尾巴上来吧，我带你上我家去。”小姑娘坐到兔子尾巴上，被带到了很远的兔子家。它对姑娘说：“现在动手烧饭吧，用青菜和小米，我去请来参加婚礼的客人。”接着，所有的客人都到了（谁是客人？我把别人告诉我的说给你听吧：全是兔子！奶牛是牧师，为新郎新娘主持婚礼；狐狸是司仪，祭坛在彩虹下面。）

姑娘十分难过，因为只有她是人。小兔子走来说：“开门开门快开门，客人们都很有兴趣。”被当成新娘的姑娘一言不发地抽泣起来，兔子走了出去。它再回来时又说：“开饭开饭快开饭，客人们肚子都很饿了。”新娘还是一声不吭，顾自流泪，兔子又走了。它第三次回来时对小姑娘说：“揭开锅盖快揭开，客人已经不耐烦。”新娘沉默着，兔子又出去了。于是姑娘将自己的衣服套在一个稻草人身上，给它一把勺子装成搅拌锅里煮的东西的样子，然后把它摆在锅边，自己回家找妈妈去了。小兔子又回来喊：“快开饭，快开饭！”然后站起来，对着新娘就是一拳，结果把稻草人的帽子给打掉了。

小兔子发现这不是它要的新娘，十分难过地离开了那里。

Завдання 2. Синхронний переклад.

А. Робота в парі. Прослухайте оригінальний китаємовний текст (Текст 2). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (китайського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з китайської мови українською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з китайської мови українською мовою. Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з китайської мови українською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з китайської мови українською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з китайської мови російською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 2

三维照相定量评价总义齿修复后面部软组织变化的研究

随着人民生活水平的提高，人们对美观和功能的要求不断提高，即使是无牙颌患者，对义齿的要求也不仅限于进食功能，修复后的面容美学效果也成

为其考虑的一项重要指标。而义齿修复后面部软组织的改善不仅受义齿形态的影响，而且具有相对的独立性和代偿性，目前对总义齿修复前后软组织变化的分析主要依靠医生在试牙过程中根据临床经验来判断，尚未见到基于三维软件的定量测量研究的报道。本研究通过软组织三维面部照相并测量分析，定量评价总义齿修复前后的颅颌面特征化，能够根据计算机软件进行修复前疗效预测，并指导修复后总义齿的精细调改，以此提高患者对修复体的满意程度。

1 资料和方法

1.1 样本收集

北京大学口腔医院特诊科门诊无牙颌患者 20 例，均为 Kennedy II 类骨性分类，男性 8 例，女性 12 例，年龄在 68-75 岁之间。义齿修复均由修复专业主治医师以上医生完成，临床检查合适，患者自觉满意。

1.2 数据采集

总义齿修复修复后，采用北京大学口腔医院正畸科三维影像实验室的 DSC-2 型面部三维成像照相机采集总义齿修复前后面部软组织三维数据。DSC-2 型三维照相机基于位相测量轮廓术原理。

1.3 数据分析

利用逆向工程软件 Rapiform2006 进行图像重合获得术前面部三维立体图像，进行术前、术后三维面像数据分析，探讨总义齿修复前后软组织三维面像的变化规律。

1.3.1 每个患者术前/术后三维图像两两配准选择左右内眦、外眦、鼻尖 5 个点，进行粗略配准，将术前/术后三维图像从初始不同的坐标系分别转化到同一坐标系下。

Завдання 3. Синхронний переклад.

A. Робота в парі. Прослухайте оригінальний китаємовний текст (Текст 3). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (китайського) мовлення.

Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з китайської мови українською мовою у репрезентації вашого одногрупника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з китайської мови українською мовою. Нехай ваш одногрупник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з китайської мови українською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з китайської мови українською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з китайської мови російською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 3

二、孔子学院管理机构

乌克兰南方师范大学孔子学院的管理机构，由来自于乌克兰南方师范大学与哈尔滨工程大学的人员共同组成。

2.1 机构管理

2.1.1 孔子学院设立理事会。理事会成员由乌克兰南方师范大学和中国哈尔滨工程大学双方共同组成。其中中方成员人数不低于 40%。理事会表决实行三分之二通过。

2.1.2 孔子学院理事会负责审议孔子学院发展规划、年度工作计划、年终总结报告、项目实施方案及其预决算。

2.1.3 孔子学院实行理事会领导下的院长负责制，院长负责孔子学院的日常运营和管理。

2.1.4 乌方孔子学院院长须了解和熟悉中国国情，熟练掌握所在国语言，具有与本岗位工作相称的管理工作经验，具有较强的公共关系和市场开拓能力。

2.1.5 孔子学院所聘教师应喜爱中国语言和文化，具备岗位所需的专业水平和教学能力。

2.1.6 理事会双方分别对己方工作人员具有绝对任免权，并对对方工作人员具有评议权。

2.1.7 孔子学院须按规定期限编制项目实施方案及预算、项目执行情况决算，并报经孔子学院总部审批，同时须将年度工作计划和总结报送孔子学院总部备案。

Завдання 4. Синхронний переклад.

A. Робота в парі. Прослухайте оригінальний китаємовний текст (Текст 4). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (китайського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з китайської мови українською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з китайської мови українською мовою. Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з китайської мови українською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з китайської мови українською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з китайської мови російською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 4

爸爸，请您别抽烟了！

爸爸，请您别抽烟了！我还清楚地记得，那天，我悄悄地把您的烟盒偷走，又偷偷地扔进垃圾桶里，我本想让您别抽烟。可谁知，您回来后，发现烟盒不见了，就东翻西找。当我告诉您，烟盒是我扔的，您十分生气，还狠狠的骂了一句话，你这个坏孩子！这句话，让当时的我感到莫大的痛苦。我把自己反锁在房间内，当时心里想着，你这个大烟枪！抽吧，抽吧，抽到死了我也不理你。

爸爸，请您别抽烟了！我常常发现您上班时，烟盒的烟还是满满的，可下班回来时，烟盒里的香烟只剩下几根了。每当看见您身旁云雾缭绕，我的鼻子感觉酸酸的。我担心您的肺已被尼古丁熏得千疮百孔。

爸爸请您别抽烟了！现在您每天都在咳嗽，每天都在吐痰。我担心您会离我们而去。那时丢下我们，那该怎么办呀。

爸爸，为了您的健康，为了我们，请您别抽烟了！

Завдання 5. Синхронний переклад.

А. Робота в парі. Прослухайте оригінальний китаємовний текст (Текст 5). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (китайського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з китайської мови українською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з китайської мови українською мовою. Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з китайської мови українською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з китайської мови українською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з китайської мови російською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 5

国内外农业机器人发展状况

农业机器人出现后，发展很快，许多国家在农业机器人的研制和发展，出现了多种类型农业机器人。目前日本居于世界各国之首。在进入

21 世纪以后，新型多功能农业机器人得到日益广泛地应用，智能化机器人也会在广阔的田野上越来越多地代替手工完成各种农活，第二次农业革命将深入发展。

(1)、国外情况

1) 日本是研究农业机器人最早的国家之一，早在 20 世纪 70 年代后期，随着工业机器人的发展，对农业机器人的研究工作逐渐启动，已研制出多种农业生产机器人，如嫁接机器人、扦插机器人、移栽机器人和采摘机器人等。20 世纪 90 年代以来，“精确农业”技术的研究与应用在发达国家受到了普遍的重视，已被国际农业科技界认为是 21 世纪实现农业可持续发展的先导性技术之一。

2) 丹麦科学家研制出一种可用于农田除草的机器人。这不仅可以减少农民的痛苦，而且能够大幅度减少除草剂的使用。这种机器人有 4 只轮子，由电池驱动。除草机器人使用 1 台照相机来完成地面扫描，它还携带着识别软件，使用 15 种不同的参数来描述杂草的大小和对称性等外部特征，最终通过 GPS(全球定位系统)来给杂草定位。使用这种机器人，可以减少除草剂的使用量。虽然除草剂很便宜，对农民来说算不了什么，但减少使用量使环境成了最终的受益者。科学家认为，

要把杂草和庄稼没有错误地区分开是个非常难的问题，因此还需要更多的研究。

Завдання 6. Синхронний переклад.

A. Робота в парі. Прослухайте оригінальний китаємовний текст (Текст 6). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (китайського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з китайської мови українською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть

перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з китайської мови українською мовою. Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з китайської мови українською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з китайської мови українською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з китайської мови російською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 6

滑雪

昨天妈妈说今天要带我去滑雪，我兴奋的一夜没睡好，第二天我很早就起了床，我们五点半就出发了，经过了四个小时的车程，我们来到了老界岭滑雪场。

• 过了一会儿我们就进入了滑雪场，我飞快的穿上了滑雪用具然后我走出了大厅，我刚站好就差点摔跤，妈妈说要给我请一个滑雪老师，我很高兴，不一会儿老师就来了，我看她不用滑雪棍就可以滑，老师告诉我，学滑雪不能害怕，害怕就学不会。老师倒着拉我，第一次滑雪的感觉真好，不一会儿，我就学会了拐弯。刹车。减速。我滑了几遍，觉得没意思了，于是，我决定去教妈妈，我很得意的滑到妈妈跟前，对她说：“妈妈，我来教你吧！”妈妈有点惭愧

的说：“不用了，我自己能学会!”最后妈妈还是靠自己学会了。一转眼的工夫就到了该吃中午饭的时候了。

- 吃完饭我们休息了一会儿就出发了，我和妈妈决定去中级坡试试。为了上中级坡，我排了好长时间的队。好不容易我才上了中级坡，我站在山坡上往下看，山坡差不多是直的，我鼓起勇气滑了下去，这个坡是越往下面越快，我的速度就像风一样快，滑到坡下时我使劲一刹，居然刹住了，我回头一看，妈妈的是走下来的，我问妈妈：“您为什么要走下来?”妈妈说：“看到别人摔跤，我也有点害怕，再加上这个坡这么陡我就不敢滑了。”我对妈妈说：“您就试试吧!”妈妈就是不敢，我本来想在玩一次的但我们要走了，我依依不舍的离开了。

- 今天的旅行结束了，但我很高兴，因为我学会了滑雪，它将成为我永远的记忆!

АНГЛОМОВНІ ТЕКСТИ

Завдання 1. Синхронний переклад.

A. Робота в парі. Прослухайте оригінальний англomовний текст (Текст 1a). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (англійського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з англійської мови українською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з англійської мови українською мовою. Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки.

Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обміняйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з англійської мови українською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з англійської мови українською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з англійської мови російською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 1а

Stephen King «Full Dark No Stars»

TO WHOM IT MAY CONCERN:

My name is Wilfred Leland James, and this is my confession. In June of 1922 I murdered my wife, Arlette Christina Winters James, and hid her body by tuppung it down an old well. My son, Henry Freeman James, aided me in this crime, although at 14 he was not responsible; I cozened him into it, playing upon his fears and beating down his quite normal objections over a period of 2 months. This is a thing I regret even more bitterly than the crime, for reasons this document will show.

The issue that led to my crime and damnation was 100 acres of good land in Hemingford Home, Nebraska. It was willed to my wife by John Henry Winters, her father. I wished to add this land to our freehold farm, which in 1922 totaled 80 acres. My wife, who never took to the farming life (or to being a farmer's wife), wished to sell it to the Farrington Company for cash money. When I asked her if she truly wanted to live downwind from a Farrington's hog butchery, she told me we could sell up the farm as well as her father's acreage – my father's farm, and his before him!

When I asked her what we might do with money and no land, she said we could move to Omaha, or even St. Louis, and open a shop.

“I will never live in Omaha,” I said. “Cities are for fools.”

This is ironic, considering where I now live, but I will not live here for long; I know that as well as I know what is making the sounds I hear in the walls. And I know where I shall find myself after this earthly life is done. I wonder if Hell can be worse than the City of Omaha. Perhaps it is the City of Omaha, but with no good country surrounding it; only a smoking, brimstone-stinking emptiness full of lost souls like myself.

We argued bitterly over that 100 acres during the winter and spring of 1922. Henry was caught in the middle, yet tended more to my side; he favored his mother in looks but me in his love for the land. He was a biddable lad with none of his mother’s arrogance. Again and again he told her that he had no desire to live in Omaha or any city, and would go only if she and I came to an agreement, which we never could.

I thought of going to Law, feeling sure that, as the Husband in the matter, any court in the land would uphold my right to decide the use and purpose of that land. Yet something held me back. ’Twas not fear of the neighbors’ chatter, I had no care for country gossip; ’twas something else. I had come to hate her, you see. I had come to wish her dead, and that was what held me back.

I believe that there is another man inside of every man, a stranger, a Conniving Man. And I believe that by March of 1922, when the Hemingford County skies were white and every field was a snow-scrimmed mudsuck, the Conniving Man inside Farmer Wilfred James had already passed judgment on my wife and decided her fate. ’Twas justice of the black-cap variety, too. The Bible says that an ungrateful child is like a serpent’s tooth, but a nagging and ungrateful Wife is ever so much sharper than that.

I am not a monster; I tried to save her from the Conniving Man. I told her that if we could not agree, she should go to her mother’s in Lincoln, which is sixty miles west – a good distance for a separation which is not quite a divorce yet signifies a dissolving of the marital corporation.

Завдання 2. Синхронний переклад.

А. Робота в парі. Прослухайте оригінальний англomовний текст (Текст 2а). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (англійського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з англійської мови українською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з англійської мови українською мовою. Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з англійської мови українською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з англійської мови українською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з англійської мови російською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 2а

Water Robots Explore the Celtic Sea

Scientists in England are using two self-directed water vehicles to explore the animal and plant life of the Celtic Sea.

The Celtic Sea is a body of water off the southern coast of Ireland. The area is known for its exceptional sea life. Scientists want to know why marine animals are so

attracted to this part of the Atlantic Ocean.

One of the research vehicles is powered by batteries. It collects information for the National Oceanography Center in Southampton, England, and the World Wildlife Fund. The vehicle's low energy requirements permit it to stay afloat for up to 30 days. Reports of what it finds in the Celtic Sea are sent by **satellite**.

Stephen Woodward is an engineer who helped design the craft. He says the vehicle has equipment that can detect small organisms called **zooplankton** and fish. He adds that other sensing devices measure water currents and other features of sea life.

The vehicle also creates a **two-dimensional** map of the sea.

Another vehicle is powered by solar panels and a **wind turbine**. It can stay afloat for months. The robotic vehicle sends information about the so-called **biodiversity** hotspots. A biodiversity hotspot is an area of an ocean that has a lot of plant and animal life activity. Lavinia Suberg is one of the scientists studying the biodiversity of the Celtic Sea.

She says productive ocean areas, like the Celtic Sea, attract zooplankton. The zooplankton then attract fish. She adds that areas with a large increase of fish often attract sea mammals and birds.

Using these robotic ocean vehicles greatly reduces the cost of exploring the seas with manned laboratories. Scientists can spend more time analyzing the collected information. They say the research will give them a better understanding of the needs of the Celtic Sea for future management and protection.

Завдання 3. Синхронний переклад.

А. Робота в парі. Прослухайте оригінальний англомовний текст (Текст 3а). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (англійського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з англійської мови українською мовою у репрезентації вашого

одногорупника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з англійської мови українською мовою. Нехай ваш одногорупник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з англійської мови українською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з англійської мови українською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з англійської мови російською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 3а

PRINCIPAL TYPES OF EASEMENTS

Now I'd like to move on to another topic which you'll surely encounter in your work as estate agents. I'm going to tell you a bit about the principal types of easements in our jurisdiction. First, allow me to define the term: an easement is the legal right of another to use part of your property.

Generally speaking, we distinguish between two fundamental types of easements: temporary and permanent. Temporary easements are granted for a definite period of time. The reason for this might be to allow access to property during construction, for example. The second kind of easement, a permanent easement, lasts for an indefinite period, as the name suggests. Permanent easements can be classified

into three common types. These three are the easement in gross, the prescriptive easement and the easement appurtenant. Permanent easements are always recorded on the deeds and survive any sale of the property.

I'll begin with the first type, the easement in gross, which is also the most common. The easement in gross only involves one property, the property subject to the easement. This type includes those easements which are given to a quasi-public corporation, such as the electric or phone company. An easement in gross is usually recorded in the public records when a piece of land is sub-divided.

Let's move on to the second type of easement, the prescriptive easement. This refers to the right to use another's property that is acquired by what is known as an 'open, notorious and continuous' use. Open use means that the use is obvious and not secretive, while notorious means that the use has to be clearly visible. The use of the land also must have been continuous for the statutory period, which is 20 years in our jurisdiction.

Finally, I'll come to the third type, the easement appurtenant. When an easement benefits an adjoining property, such as for a driveway or walkway, we call it an easement appurtenant. This type of easement is usually recorded when a subdivision is created by dividing a property into two or more smaller lots. One important sub-type of an easement appurtenant is called an 'easement by necessity'. This is created to reach a landlocked property, which does not have access to a public road.

Завдання 4. Синхронний переклад.

A. Робота в парі. Прослухайте оригінальний англомовний текст (Текст 4а). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (англійського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з англійської мови українською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть

перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з англійської мови українською мовою. Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з англійської мови українською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з англійської мови українською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з англійської мови російською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 4а

AFRICAN UNIVERSITIES: MORE STUDENTS, LESS MONEY

Education experts say Africa's growing higher education system is important to its economic development. But African universities face a number of issues, including emigration of top students, poor infrastructure, and high demand combined with a lack of funds.

University leaders from around the African continent met in Johannesburg last week to discuss how to solve these issues and others. The academics who attended the African Universities Summit say the job of educating Africa's students is harder than it has to be.

Engineering professor David Mfinanga is a vice chancellor at the University of Dar es Salaam in Tanzania. He says the main problem facing universities is the high number of students.

"Most countries are trying to increase the number of university graduates because it is important for economic development. But the resources are limited, so that affects quality as well, and therefore we are struggling to balance the two because you need the quantity, you need more graduates, but you need to maintain the quality, and the resources are limited."

Pinkie Mekgwe is an administrator at the University of Johannesburg. She says schools face another problem: money.

Like many American universities, she says, African universities struggle for funding. But unlike American schools, African schools cannot ask students to pay more tuition.

And, the 2009 global economic crisis reduced African governments' budgets. So, Ms. Mekgwe points out, universities now receive even less funding.

There are no simple answers to the issues that African universities face. But, African educators say the issues are just as serious as many of the continent's other difficult problems, such as war, famine, poverty and quickly changing leaders. And in this case, they say, solving higher education's problems may help solve the others.

Завдання 5. Синхронний переклад.

А. Робота в парі. Прослухайте оригінальний англomовний текст (Текст 5а). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (англійського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з англійської мови українською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі

другу частину тексту оригіналу з англійської мови українською мовою. Нехай ваш одногрупник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з англійської мови українською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з англійської мови українською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з англійської мови російською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 5a

LOW LEVELS OF VITAMIN D MIGHT HURT YOUR BRAIN

Health experts have long known that vitamin D is important for healthy bones and teeth. It may also help to protect the body against diseases such as diabetes and cancer. And now, researchers say vitamin D might help fight brain diseases called dementias.

Dementias are brain diseases that damage thinking and memory processes, what scientists call "cognitive abilities." Dementias are difficult to treat. Taking care of someone who has dementia is extremely demanding. And the disease is very frightening to sufferers.

Low levels of vitamin D can cause many health problems. One of these problems may be an increased risk of brain disease such as dementia.

More than 47 million people around the world suffer from dementia. The World Health Organization reports that 60 percent of them live in low- and middle-

income countries.

Now a new study in the United States shows a possible link between dementia and low levels of vitamin D.

From where do we get vitamin D?

We get vitamin D from some foods like nuts, lentils and fatty fish like salmon and mackerel.

We also get vitamin D from the sun. But that is not dependable. In some parts of the world, there is not enough sunlight to provide enough vitamin D.

Also, sunblock substances prevent the vitamin from entering the body. To add to the problem, the skin's ability to process vitamin D weakens as a person ages. As a result, low levels of vitamin D are common among older people.

Researchers at Rutgers University in New Jersey are exploring the relationship between vitamin D and dementia. The team recently measured vitamin D levels and cognitive ability in older people.

The findings suggest that vitamin D might play a part in slowing dementia. But, more studies are needed to see if vitamin D supplements could help.

Завдання 6. Синхронний переклад.

A. Робота в парі. Прослухайте оригінальний англomовний текст (Текст 6а). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення іншомовного (англійського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з англійської мови українською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з англійської мови українською мовою. Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом

перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з англійської мови українською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з англійської мови українською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з англійської мови російською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 6а

THE FORGETFUL GENERATION

P=Presenter, A=Alan

P. Stories of forgetfulness like these are familiar to many of us, and experts say that such cases as Ellen's, Josh's, and Fiona's show the loss of memory is not just related to age, but can be caused by our way of life. Alan Buchan is a Professor of Psychology and he explains why.

A. One of the problems, these days, is that many companies have far fewer employees. This means that one person often does several jobs. Jobs that before were done by many people are now done by a few. If you have five things to do at once, you become stressed and forgetful. I think many people in work situations, at a meeting or something, have the experience where they start a sentence and halfway through it, they can't remember what they're talking about, and they can't finish the sentence.

P. That's happened to me.

A. It's a terrible feeling – you think you're going insane. I remember one patient who came to me so distressed because at three important meeting in one week, she

found herself saying, mid-sentence, “I’m sorry, I can’t remember what I’m talking about.” This was a patient in a new job, which involved a lot of travelling. She also had a home and family to take care of and she’d recently moved. She had so many things to think about that her brain couldn’t cope. It shut down.

P. I can see the problem, but what’s the solution? How did you help that patient?

A. Well, part of the solution is recognizing the problem. Once we’d talked to this patient about her stressful lifestyle, she realized that she wasn’t going crazy and she felt more relaxed and was able to help herself. But do you know one of the best ways to remember things, even in these days of personal and handheld computers?

P. What’s that?

A. It’s a notebook, or just a piece of paper! At the beginning of every day write yourself a list of things you have to do – and it gives you a really good feeling when you cross things off the list as you do them!

P. Well, there you have it! Thank you very much Professor...uh...um...? Oh - Professor Alan Buchan!

УКРАЇНОМОВНІ ТЕКСТИ

Завдання 1. Синхронний переклад.

А. Робота в парі. Прослухайте оригінальний українськомовний текст (Текст 1у). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення рідного (українського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з української мови китайською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з української мови китайською мовою.

Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з української мови китайською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з української мови китайською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з української мови англійською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 1у

Українська народна казка «Цап та баран»

ув собі чоловік та жінка, мали вони цапа й барана. І були ті цап та баран великі приятелі куди цап, туди й баран. Цап на город по капусту і баран туди, цап у сад і баран за ним.

Ох, жінко, каже чоловік, проженімо ми цього барана й цапа, а то за ними ні сад, ні город не вдержаться. А збирайтесь, цапе й баране, собі з богом, щоб вас не було у мене в дворі.

Скоро цап та баран теє зачули, зараз із двору майнули. Пошили вони собі торбу та й пішли. Ідуть та й ідуть. Посеред пол дужий, та несміливий; а цап сміливий, та не дужий:

Бери, баране, голову, бо ти дужий. Ох, бери ти, цапе, бо ти сміливий.

Узяли вдвох і вкинули в торбу. Ідуть та й ідуть, коли побачили горить вогонь.

Ходімо й ми туди, там переночуємо, щоб нас вовки не з'їли.

Приходять туди, аж то вовки кашу варять.

А, здорові, молодці! Здорові! Здорові!.. Ще каша не кипить – м'ясо буде з вас.

Ох, цап злякався, а баран давно вже злякався. Цап і роздумавсь: А подай лишень, баране, оту вовчу голову!

От баран і приніс. Та не цю, а подай більшу! каже цап.

Баран знову цупить ту ж саму. Та подай ще більшу!

Ох, тут вже вовки злякались: стали вони думати-гадати, як відціля втікати: «Бо це, кажуть, такі молодці, що з ними й голови збудешся, бач, одну по одній вовчі голови тягають». От один вовк і починає: Славна, братці, компанія, і каша гарно кипить, та нічим долить, піду я по воду. Як пішов вовк по воду: «Хай вам абищо, з вашою компанією!» Як зачав другий того дожидати, став думати-гадати, як би й собі відтіля драла дати: Е, вражий син: пішов та й сидить, нічим каші долить; ось візьму я ломаку та прижену його, як собаку. Як побіг, так і той не вернувся. А третій сидів-сидів: Ось піду лишень я, так я їх прижену. Як побіг, так і той рад, що втік. То тоді цап до барана: Ох, ум, брате, скоріше хвататись, щоб нам оцю кашу поїсти та з куреня убратись. Роздумавсь вовк: Е, щоб нам трьом та цапа й барана боятись? Ось ходім, ми їх поїмо, вражих синів! Прийшли, аж ті добре справлялись, уже з куреня убрались, як побігли та й на дуба забрались. Стали вовки думати-гадати, як би цапа та барана нагнати. Як стали йти і найшли їх на дубі. Цап сміливіший виліз аж наверх, а баран несміливий так нижче.

От лягай, — кажуть вовки ковтунуватому вовкові, ти старший, та й ворожи, як нам їх добувати.

Як ліг вовк догори ногами й зачав ворожити. Баран на гіллі сидить та так дрижить, як упаде, та на вовка! Цап сміливий не став міркувати, а як закричить:

Подай мені ворожбита! Вовки як схватились, так аж пили по дорозі закурились. А цап та баран безпечно пішли, та зробили собі курінь, та й живуть.

Завдання 2. Синхронний переклад.

А. Робота в парі. Прослухайте оригінальний українськомовний текст (Текст 2у). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення рідного (українського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з української мови китайською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з української мови китайською мовою. Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з української мови китайською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з української мови китайською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з української мови англійською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 2у

Світогляд в епоху Відродження

Подібне розуміння людини в її ставленні до світу і до себе самої спричинило й те, що саме від людини тепер почався відлік будь-яких вимірів сущого. Виникає перспективне сприйняття дійсності, а на картинах з'являється

глибина. Це свідчить про те, що реальність перестали розуміти площинною, тобто позбавленою власного змісту; навпаки, її тепер розглядали як самоконцентровану. Водночас перспектива підлягала точному математичному обрахункові. Звідси випливає дуже своєрідне поєднання принципово різних моментів у світосприйнятті Відродження: природа просякнута Богом. Але вона постає для людини як об'єкт; хоч останній має свою утаємничену глибину, його можна «загнати» у формули й розрахунки. Так естетичну цілість реальності під поглядом людини Відродження доповнено інженерним розрахунком і точним обчисленням.

Підносячи людину, оспівуючи її, мислителі Відродження були приголомшені реаліями історії, адже насправді титанічна діяльність людини несла з собою не лише позитивні наслідки, а й інколи просто жахливі. Італію роздирали нескінченні війни, процвітало політичне інтриганство. Діячі Відродження на практиці могли переконатися у тому, що зростання масштабів самовиявлення людини, піднесення її до рівня Бога тягнуло за собою збільшення не лише масштабів позитивного, а й негативного в ній самій. Тому саме в цю добу розгорнулася діяльність інквізиції, і була створена широковідома легенда про доктора Фауста, що заради досягнення особливих знань і здібностей також проявив титанізм, але сатанинський - продав душу дияволу. На деякий час фаустівський дух - дух бажання знати будь-що і будь-якою ціною, знати безмежне - стає символом європейського духу.

Завдання 3. Синхронний переклад.

А. Робота в парі. Прослухайте оригінальний українськомовний текст (Текст 3у). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення рідного (українського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з української мови китайською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть

перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з української мови китайською мовою. Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з української мови китайською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з української мови китайською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з української мови англійською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 3у

Д Е К Л А Р А Ц І Я про державний суверенітет України

ЕКОНОМІЧНА САМОСТІЙНІСТЬ

Українська РСР самостійно визначає свій економічний статус і закріплює його в законах. Народ України має виключне право на володіння, користування і розпорядження національним багатством України.

Земля, її надра, повітряний простір, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території Української РСР, природні ресурси її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, весь економічний і науково-технічний потенціал, що створений на території України, є власністю її народу, матеріальною основою суверенітету Республіки і використовуються з метою забезпечення матеріальних і духовних потреб її

громадян.

Українська РСР має право на свою частку в загальносоюзному багатстві, зокрема в загальносоюзних алмазному та валютному фондах і золотому запасі, яка створена завдяки зусиллям народу Республіки.

Вирішення питань загальносоюзної власності (спільної власності всіх республік) здійснюється на договірній основі між республіками – суб'єктами цієї власності.

Підприємства, установи, організації та об'єкти інших держав і їхніх громадян, міжнародних організацій можуть розміщуватись на території Української РСР та використовувати природні ресурси України згідно з законами Української РСР.

Українська РСР самостійно створює банкову (включаючи зовнішньоекономічний банк), цінову, фінансову, митну, податкову системи, формує державний бюджет, а при необхідності впроваджує свою грошову одиницю.

Вищою кредитною установою Української РСР є національний Банк України, підзвітний Верховній Раді Української РСР.

Підприємства, установи, організації та виробничі одиниці, розташовані на території Української РСР, вносять плату за використання землі, інших природних і трудових ресурсів, відрахування від валютних надходжень, а також сплачують податки до місцевих бюджетів.

Українська РСР забезпечує захист всіх форм власності.

Завдання 4. Синхронний переклад.

А. Робота в парі. Прослухайте оригінальний українськомовний текст (Текст 4у). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення рідного (українського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з української мови китайською мовою у репрезентації вашого

одногорупника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з української мови китайською мовою. Нехай ваш одногорупник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обміняйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з української мови китайською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з української мови китайською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з української мови англійською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 4у

БДЖОЛИ

Бджоли надихають наступне покоління летальним апаратів. Розробники біороботів в університеті Марселя у Франції створили летючого робота, який використовує візуальну інформацію, аби орієнтуватися у просторі, так само, як це роблять комахи. Більшість сучасних літальних апаратів використовують прилад для вимірювання прискорення, аби балансувати під час польоту. Живі істоти натомість використовують внутрішнє відчуття балансу, яке покладається на візуальні спостереження за тим, що відбувається довкола, та на роботу внутрішніх органів.

Розробники робота BeeRotor використали дослідження про бджіл, аби “навчити” машину літати, як це роблять бджоли. “Ця ідея – про те, що можна

зробити багато із обмеженими ресурсами. Це урок, якого нас вчать комахи: як орієнтуватися самостійно у невідомому оточенні без карти, без GPS, із обмеженими ресурсами, однак вдало,” – каже учасник проекту.

У роботі науковці відтворили здатність комах досліджувати довкілля нальоту. Так BeeRotor може змінювати швидкість, уникати перешкоди, орієнтуючись лише на візуальну інформацію, без потреби вимірювати швидкість, тяжіння та висоту. Робот довів, що може злітати, маневрувати та приземлюватися без проблем, кажуть науковці.

Однак BeeRotor все ще не готовий до вільних польотів. Науковці мусять удосконалювати модель, аби розвивати її заявлену здатність вдало балансувати у повітрі.

Завдання 5. Синхронний переклад.

А. Робота в парі. Прослухайте оригінальний українськомовний текст (Текст 5у). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення рідного (українського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з української мови китайською мовою у репрезентації вашого однокласника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з української мови китайською мовою. Нехай ваш однокласник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з української мови китайською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з української мови китайською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з української мови англійською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 5у

Модельовання феномена "живих сил" людської тілесності в робототехніці

Постановка проблеми про живі сили людської тілесності визначається нами через рід, у якості якого виступає єдине і системне різноманіття змісту "живого організму" і життя як таке, і видові відмінності, з яких складаються системне різноманіття і способи прояву живої сили. Принциповим (для нашого дослідження) є визначення протилежності між фізичною (механічною) силою і живою силою організму.

Перше визначається головним чином як здатність зробити роботу (у фізичному розумінні) або вивести зі стану спокою деяке фізичне тіло. На противагу цьому жива сила організму визначається нами як креативність, тобто така творчо активна сила організму, що забезпечує його відтворення, збереження і системно-цільовий виборчо-спрямований розвиток, зміст якого виявляється (для людини) в усвідомлено поставленій меті, тобто в ідеальності (зокрема, душі, залежно від стану і потенційних можливостей наявних матеріальних сил людської тілесності). Цілісність тілесних сил організму розпадається як ціле на складові й органічно взаємодіючі її частини: природна (небесна і земна) сила; біологічно-активна, диференційно-виборча, інстинктивно-рефлекторна і самоорганізаційно-регуляторна поведінкова активність тіла; психологічна адаптивність (пристосовність) до мінливих умов

біопсихосоціального середовища і психологічна сила самоорганізації тіла (воля до життя). Сила соціальної комунікації і творчої активності може мати цивілізаційні форми: насолоди, змагання і суперництва в різних формах прояву людської тілесності, її природних схильностей і здібностей, або антигуманні й агресивно-звірині (інстинктивні), соціально-зумовленні форми агресії, пов'язаної з придушенням більш слабкого у кожному з зазначених відносин: природному, біологічному, психологічному, соціальному. І, нарешті, сила духу, ядром якої є істина, добро і краса.

Завдання 6. Синхронний переклад.

А. Робота в парі. Прослухайте оригінальний українськомовний текст (Текст 6). Декодуйте денотативну й конотативну (емоційно-оцінювальну) семантику інтонаційного оформлення рідного (українського) мовлення. Порівняйте з текстом-оригіналом синхронний переклад половини тексту оригіналу з української мови китайською мовою у репрезентації вашого одногрупника. Ідентифікуйте його перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Надайте ваш варіант перекладу виокремлених помилок і неточностей. Перекладіть у синхронному режимі другу частину тексту оригіналу з української мови китайською мовою. Нехай ваш одногрупник ідентифікує ваші перекладацькі помилки. Обговоріть перекладацькі помилки з партнером. Ознайомтесь із варіантом перекладу виокремлених помилок і неточностей у репрезентації партнера.

Б. Робота в парі. Обмінюйтесь ролями. Здійсніть синхронний переклад тексту оригіналу з української мови китайською мовою за запропонованою схемою (пункт А.).

В. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з української мови китайською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

Г. Надайте самостійно синхронний переклад цілого тексту оригіналу з української мови англійською мовою з використанням перекладацького скоропису. Прокоментуйте авторські знаки-символи.

ТЕКСТ 6у

ОДЯГ І СУСПІЛЬСТВО

Що б там не говорили, а перше враження про людину складається за її зовнішнім виглядом. Кожному з нас хочеться вдягатись елегантно і вишукано. Хороший смак завжди був ознакою вихованості. Слово мода наштовхує нас на думку про одяг, хоча означає більш широке поняття. Навіть переклад цього латинського слова, що означає «засіб», «манера», тісно пов'язаний із багатьма сферами людської діяльності. Але зв'язок її з одягом найбільш помітний.

Погляди на моду більшою мірою суперечливі. Згадаймо хоча б, як розвивалася мода. Життя в печері не вимагало від одягу певних естетичних особливостей. Існувала практична потреба зігріти тіло, запобігти його пошкодженню. З цією метою використовувалися різноманітні підручні засоби, які згодом і стали поштовхом до створення костюма. Поступово, з розвитком цивілізації, до одягу почали ставитися ще й як до окраси. А поняття краси в усіх народів було своє. Погляди на моду змінювались зі зміною суспільних устроїв, нерідко на них впливали навіть дивацтва впливових осіб, які нерідко використовували довжину одягу для приховування власних фізичних вад.

Мода змінюється, обновляється, і кожний із нас повинен знайти в ній головне. Мистецтво одягатись полягає в умінні комбінувати між собою предмети одягу, застосовуючи те, що личить. Деякі модниці, намагаючись бути індивідуальними, точно копіюють відомі моделі. Необхідно зрозуміти, що еталону в моді не може бути, інакше людина втратить свою індивідуальність. Мода полягає не в підкоренні певному зразку, а у виборі свого власного стилю, у визначенні, що тобі личить. Якщо ж людина не має власного смаку, то, на мій погляд, вона виглядає смішно і жалюгідно. Відомий модельєр Зайцев вважає,

що мода полягає у постійному конфлікті нового зі старим. А суперечки, спричинені нею, свідчать про небайдуже ставлення людини до моди. У мене є переконання в тому, що краще відстати від моди, ніж іти поперед неї. Я думаю, що людині, яка не має власного смаку, загрожує перетворення на жертву моди. Наш одяг повинен бути універсальним, щоб ми могли впевнено почувати себе за будь-яких обставин.

КОМПЛЕКС V**КИТАЄМОВНІ ТЕКСТИ*****Індивідуальне завдання 1.***

А. Прочитайте китайський текст (Текст 1).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту українською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту російською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з китайської мови українською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з китайської мови російською мовою.

ТЕКСТ 1**三个好朋友**

花园里有三只蝴蝶，一只是红色的，一只是黄色的，一只是白色的。三个好朋友天天都在一起玩，可好了。一天，他们正玩得，天突然下起了雨。三只蝴蝶的翅膀都被雨打湿了，浑身冻得发抖。

三只小蝴蝶一起飞到红花那里，对红花说：“红花姐姐，让我们飞到你的叶子下面躲躲雨吧！”

红花说：“红蝴蝶进来吧，其他的快飞开！”

三个好朋友一齐摇摇头：“我们是好朋友，一块儿来，也一块儿走。”

他们又飞到黄花那里，对黄花说：“黄花姐姐，让我们飞到你的叶子下面

躲躲雨吧！”黄花说：“黄蝴蝶进来吧，其他的快飞开！”

三个好朋友一齐摇摇头：“我们是好朋友，一块儿来，也一块儿走。”

然后，他们又飞到白花那里，对白花说：“白花姐姐，让我们飞到你的叶子下面躲躲雨吧！”

可是白花也说：“白蝴蝶进来吧，其他的快飞开！”

这三个好朋友还是一齐摇摇头，对白花说：“我们是好朋友，一块儿来，也一块儿走。”

这时，太阳公公看见了，赶忙把乌云赶走，叫雨停下。

天终于晴了，这三个好朋友又一起在花丛中跳舞玩游戏了。

Індивідуальне завдання 2.

А. Прочитайте китайський текст (Текст 2).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту українською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту російською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з китайської мови українською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з китайської мови російською мовою.

ТЕКСТ 2

入射激光能量和偏振态对多丝分布的影响

将熔融石英块放置在微透镜的聚焦区域内时，得到的典型多丝分布如图 2 所

示，其中(a)和(b)分别为中心波长 800nm 和 400nm 的飞秒激光在白屏上形成的激光细丝图像。由于激光光束强度为高斯分布，中心区域的激光强度大，边缘较弱，只能在微透镜中心部位的每个小透镜内形成细丝。

然而，这种成丝状态并不稳定，当石英与微透镜阵列之间的距离为 144mm，即石英在微透镜焦点之前时，每个小透镜内的激光脉冲形成了多丝分布。图 3 为入射波长 800nm(a-d)和 400nm(e-h)的激光脉冲在石英玻璃块中传输距离分别为(a, e)10mm, (b, f)12mm, (c,g)15mm,(d,h)18mm 时所的中心部分多丝图像，所用的 800nm 激光能量为 315μJ，400nm 激光能量为 80μJ，均为各自波长下激光自聚焦临界功率的相同倍数。它们中心点之间的距离与每个小透镜大小一致，约 1mm。

从图中我们可以看到，两种波长形成的细丝在介质中都传输了很远距离，但每个小透镜内形成的多丝排布完全不同，中心波长为 800nm 的激光脉冲情况下，每个小透镜形成了 3 条细丝，且激光的大部分能量集中在中间的等离子体丝上；而中心波长为 400nm 的激光脉

冲在每个小透镜内形成呈正方形分布的 4 条细丝，且能量分布均匀。

Індивідуальне завдання 3.

A. Прочитайте китайський текст (Текст 3).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту українською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту російською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з китайської мови українською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з китайської мови російською мовою.

ТЕКСТ 3

北京市西城区德胜门外大街129号
129 Deshengmenwai Street, Xicheng District, Beijing
Http: www.hanban.org Email: kzxy@hanban.org

关于召开第九届全球孔子学院大会的预通知

尊敬的齐百经•阿里克谢•亚科维奇校长：

您好！

根据《孔子学院章程》，孔子学院总部拟定于2014年12月召开第九届全球孔子学院大会。现将有关事宜预通知如下：

- 一、会议主题：迎接孔子学院的新10年
- 二、时 间：2014年12月7-8日（6日报到）
- 三、会议地点：中国福建省厦门市（暂定）
- 四、参会人员：

孔子学院所在大学（机构）校长或主要负责人（如校长或主要负责人因故确不能参加，请委托主管孔子学院事务的副校长或其他负责人参加）；孔子学院中、外方院长。

五、初步议程：

12月7日

- 大会开幕式
- 校长论坛

12月8日

- 院长论坛
- 大会闭幕式

六、关于大会议题的建议：

总结孔子学院10年来对所在大学和社区的贡献和不足；如何加强孔子学院中外合作；如何办好四类的孔子学院（汉语教学型、文化活动型、研究型 and 职业培训型）；本土师资培养培训计划；本土教材开发规划；发展网络汉语教学；探索成立国别孔子学院校友会和建立基金会的可行性等。

欢迎您就本届大会需要讨论的议题提出意见和建议，并请于**10月26日**前反馈总部。

七、其他事宜：

会议报名办法、具体日程和议题，以及需孔子学院提供的交流材料等另行通知。参会人员会议期间的食宿费用和往返国际旅费（经济舱标准）在孔子学院年度项目经费中列支。

如有任何问题，请与总部相关项目官员联系。

联系人：惠蕙，姜磊

电 话：8610-5859-5876

传 真：8610-5859-5947

邮 件：huihui@hanban.org; jianglei@hanban.org

致以良好的祝愿！

孔子学院总部 副总干事
中国国家汉办 副主任 2014年10月13日

抄送：丁昕院长；亚历山德拉院长

Індивідуальне завдання 4.

А. Прочитайте китайський текст (Текст 4).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту українською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту російською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з китайської мови українською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з китайської мови російською мовою.

ТЕКСТ 4

人生考卷

我背着书包，手里拿着刚刚发下来的考卷，一边拖着沉重的脚步向家走着，一边紧张地思考怎样让爸爸在考卷上签名……前两天的考卷，今天老师发下来了。我拿了一个A*，考到了97分！同学们都很羡慕我，我也得到老师的肯定。在老师要我们做改正的时候，我就从天堂降落到地狱。天啊！我竟然忘了一整页试题，整整要被扣十分！但是老师却没发现，我还真不知该不该对她说。这时，我的头脑出现了两个“我”，一个说：“算了，不要告诉老师，我已经得了老师的肯定，同学们又那么羡慕我，如果我告诉老师，不就等于丢我的脸，还失去爸爸要给我的礼物。”另一个说：“不行，要做个诚实的人，一定要告诉老师。”于是，我对老师说：“我漏掉了这些题，应该是87分！”老师帮我改分数的那一刻，我立刻松了一口气。

在回家的路上，我真希望我没有对老师说这番话。现在，我不仅要丢掉爸爸的礼物，还得被他骂一顿。晚上，我把考卷交给爸爸，爸爸说：“你为什么那么不小心？为什么一整页的题目没做？为什么？”如在平时，当他问我这些问题时，我会叫他一个“十万个为什么”的人。可现在，我不敢，应为他生气得好像要打我似的。突然，他看见 97 分改成 87 分，很奇怪地问我：“到底怎么回事？”我把情况如实地告诉了他。我低着头，准备继续挨训。

爸爸沉默了一会儿，突然惊喜地看着我：“不，宝贝儿，虽然你考卷上的分数不尽人意，但是在人生考卷上你却得了高分。爸爸为你骄傲！你做得对……”说完他在考卷上签了名。

第二天早上，我背起书包，手里拿着由爸爸签名的考卷，迈着轻快的脚步，迎着初升的朝阳，信心十足地向学校走去。

Індивідуальне завдання 5.

А. Прочитайте китайський текст (Текст 5).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту українською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту російською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з китайської мови українською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з китайської мови російською мовою.

ТЕКСТ 5

地面机器人

地面军用机器人主要分为智能机器人和遥控机器人。按其功能可分为：排雷(弹)机器人、侦察机器人、保安机器人，甚至还研制有地面微型军用机器人。

全自主机器人美国于 1984 年开始研制第一台地面自主车辆，可以在人不干预的情况下自己在道路上行驶。1992 年美国研制出时速 75 公里的自主车。目前仍有许多技术难题未解决。但地面自主车的研制大大推动了遥控机器人的发展。

排雷(弹)机器人使用排雷机器人不仅可以加快扫雷破障的速度，而且还大大降低了人员的伤亡。如美国研制的"交通警察"战场机器人，它安装了多种传感器，可用于探测建筑物、掩体、隧道等地的地雷；"蜜蜂"式控雷器则具有较快的飞行速度，可以迅速而准确地发现地雷的位置，并通过自身携带的炸药对地雷进行引爆。在 1982 年爆发的马岛战争中，英国海军就曾用法国研制的的机器人，清除阿根廷布设的水雷。而英国陆军的排弹机器人在拆除恐怖分子放的各种类型的炸弹工作中屡建奇功，备受欢迎。

排爆机器人英国研制的"手推车"排除爆炸物机器人是世界上最有名的排除爆炸物机器人。目前，最新研制的 SuperM(超级手推车)的摄像机可以在距地面 65 毫米处工作，因此它可以用来检查可疑车辆的底部。SuperM 机器人采用橡胶履带，最大速度为 55 米 / 分，它有一整套的无线电控制系统及各种设备，其中包括一部彩色电视摄像机、一支猎枪和两个爆炸物排除装置；该车由两组耐用的 12 伏电池驱动，并装有一个电动制动系统，使其在通过陡坡时能准确地动作。

侦察机器人高技术条件下的战场环境更加复杂，使用机器人不仅可以进入难以涉足的恶劣环境中侦察，而且一旦机器人不幸被"俘"，则可以通过预先设置的程序自动引爆"以身殉职"。美国海军陆战队的 GSR 侦察机器人是由

M114 装甲人员输送车改装的，上面装有 15 台微处理器、卫星导航接收机、声学临近传感器、激光测距机、磁罗盘和一台高分辨率的摄像机等。

Індивідуальне завдання 6.

А. Прочитайте китайський текст (Текст 6).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту українською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту російською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з китайської мови українською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з китайської мови російською мовою.

ТЕКСТ 6

快乐春节

在爆竹声中，我们迎来了中国人最盛大的节日：春节，家家喜气洋洋，挂上红红的灯笼，贴上红红的春联，忙忙碌碌.....

• 以往我都是起的最晚的人，可今天我挣了个第一，因为极想闻闻那香气扑鼻的爆竹味儿。一串串鞭炮在人们手中点燃，声音真大，四处飞溅，仿佛要把每一个祝福送到千家万户，一阵阵爆竹声接连不断，噼里啪啦的，热闹非凡。

• 没到过春节的时候，也正是主妇们在厨房里最忙碌的时候，年菜都在前几天作好了，而年夜饭总要在大年三十做出来，而且大年初一的饺子也要在大年三十晚上包出来。这时家家的砧板都在噔噔噔的忙着剁肉，切菜。此时，砧板声，爆竹声，在夹杂着人们的说笑声，此起彼伏，洋洋盈耳，交织成除夕欢快的乐章。吃年夜饭是春节家家户户最愉快热闹的时候，丰盛的年夜饭摆满一桌，合家团聚，围坐桌旁，共吃团圆饭，心头的充实难以言喻。人们既是享受满桌的佳肴盛宴，也是享受那份欢乐的气氛。

• 除夕那天晚上，我们一大家子热热闹闹吃完了年夜饭，都围在电视机前，一边品尝瓜果，一边欣赏春节联欢晚会，盼望着新年的钟声快快敲响。当新年的钟声敲响的那时，整个城市的上空，爆竹声震响天宇。孩子们放爆竹，欢快的欢蹦乱跳。这时，屋内是通明的灯光，屋前是灿烂的火花，屋外是震天的响声，把除夕的热闹气氛推向了最高潮。

• 这就是我家的春节，有机会要来玩呀!我会欢迎你们到临泽来玩，还会带你们玩过所有的地方哦!

АНГЛОМОВНІ ТЕКСТИ

Індивідуальне завдання 1.

A. Прочитайте англійський текст (Текст 1а).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту українською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту російською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з англійської

мови українською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з англійської мови російською мовою.

ТЕКСТ 1а

O. Henry «What You Want»

Night had fallen on that great and beautiful city known as Bagdad- on-the-Subway. And with the night came the enchanted glamour that belongs not to Arabia alone. In different masquerade the streets, bazaars and walled houses of the occidental city of romance were filled with the same kind of folk that so much interested our interesting old friend, the late Mr. H. A. Rashid. They wore clothes eleven hundred years nearer to the latest styles than H. A. saw in old Bagdad; but they were about the same people underneath. With the eye of faith, you could have seen the Little Hunchback, Sinbad the Sailor, Fitbad the Tailor, the Beautiful Persian, the one-eyed Calenders, Ali Baba and Forty Robbers on every block, and the Barber and his Six Brothers, and all the old Arabian gang easily.

But let us revenue to our lamb chops.

Old Tom Crowley was a caliph. He had \$42,000,000 in preferred stocks and bonds with solid gold edges. In these times, to be called a caliph you must have money. The old-style caliph business as conducted by Mr. Rashid is not safe. If you hold up a person nowadays in a bazaar or a Turkish bath or a side street, and inquire into his private and personal affairs, the police court'll get you.

Old Tom was tired of clubs, theatres, dinners, friends, music, money and everything. That's what makes a caliph--you must get to despise everything that money can buy, and then go out and try to want something that you can't pay for.

"I'll take a little trot around town all by myself," thought old Tom, "and try if I can stir up anything new. Let's see--it seems I've read about a king or a Cardiff giant or something in old times who used to go about with false whiskers on, making

Persian dates with folks he hadn't been introduced to. That don't listen like a bad idea. I certainly have got a case of humdrumness and fatigue on for the ones I do know. That old Cardiff used to pick up cases of trouble as he ran upon 'em and give 'em gold--sequins, I think it was -- and make 'em marry or got 'em good Government jobs. Now, I'd like something of that sort. My money is as good as his was even if the magazines do ask me every month where I got it. Yes, I guess I'll do a little Cardiff business to-night, and see how it goes."

Plainly dressed, old Tom Crowley left his Madison Avenue palace, and walked westward and then south. As he stepped to the sidewalk, Fate, who holds the ends of the strings in the central offices of all the enchanted cities pulled a thread, and a young man twenty blocks away looked at a wall clock, and then put on his coat.

James Turner worked in one of those little hat-cleaning establishments on Sixth Avenue in which a fire alarms rings when you push the door open, and where they clean your hat while you wait--two days. James stood all day at an electric machine that turned hats around faster than the best brands of champagne ever could have done. Overlooking your mild impertinence in feeling a curiosity about the personal appearance of a stranger, I will give you a modified description of him. Weight, 118; complexion, hair and brain, light; height, five feet six; age, about twenty-three; dressed in a \$10 suit of greenish-blue serge; pockets containing two keys and sixty-three cents in change.

But do not misconjuncture because this description sounds like a General Alarm that James was either lost or a dead one.

Allons!

James stood all day at his work. His feet were tender and extremely susceptible to impositions being put upon or below them. All day long they burned and smarted, causing him much suffering and inconvenience. But he was earning twelve dollars per week, which he needed to support his feet whether his feet would support him or not.

Індивідуальне завдання 2.

А. Прочитайте англійський текст (Текст 2а).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту українською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту російською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з англійської мови українською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з англійської мови російською мовою.

ТЕКСТ 2а

Does Schizophrenia Exist on an Autism-Like Spectrum?

Most people have felt depressed or anxious, even if those feelings have never become debilitating. And how many times have you heard someone say, “I’m a little OCD”? Clearly, people intuitively think that most mental illnesses have a spectrum, ranging from mild to severe. Yet most people do not know what it feels like to hallucinate – to see or hear things that are not really there – or to have delusions, persistent notions that do not match reality. You are psychotic, or you are not, according to conventional wisdom.

Evidence is growing, however, that there may be no clear dividing line. Psychiatrists have long debated whether psychosis exists on a spectrum, and researchers have been investigating the question for more than a decade now. A 2013 meta-analysis, combining much of the existing data, by Jim van Os of Maastricht University in the Netherlands and Richard Linscott of the University of Otago in New

Zealand, found the prevalence of hallucinations and delusions in the general population was 7.2 percent – much higher than the 0.4 percent prevalence of schizophrenia diagnoses found in recent studies. Now the most comprehensive epidemiological study of psychotic experiences to date, published in July in *JAMA Psychiatry*, has given researchers the most detailed picture yet of how many people have these experiences and how frequently. The results strongly imply a spectrum—and suggest that the standard treatment for a psychotic episode might be due for an overhaul.

The researchers, led by John McGrath of the University of Queensland in Australia, analyzed data from the World Health Organization's World Mental Health Surveys, a set of community surveys carried out between 2001 and 2009, involving 31,261 adults in 18 countries. After ruling out experiences caused by drugs or sleep, the researchers determined that 5.8 percent of the respondents had psychotic experiences. Two thirds of these people had had only one type of episode, with hallucinations being four times more common than delusions.

The psychotic experiences were typically rare, with 32 percent of sufferers having only a single episode and another 32 percent having two to five.

Індивідуальне завдання 3.

А. Прочитайте англійський текст (Текст 3а).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту українською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту російською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з англійської мови українською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з англійської мови російською мовою.

ТЕКСТ 3а

1. SUBJECT OF THE CONTRACT

1.1. This Contract shall regulate relationship arising between the Principal and the Contractor and shall ensure that the latter will repair m/v “N. Zabolotsky”, the Port of Registry: Ismail, the Flag of Ukraine, IMO # 7529665, owned by the Ukrainian Danubian Shipping Company, hereinafter referred to as “the Vessel”.

1.2. In accordance herewith the Principal shall undertake to deliver the vessel to the Contractor in order the vessel to be repaired, and to pay for the repair timely, whereas the Contractor shall undertake to perform vessel’s repair in the volume specified in the ship’s repair cost sheet (Addendum # 01) which shall constitute an integral part hereof, within the term stipulated hereby.

The terms of Principal’s delivery of spare parts, equipment, technological documentation including project documentation as to work modernization shall be agreed by the parties while taking over the vessel for repairing under the repair sheet approval report (Addendum # 02), which shall constitute an integral part hereof.

1.3. In accordance herewith all vessel’s repair works shall be performed subject to the regulations and under supervision of the representatives of the Classification Society.

1.4. Hereby the Principal shall be privileged to appoint the ship’s agent for the repair period. The Principal shall pay the ship’s agent directly the (final) disbursement accounts.

2. CONTRACT TOTAL VALUE

2.1. Tentative cost hereof shall be formed from the total cost of all vessel’s

repair and technical, operating and auxiliary works performed by the Contractor and average cost of materials.

2.1.1. All additional shifting and vessel's towing not specified by the contract's repair sheet must be carried out strictly with the concurrence of the Principal, and shall be drawn officially in written form.

2.2. Hereunder the following items shall not be included into the repair cost of the Vessel and shall be paid by the Principal in accordance with actual expenses:

2.2.1. Classification Society's service fees for the supervision over the repair, which are credited to the account of the Classification Society.

2.2.2. Cost of electricity and fresh water required by the vessel; it shall be defined as per consumption.

2.2.3. Cost of additional works regarding the port's transport, storage facilities and other premises taken on lease, storage of the vessel's property and other services rendered by the Contractor further the vessel's request.

2.2.4. Cost of the vessel's berthing during the period from 1st August, 2008 to the date of signing of "Vessel's Delivery Report" at the rate of USD3,1 per running meter of the vessel per diem.

2.2.5. The aforementioned services (items 2.2.2. – 2.2.4.) shall be included into the executive repair sheet (Addendum # 03) and paid by the Principal together with the repair cost. Separate invoices for such services shall not be issued by the Contractor.

2.3. The final vessel's repair cost shall be defined on the ground of the executive repair sheet, which is drawn up by the Contractor per fulfilled repair works and it will be converted to US dollars at the exchange rate dated its signing. The fact of the repair works fulfilled shall be verified by means of the acceptance reports of the Division of Technical Control which are to be signed by the Principal's representative or by the Master of the vessel and verified with the ship's seal. The executive repair sheet shall constitute an integral part hereof (Addendum # 03).

2.4. Tentative vessel's repair cost in accordance with the contract's repair sheet (Addendum # 01) shall be

Індивідуальне завдання 4.

А. Прочитайте англійський текст (Текст 4а).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту українською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту російською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з англійської мови українською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з англійської мови російською мовою.

ТЕКСТ 4а

CANTEL MEDICAL

Cantel Medical Corp. provides infection prevention and control products and services for the healthcare market. The company operates through seven business segments: Endoscopy, Water Purification and Filtration, Healthcare Disposables, Dialysis, Therapeutic Filtration, Specialty Packaging and Chemistries.

The Endoscopy segment offers medical device reprocessing systems, disinfectants, detergents and other supplies used to disinfect flexible endoscopes and other approved devices.

The Water Purification and Filtration segment offers water purification equipment and services filtration and separation products, and disinfectants for the medical, pharmaceutical, biotech, beverage and commercial industrial markets.

The Healthcare Disposables segment offers single-use, infection prevention and control products used in the dental market including face masks, sterilization pouches, towels and bibs, tray covers, saliva ejectors, germicidal wipes, plastic cups and disinfectants. This segment also offers both a mail-in service and in-office spore test kits for healthcare professionals to verify the performance of their sterilizers.

The Dialysis segment offers medical device reprocessing systems, sterilants/disinfectants, dialysate concentrates and other supplies for renal dialysis.

The Therapeutic Filtration segment offers hollow fiber membrane filtration and separation technologies for medical applications.

The Specialty Packaging segment offers packaging and thermal control products. This segment also provides compliance training, for the transport of infectious and biological specimens and thermally sensitive pharmaceutical, medical and other products.

The Chemistries segment offers sterilants, disinfectants, detergents and decontamination services used in various applications for infection prevention and control. Cantel Medical was founded on August 16, 1963 and is headquartered in Little Falls, NJ.

Індивідуальне завдання 5.

А. Прочитайте англійський текст (Текст 5а).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту українською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту російською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з англійської мови українською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з англійської мови російською мовою.

ТЕКСТ 5a

INFLUENZA VIRUS ULTRASTRUCTURE

There are three types of influenza viruses: A, B and C. Human influenza A and B viruses cause seasonal epidemics of disease almost every winter in the United States. The emergence of a new and very different influenza virus to infect people can cause an influenza pandemic. Influenza type C infections cause a mild respiratory illness and are not thought to cause epidemics.

Influenza A viruses are divided into subtypes based on two proteins on the surface of the virus: the hemagglutinin (H), and the neuraminidase (N). There are 16 different hemagglutinin subtypes and nine different neuraminidase subtypes. Influenza A viruses can be further broken down into different strains. Current subtypes of influenza A viruses found in people are influenza A (H1N1) and influenza A (H3N2) viruses. In the spring of 2009, a new influenza A (H1N1) virus emerged to cause illness in people. This virus was very different from regular human influenza A (H1N1) viruses and the new virus has caused an influenza pandemic.

Influenza B viruses are not divided into subtypes, however, influenza B viruses also can be further broken down into different strains.

How the Flu Virus Can Change: “Drift” and “Shift”

Influenza viruses can change in two different ways. One is called “**antigenic drift.**” These are small changes in the virus that happen continually over time.

Antigenic drift produces new virus strains that may not be recognized by the body's immune system. This process works as follows: a person infected with a particular flu virus strain develops antibodies against that virus. As newer virus strains appear, the antibodies against the older strains no longer recognize the “newer” virus, and reinfection can occur. This is one of the main reasons why people can get the flu more than one time. In most years, one or two of the three virus strains in the influenza vaccine are updated to keep up with the changes in the circulating flu viruses. So, people who want to be protected from the flu need to get a flu shot every year.

The other type of change is called “**antigenic shift.**” Antigenic shift is an abrupt, major change in the influenza A viruses, resulting in new H and/or new H and N proteins in influenza viruses that infect humans. Shift results in a new influenza A subtype or a virus with a H or a H and N combination that has emerged from an animal population that is so different from the same subtype in humans that most people do not have immunity to the new (e.g. novel) virus. Such a “shift” occurred in the spring of 2009, when a new H1N1 virus with a new combination of genes emerged to infect people and quickly spread, causing a pandemic. When shift happens, most people have little or no protection against the new virus. While influenza viruses are changing by antigenic drift all the time, antigenic shift happens only occasionally.

Influenza type A viruses undergo both kinds of changes; influenza type B viruses only change by the more gradual process of antigenic drift.

Індивідуальне завдання 6.

А. Прочитайте англійський текст (Текст 6а).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту українською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту російською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з англійської мови українською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з англійської мови російською мовою.

ТЕКСТ 6a

AT THE HOTEL

Dialogue A

A: I'd like to request some more amenities.

B: Amenities? What do you mean by amenities, sir?

A: The free stuff, you know, the soap, lotion, shampoo, etc.

B: I see. Sir, if I may ask: Have you used up all the amenities in your room?

A: Not at all. I still have enough for the next few days.

B: Then what is the problem, sir?

A: I need some to keep as souvenirs!

B: Souvenirs?

A: Yes, souvenirs. Trinkets to remember my trip by!

B: We do have a souvenir shop on the first floor, sir.

A: That's not the same. I never pay for hotel souvenirs!

B: I'll call housekeeping. Someone will be up with more amenities shortly.

Dialogue B

A: I'd like to order broadband internet for my laptop.

B: Just plug the Ethernet cable into your computer, and a prompt will tell you the payment options.

A: I don't have an Ethernet port. My computer runs entirely on wireless service.

B: That's too bad. But there are several alternatives, if you want to hear them.

A: Yes, please! Tell me about the alternatives.

B: We run a fully equipped computer lab on the first floor.

A: Very good. How much does that cost?

B: The service is free to hotel patrons. However, printing costs ten cents per page.

A: I see. And the other alternatives?

B: Alternatively, we do offer wireless in our lobby. You can bring your laptop down here.

A: Great! What if I need to print something in the lobby?

B: You would have to use the computer lab. I'm sorry for the inconvenience.

Dialogue C

A: I'm checking out in about half an hour.

B: Whenever you're ready to check out, I'll be ready, sir.

A: Great! As you know however, the day in New York has hardly begun.

B: You're right. It's only 9:00 a.m.

A: Therefore, I think I'll explore New York some more. But I need to store my bags.

B: Sir, our storage facility is merely \$5 an hour. You also need to leave a deposit.

A: My luggage isn't enough of a deposit?

B: Unfortunately, it isn't. VISA or MasterCard will suffice, though.

A: Let me put on my thinking cap for a moment.

B: Better hurry, sir. Remember you have to check out in less than half an hour.

Dialogue D

A: My amenities bill says that I owe \$10 for a movie, but I never ordered one.

B: Let's see. It says that you were charged Monday at 9:00 p.m. for the movie "Titanic."

A: That's absolutely wrong! I was out exploring the city Monday night.

B: Okay, let me see what I can do.

A: Thank you. I didn't think it would be this simple.

B: I can take the \$10 off your bill, but I need to charge you \$2 for the service.

A: Are you serious? I have to pay \$2 for a movie I never watched?

B: Unfortunately, sir, it's how the computer is programmed.

A: This is outrageous! I'm never coming back to this hotel again!

B: I'm sorry, sir. Perhaps you'd like to write a letter to headquarters.

УКРАЇНОМОВНІ ТЕКСТИ

Індивідуальне завдання 1.

А. Прочитайте український текст (Текст 1у).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту китайською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту англійською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з української мови китайською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з української мови англійською мовою.

ТЕКСТ 1у

Марко Вовчок «Інститутка»

Люди дивуються, що я весела: надійсь, горя-біди не знала. А я зроду така вдалася. Уродись, кажуть, та і вдайся... Було, мене й б'ють (бодай не згадувать!) – не здержу серця, заплачу; а роздумаюсь трохи – і сміюся. Бува лихо, що плаче, а бува, що й скаче, – то так і моє лишенько. Якби мені за кожною бідою моєю плакати, досі б і очі я виплакала. Батька-матері не зазнаю: сиротою зросла я, при чужині, у людях. Хоч не було діла важкого, – так забували про мене, чи я не голодна, не холодна, чи жива я...

На десятиліттях взяли мене в двір. Стара пані була не що, сумирна собі, – може, тому, що вже блаженська була, ледве ноги волочила, а заговорить – тільки шам-шам, одразу й не розбереш; так куди вже бійка! не на умі. Увесь день на ганочках; нічка йде – охає та стогне. А за молодого віку, славлять, вигадочки були чималі і в неї... та треба ж колись і перестати. За мене, то вже в дворі жили ми спокійненько; одно було горе, що з двору й ступити не пустять. Хіба вже на велике свято, що до церкви одпросимось, а в неділю й не думай. «Розволочитесь, – було, каже пані гніваючись, – не пущу!.. Не той ще вік ваш, щоб бога пильнувати: ще матимете час, – не зараз вам умирати».

Сидимо, було, день при дні у дівочій та робимо. А тихо коло тебе, як зачаровано. Тільки пані заоха або хто з дівчат на ухо за чим озветься, котора зітхне з нуду. Докучає, було, та робота, докучає, – аж пече; та що вradiш? Спасибі хоч за те, що не б'ють десять раз на день, як от по інших чуємо.

А як коли, то, було, звеселіємо не знать чого. Веселенько нам, – аж серце трепече! Коли б воля, заспівав би так, щоб і на селі лунало... Не всмілимось!.. Ізглядуємось, та сміх нас так і бере. То одна моргне бровою, а друга їй одморгує; то прив'яжуть тую до стільчика косою; інша зскочить та почне вистрибувати дибки-дибки, щоб пані не почула, – крутиться, вертиться, тільки рукава май-май-май... Чого, було, не виробляємо!

У старої пані не було роду, окрім мала собі унучечку, – у Києві обучалась у якомусь там... от коли б вимовити... ін-сти-ту-ті... Було частенько до старої листи шле; а стара тії листи щодня вичитує, – і попоплаче над ними, і попосміється. Коли пише унучечка, щоб уже приїздити за нею та додому забирати... Мати божа! увесь будинок зворухнувся: білити, мити, прибирати!.. Панночки сподіваємось! Панночка буде!

Стара пані немов одужала: коливає з кімнати до кімнати, виглядає у кожне віконце на шлях і нас туряє за село дивитись, чи не їде панночка. А нам того й треба. Ми за той тиждень, що її виглядали, сказать, нажилися. Шлють, то біжимо-летимо... Весело зочити степ, поля красні!. Степ зелений наче втікає в тебе перед очима далеко кудись, далеко... Любо на волі дихнути! Квіток, було, назриваєм та позаквітчуємось, як молоді, та до самого двору тими вінками величаємось. А вступаючи в двір, схопимо з себе, позакидаємо, – та так було жалко тих вінків кидати, так жалко!

Індивідуальне завдання 2.

А. Прочитайте український текст (Текст 2у).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту китайською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту англійською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з української мови китайською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з української мови англійською мовою.

ТЕКСТ 2у

Удосконалення оцінки потенціалу підприємства

Для розробки успішної ринкової стратегії, оцінки перспектив і напрямів розвитку підприємства необхідна всебічна оцінка його внутрішнього середовища. Це пов'язано з тим, що сукупність основних процесів і елементів підприємства дозволяють забезпечити його конкурентні переваги в ринковому середовищі, а їх стан визначають ті можливості розвитку якими володіє підприємство. В сучасних ринкових умовах стійкий розвиток стає результатом цілеспрямованого процесу внесення скоординованих змін до кількісних та структурних внутрішніх характеристик системи, необхідність яких виявляється за допомогою комплексної оцінки потенціалу підприємства. Наявні методичні підходи до оцінки потенціалу підприємства, які висвітлені в економічній літературі, об'єднаємо у дві групи: – індивідуальні методи оцінки за кожним видом потенціалу; – матричні (інтегральні) методи, сутність яких полягає у визначенні кількісного значення інтегрального рейтингового показника потенціалу підприємства або у графічному визначенні його графоаналітичної моделі за видами потенціалу. До першої групи відносяться наступні методи: 1) метод експертної оцінки, який проводиться у декілька етапів: формування репрезентативної експертної групи; підготовку і проведення експертизи; статистичну обробку отриманих результатів опитування. Експертному методу притаманний суб'єктивний характер, внаслідок чого він найчастіше застосовується при оцінці соціального потенціалу; 2) факторний аналіз, який дозволяє виявити роль окремих факторів у зміні показників, що характеризують потенціал. Розрахунки за цим методом найбільш доцільні при вимірюванні виробничого потенціалу; 3) метод відхилень (різниць), суть якого полягає у прямому визначенні переваг і недоліків кожного виду потенціалу за окремими індикаторами-показниками, які найбільш повно його характеризують, шляхом порівняння фактичних значень з еталонними (ідеальними); 4) метод рангів,

який передбачає порівняння об'єкта оцінки з іншими аналогічними об'єктами за абсолютними значеннями та дозволяє здійснити ранжування складових потенціалу підприємства; 5) метод бальних оцінок, відповідно до якого розраховується рейтинг кожного потенціалу. При цьому можливі два варіанти розрахунку: з урахуванням коефіцієнта чутливості за кожним видом потенціалу і без його врахування.

Індивідуальне завдання 3.

А. Прочитайте український текст (Текст 3у).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту китайською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту англійською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з української мови китайською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з української мови англійською мовою.

ТЕКСТ 3у

АКТИ ПРО НАРОДНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО

Правові документи про реформування виборів до англ. парламенту, прийняті 1832, 1867, 1918, 1928, 1948, 1969. За виб. реформою 1832 року 56 «гнилих містечок» було позбавлено права представництва у парламенті. ЗО таких містечок могли надалі посилати до законод. органу лише одного замість

двох депутатів. Великі ж пром. міста отримали право ширшого парлам. представництва. Закон надав виборче право особам чол. статі, які досягли 21 року, сплачували податок на користь бідних і володіли нерухомістю. Право голосу дістали зем. орендарі (доти позбавлені виб. прав) з річною рентою не менш як 50 фунтів стерлінгів. Встановлено ценз осілості – 6 місяців. Кількість виборців збільшено до 652 тис. чол. Однак робітники та дрібна буржуазія виб. прав не отримали. Збережено було відкрите голосування. Реформа забезпечила вел. буржуазії вагоме представництво у парламенті. Документ став результатом компромісу між зем. аристократією та великою пром. буржуазією. Реформа підривала феод, традиції представництва і сприяла перетворенню палати громад на бурж. парламент. Зміни у соціальному складі палати дали змогу остаточно звільнити кабінет міністрів від корол. залежності. Важливим підсумком реформи 1832 були перетворення у політ. партіях. Партія вігів почала іменуватися ліберальною, торі – консервативною.

1867 в Англії здійснено наступну виб. реформу. Вона передбачала новий перерозподіл депутат. місць. 11 містечок було позбавлено права виборів до палати громад, а 35 зберегли право посилати лише одного депутата. Мандати, що вивільнилися, були передані великим містам і графствам. Новий закон вніс значні зміни у права городян. Віднині виб. право у містах надавалося усім власникам або наймачам будинків, які платили податок на користь бідних, і квартиронаймачам, котрі сплачували на рік не менш як 10 фунтів стерлінгів оренд, плати (при цензі осілості 1 рік). У графствах право голосу отримали землевласники, які мали не менше 5 фунтів стерлінгів річного доходу, а також наймачі або власники нерухомості з прибутком не нижче 12 фунтів стерлінгів на рік. Виб. списки розширювалися за рахунок серед, та дрібної буржуазії, ремісників і роб. аристократії. Внаслідок реформи 1867 заг. кількість виборців зросла майже до 2 млн. чол. Однак 2/3 населення Англії – осн. маса робітників, а також жінки – були позбавлені виб. прав. Зберігалися відкрите голосування, традиційно нерівномірний перерозподіл виб. округів. Реформа 1867

підсумувала 35-річний, після виборчої реформи 1832, розвиток англ. конст. системи. Вона сприяла дальшому посиленню політ. ролі пром. капіталу. У 20 ст. прийнято кілька законів, які демократизували виб. право в Англії. Так, перед виборами в грудні 1918 було скасовано майновий ценз для чоловіків, право голосу отримали всі особи чол. статі, які досягли 21 року і мали ценз осілості 6 місяців або володіли приміщенням для ділових занять. Активне виб. право здобули жінки, які досягли 30 років і володіли нерухомістю з річним прибутком не нижче 5 фунтів стерлінгів або мали чоловіка з таким прибутком. Отже, новий виб. закон запроваджував заг. виб. право для чоловіків і частково – для жінок. Водночас власники нерухомості та особи з університ. освітою мали дод. голос: вони могли голосувати за місцем проживання і там, де володіли нерухомістю, або в університ. окрузі. Напередодні парлам. виборів 1929 уряд консерваторів здійснив чергову реформу виб. права, надавши жінкам рівні з чоловіками права. Новий етап у демократизації виб. права настав після 2-ї світ. війни. А. про н. п. 1948 вніс зміни у розподіл виб. округів і скасував право «множинності голосування». Відтоді ніхто не міг голосувати більш як в \одному окрузі. Нарешті 1969 уряд лейбористів прийняв А. про н. п., за яким віковий ценз був знижений з 21 року до 18.

Індивідуальне завдання 4.

А. Прочитайте український текст (Текст 4у).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту китайською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту англійською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з української мови китайською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з української мови англійською мовою.

ТЕКСТ 4у

Землетрус у Непалі

Внаслідок землетрусу, який стався у Непалі 25 квітня, понад 8 тисяч людей загинули, тисячі були поранені, сотні тисяч залишилися без даху над головою. У такі дні хвилини та навіть секунди можуть врятувати життя. П'єр-Марі Сарант, засновник компанії CynSIS, намагається зберегти ці коштовні секунди, створивши аплікацію для смартфонів, яка може попередити про початок підземних поштовхів. Вона має назву 'QuakeShare' та працює, використовуючи властивості гіроскопа та навігатора, які вбудовано у смартфони. Розповідає

П'єр-Марі Сарант: Як тільки наші смартфони зафіксують сейсмічну активність, дані про це надійдуть на сервер. Він також збиратиме сигнали з інших смартфонів, після чого можна буде проаналізувати отримані цифри. Алгоритм зможе підтвердити, чи справді відбувається землетрус, – і все це за лічені секунди.” Аплікація створює сигнал небезпеки, який подається відразу до урядових та рятувальних служб, пожежників, у гуманітарні організації, до усіх, хто передплатив цю послугу. Якщо дані про землетрус будуть підтверджені, подається загальний сигнал тривоги. Знову П'єр-Марі Сарант:

“На екрані смартфона хронометр може засвідчити про початок землетрусу вже за кілька секунд. Отже, люди знатимуть, що треба шукати порятунку, не гаючи часу. Ідея полягає в тому, аби гео-локалізувати

користувачів, і якщо у крайньому випадку буде відсутній зв'язок, світло, комунікації, ми все одно будемо знати про місцеперебування людей під час поштовхів.”

У нового пристрою є певні недоліки, зокрема той, що він занадто покладається на інтернет, який може не працювати у віддалених місцевостях. Але це не означає, що він не може сприяти мільйонам людей, які живуть у зонах, де часто трапляються землетруси.

Індивідуальне завдання 5.

А. Прочитайте український текст (Текст 5у).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту китайською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту англійською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з української мови китайською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з української мови англійською мовою.

ТЕКСТ 5у

Принцип дії електродвигуна

Електродвигун складається із обертової частини (ротора). Розрізняють електродвигуни постійного та змінного струму. Останні поділяють на синхронні та асинхронні. Асинхронні електродвигуни в свою чергу

поділяються на асинхронні двигуни з короткозамкненим ротором (так звана біляча клітка) та фазним ротором. В основі роботи колекторних двигунів лежить фізичне явище – втягування або виштовхування провідника з електричним струмом у магнітному полі. Щоб провідник зі струмом безперервно рухався між полюсами магніту, йому надають форми рамки, на обидва боки якої магніт діятиме одночасно, але в протилежних напрямках: один бік рамки втягуватиме, а другий – виштовхуватиме. Через півоберта рамка зупиниться. А щоб вона і далі оберталась у тому самому напрямі, у цей момент треба змінити напрям струму в рамці, тобто поміняти місцями кінці провідників, що підводять струм від джерела. Для автоматичної зміни напрямку струму в рамці установлений спеціальний перемикач - колектор. Зазвичай він виготовлений із двох напівкруглих латунних пластин. До пластин притиснуті ковзні графітові контакти (щітки), через які до рамки надходить електричний струм. У промислових колекторних електродвигунах рамку із проводів намотують у пази, вирізані в залізнму осерді. Залізо підсилює магнітне поле, яке діє на рамку. Ту частину двигуна, де намотані рамки, називають якорем, або ротором. Оскільки обмоток на якорі кілька, то й колектор складається з багатьох ізольованих одна від одної і від вала двигуна латунних пластин. Колектор жорстко закріплений на валу якоря. До колектора притискуються за допомогою пружин графітові щітки. Графіт для щіток і латунь для колектора вибрані тому, що під час обертання ротора ці матеріали мало стираються, а отже, і довший термін їх використання. Під час роботи двигуна рух якоря передається валу, а з нього - безпосередньо робочим органам споживача. Вал обертається у підшипниках, запресованих у задню і передню кришки статора. Охолодження електродвигуна забезпечує вентилятор, крильчатка якого закріплена на валу.

Індивідуальне завдання 6.

А. Прочитайте український текст (Текст 6у).

Б. Зробіть передперекладацький аналіз тексту оригіналу.

В. Оформіть глосарій за змістом тексту оригіналу.

Г. Група 1. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту китайською мовою.

Група 2. Надайте анотований переказ і переклад автентичного тексту англійською мовою.

Д. Група 1. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з української мови китайською мовою.

Група 2. Підготуйте мультимедійну презентацію (з використанням таблиць, діаграм, схем і т. ін.) реферованого перекладу тексту з української мови англійською мовою.

ТЕКСТ 6у

Молодь України

Молодь – це завжди надія будь-якого суспільства. Українська молодь не виняток. Яка ж тепер молодь? Чи є в України шанси з теперішнім поколінням? Що хвилює наших молодих людей?

На цю тему можна звісно навести і негативи і позитиви, адже, як не крути, молодість – це «гаряча пора», коли завжди спішиш, хочеш змінити весь світ, не слухаєш старших. Серед негативних сторін, які зараз розвинені серед людей молодого покоління можна виділити такі, як відсутність почуття відповідальності (нам постійно здається, що можна зробити саме так, і нам нічого за це не буде), поширення алкоголізму, вживання наркотиків, тютюнопаління. Також до негативів можна віднести ще те, що дуже часто багато молодих хлопців та дівчат не можуть визначитися якою стежиною їм у житті піти, а це дуже часто призводить до того, що у нас непрофесійні лікарі, журналісти, вчителі і т.і. важко також знайти роботу, бо мало хто готовий взяти

людину на роботу без досвіду. Люди радянської «закалки» із недовірою ставляться до таких.

Та не варто хвилюватися, бо є у нашої молоді і безліч позитивів. Саме наші студенти здобувають перші місця на олімпіадах, стають хорошими спеціалістами (хоча таких, на жаль, більше цінують за кордоном). Наша молодь здатна міняти державу. Серед молоді все більше стає людей, які переймаються не лише своєю долею, а й хвилюються за інших. Люди вступають в громадські організації, стають волонтерами, вселяють врешті-решт надію іншим! Ми повинні робити все для того, аби ця позитивна тенденція лише зростала, бо за такими людьми майбутнє!

Попова О. В.

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ КИТАЙСЬКОЇ
МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Навчальний посібник

Підписано до друку 1.12.2015
Папір офсетний. Формат 60х90 ¹/₁₆. Гарнітура “_____”
Умови друку ____ Тираж _____ екз. Замовлення № _____

Видавництво ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2016